

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**KÜRESELLEŞME İLE YEREL YÖNETİM YAPILARI VE
HİZMETLERİ İLİŞKİSİ: DÜZCE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Okan TURAMAN

Düzce

Temmuz, 2018

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**KÜRESELLEŞME İLE YEREL YÖNETİM YAPILARI VE
HİZMETLERİ İLİŞKİSİ: DÜZCE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Okan TURAMAN

Danışman: Doç. Dr. Zafer AKBAŞ

Düzce

Temmuz, 2018

Okan Turaman
Düzce Üniversitesi, SBE
Yüksek Lisans Tezi
Temmuz, 2018

KÜRESELLEŞME İLE YEREL YÖNETİM YAPILARI
VE HİZMETLERİ İLİŞKİSİ:
DÜZCE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafındanAnabilim Dalında oy birliği / oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS TEZİ / DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan (İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....(İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....(İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

.../.../20..

(İmza Yeri)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Küreselleşme, yeni dünya düzeninin belirlenmesindeki etkinliğini hızla bütün dünyaya göstermektedir. Gerçekleşen bu yeni düzen genel idare yönetimi ve yerel yönetimlerde de değişimin kaçınılmaz olduğunun kabul edilmesine yol açmıştır. Katılımsal bir yönetim anlayışını benimseyenlerden biri olan yerel yönetimler küreselleşmenin gücü ile entegre olmaya başlamışlardır. Geleneksel Yönetim anlayışlarından yeni yönetim anlayışlarına geçişler gerçekleşmeye başlamıştır.

Bu çalışmada, küreselleşme hızının yerel yönetimlere etkisi ve yerel yönetimlerin buna karşılık gösterdikleri reaksiyonu Düzce Belediyesi örneği üzerinden inceledik. Bu çalışmanın konusunun belirlenmesinde ve hazırlanma sürecinin her aşamasında değerli bilgilerini ve zamanını benden esirgemeyerek her fırsatta çalışmam ile yakından ilgilenen, tebrüleriyle yol gösteren danışman hocam Doç Dr. Zafer Akbaş' a teşekkür ve minnetimi özellikle belirtmek istiyorum.

Okan TURAMAN

2018

ÖZET

KÜRESELLEŞME İLE YEREL YÖNETİM YAPILARI VE HİZMETLERİ İLİŞKİSİ: DÜZCE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

TURAMAN, Okan

Yüksek Lisans Tezi, Toplam Kalite Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Zafer AKBAŞ

Temmuz 2018, Sayfa 116

Bu çalışmanın temel amacı, küreselleşmenin dünya üzerindeki yansımalarının yerel yönetim yapılarına ve bu yapıların sağladıkları hizmetlere, etkisinin incelenmesidir. Çalışmada, küreselleşme ile birlikte gelen yenilikler; beklentilerin artması, yönetime katılma isteği, değer yargıları ile insanların tercihlerindeki önceliklerin değişmesi ve bu olguların yeni yönetim anlayışı ile teşkilat kültürlerine empoze edilmesinin elzemliği değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında, Türkiye'deki Kent Konseyleri'nin yapısı, işleyişi, demokrasiye etkisi, kamuoyundaki değeri ve meydana getirdiği algı gibi hususlar ile Yerel Gündem 21 üzerinden teşkilatların yapıları ve erklerin etkinliği gibi sorunlar ele alınmıştır. Ulus devletlerin küreselleşme süreci ile olan etkileşimi, küreselleşme ve demokrasi kavramlarının birbirleri ile olan ilişkileri araştırılmıştır. Yerel yönetim yapılarından biri olan belediyelerin, küreselleşme kavramı ile entegrasyonunun kaçınılmaz olduğu ve bunun ne kadarını etkisi altına alıp dönüştürdüğü Düzce Belediyesi örneği üzerinden değerlendirilmiştir. Bu araştırma nitel bir araştırma olup, literatür taraması ile verilerin toplanmış; çözümlenerek yorumlanmıştır. Çalışmada küreselleşme sürecinin yapısal ve işlevsel anlamda yerel yönetim yapılarını olumlu etkilediği, kurumsal yapılarda ve işlevlerinde önemli değişimlerin gerçekleştiği Düzce Belediyesi örneği ile de ortaya konmuştur.

Anahtar Sözcükler: Küreselleşme, Yerel Gündem 21, Yerel Yönetimler, Belediyeler

ABSTRACT

LOCAL GOVERNMENT STRUCTURES AND SERVICES RELATIONSHIP WITH GLOBALIZATION: DÜZCE MUNICIPALITY EXAMPLE

TURAMAN, Okan

Master Thesis, Department of Total Quality Management

Master Thesis Advisor: Associate Professor Zafer Akbaş

July, 2018, 116 Page

The main aim of this study is to examine the effects of globalization on the local government structures of the world and the services they provide. Innovation in working with globalization; it has been assessed that the increase in expectations, the desire to participate in the management, the change in the priorities of the values and preferences of the people, and the imposition of these cases to the organizational cultures with the new management concept. In the study, the City Councils structure in Turkey, functioning, effects on democracy, such as the structure and activity of the powers of organizations through the Local Agenda 21, with issues such as perceptions that bring value and occurs in public issues were discussed. The interaction of nation states with globalization process, globalization and democracy concepts have been researched. The municipalities which are one of the local government structures, the integration with the concept of globalization is inevitable and the extent to which these municipalities are affected and transformed has been evaluated through Düzce Municipality example. This research is a qualitative research; analyzed and interpreted. In the case of Düzce Municipality, where the process of globalization affects the local governments in a structurally and functionally meaningful manner, and the institutional structures and functions of the globalization process are changed, the case is also revealed.

Keywords Globalization, Local Agenda 21, Local governments, Municipalities

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
ÖZET	6
ABSTRACT	7
İÇİNDEKİLER	8
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ	12
KISALTMA LİSTESİ	13
GİRİŞ	14
1. KÜRESELLEŞME KAVRAMI VE BOYUTLARI	16
1.1. Küreselleşme Kavramı	16
1.1.1. Küreselleşmeye Yönelik Yaklaşımlar	17
1.1.1.1. Aşırı Küreselleşmeciler	18
1.1.1.2. Küreselleşme Karşıtları (Kuşkucular)	19
1.1.1.3. Dönüşümcüler	21
1.2. Küreselleşmenin Gelişim Aşamaları	22
1.2.1. Küreselleşme Sürecinde Ulus Devlet Ve Ulusal Politikalar	24
1.2.2. Küreselleşmenin Tarihsel Gelişimi	26
1.3. Küreselleşmenin Boyutları	27
1.3.1. Küreselleşmenin Ekonomik Boyutu	27
1.3.1.1. Ticari Küreselleşme	28
1.3.1.2. Finansal Küreselleşme	28
1.3.1.3. Üretimin Küreselleşmesi	29
1.3.2. Küreselleşmenin Siyasal Boyutu	29
1.3.3. Küreselleşmenin Teknolojik Boyutu	31
1.3.4. Küreselleşmenin Kültürel Boyutu	32
1.3.5. Küreselleşmenin Coğrafi ve Ekolojik Boyutu	33
1.4. Küreselleşme ve Türkiye	34
1.5. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı	35
2. YÖNETİŞİM KAVRAMI	37
2.1. Yönetişimin Boyutları	38
2.1.1. Küreselleşme	39
2.1.2. Katılımcı Demokrasi Anlayışının Gelişmesi	39

2.1.3. Hızlı Sanayileşme	40
2.2. Yönetişimin Özellikleri ve Farklı Katkıları	40
2.3. Yönetişimin Mekânsal Boyutları	42
2.3.1. Küresel Yönetişim	43
2.3.2. Ulusal Yönetişim	43
2.3.3. Bölgesel Yönetişim	44
2.3.4. Yerel Yönetişim	45
2.4. Yönetişime Eleştirel Bakış	49
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	52
3. KENT KONSEYLERİ VE YEREL GÜNDEM 21	52
3.1. Kent Konseyleri	52
3.1.1. Kent Konseyleri Amaçları	52
3.1.2. Kent Konseyleri Görevleri	53
3.1.3. Kent Konseyleri ve Yerel Demokrasi	54
3.1.4. Kent Konseyleri ve Katılım Olgusu: Eleştirel Yaklaşım	55
3.2. Yerel Gündem 21	57
3.2.1. Türkiye’de Yerel Gündem 21 Uygulamaları ve Karşılaşılan Sorunlar	58
3.2.2. Yerel Yönetim Sürecinde Yerel Gündem 21’lerin İşlevleri	59
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	61
4. KÜRESELLEŞMENİN ULUS DEVLET ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	61
4.1. Küreselleşme Sürecinde Ulus Devletin Dönüşümü	61
4.1.1. Küreselleşme ve Ulus Devletin Çatışması	61
4.1.2. Devleti Değişime Zorlayan Baskılar	62
4.1.3. Ulus Devletin Niteliksel Dönüşümü	63
4.1.4. Küreselleşmenin Yerelleşme Boyutu ve Ulus Devleti Aşındırması	64
4.1.5. Yerelin Evrenselleşmesi Karşısında Ulus Devlet	65
4.2. Ulusal Yönetimden Küresel Yönetişime	66
4.2.1. Ulus Devletten Küresel Sivil Topluma	66
4.2.2. Ulusal Devletten Küresel Devlete Geçiş Senaryoları	67
4.3. Küreselleşme ve Demokrasi	68
4.3.1. Demokrasinin Küresel Yükselişi	68
4.3.2. Egemenlik, Self-Determinasyon ve Küreselleşme	69
4.3.3. Küreselleşme Sürecinde Demokrasinin Yeniden Tanımlanması Gereği	71
4.4. Küreselleşmenin Kamu Gelirleri ve Kamu Harcamaları Üzerindeki Etkisi	71

4.5.	Küreselleşme ve Evrensel Değerlerdeki Değişim	72
4.5.1.	İnsan Hakları ve Demokrasi	74
4.5.2.	Çevre	74
4.5.3.	Sivil Toplum	75
4.5.4.	Küresel Isınma ve İklim Değişikliği	75
BEŞİNCİ BÖLÜM		77
5.	TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİM YAPILARI VE BELEDİYELERİN DÖNÜŞÜMÜ	77
5.1.	Yerel Yönetim	77
5.1.1.	Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanma Nedenler	78
5.2.	Yerel Yönetim Türleri	79
5.2.1.	İl Özel İdaresi	79
5.2.2.	Belediyeler	81
5.2.2.1.	Büyükşehir Belediyeleri	81
5.2.2.2.	İl İlçe Belde Belediyeleri	83
5.2.3.	Köyler	84
5.3.	Belediyelerden Beklenen Hizmetlerin Dönüşümün Sebepleri	86
5.3.1.	Halka Dönük Yönetim Anlayışı	86
5.3.2.	Halkının Belediye İşleyişine Katılma Arzusu	87
5.3.3.	Kalite ve Etkin Hizmet Kavramlarının Güçlenmesi	87
5.3.4.	Hızlı ve Güncel Bilgi Paylaşımının Sağlanması	87
5.3.5.	İletişim ve Geri Bildirime Açıklık	88
5.3.6.	Yeni Belediye Hizmetleri Anlayışının Çeşitlenmesi	88
ALTINCI BÖLÜM		90
6.	BELEDİYE HİZMETLERİNİN KÜRESELLEŞME SÜRECİ İLE YAŞADIĞI DÖNÜŞÜMLER VE DÜZCE BELEDİYESİ	90
6.1.	Örgütsel Yapı İle Yönetim Anlayışındaki Dönüşüm	90
6.2.	Hizmitsel Dönüşüm	92
6.3.	Düzce Belediyesinde Örgütsel ve Hizmitsel Dönüşüm	95
6.4.	Düzce Belediyesinin Sosyal Hizmet Uygulamaları	98
6.4.1.	Düzce Belediyesinin Sosyal Faaliyetleri	99
6.4.1.1.	Yaşlılara Yönelik Uygulamalar	101
6.4.1.2.	Engellilere Yönelik Uygulamalar	101
6.4.1.3.	Çocuk ve Gençlere Yönelik Uygulamalar	103

6.4.1.4.	Yoksullara Yönelik Uygulamalar	104
6.4.1.5.	Gazi ve Şehit Yakınlarına Yönelik Uygulamalar	105
6.4.1.6.	Sağlık Hizmetlerine Yönelik Uygulamalar	105
6.5.	Düzce Belediyesinin Sportif Faaliyetleri	108
6.6.	Düzce Belediyesinin Kültürel Faaliyetleri	109
6.7.	Düzce Belediyesinin Eğitim ve Akademik Faaliyetleri	111
6.8.	Düzce Belediyesinin Kurumsal Kimlik ve Kurumsal İletişim Faaliyetleri	114
6.9.	Düzce Belediyesinin Bilişim Teknolojileri ve Gelişim Faaliyetleri	114
6.10.	Düzce Belediyesinin Çevre Bilinci ve Geri Dönüşüm Faaliyetleri	117
SONUÇ		121
KAYNAKÇA		127

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 1: Teknolojinin Gelişmesinin Geçmişten Günümüze Etkisi.....	31
Tablo 2: Geleneksel Yerel Yönetim Anlayışından Yerel Yönetişime Geçiş..46-47-48	
Tablo 3: Liderlik ve Örgütsel Değişim için Gelişen Stratejik Paradigmalar.....	93
Tablo 4: Büyük Değişimler Oluşturmanın Sekiz Adımı.....	95- 96
Tablo 5: Düzce Belediyesi Müdürlük ve Birim Değişiklikleri.....	97
Şekil 1: Belediyelerde Sağlık Hizmetleri.....	103

KISALTMA LİSTESİ

IMF	: Uluslararası Para Fonu
WTO	: Dünya Ticaret Organizasyonu
ÇUŞ	: Çok Uluslu Şirketler
WB	: World Bank
OECD	: İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı
YKY	: Yeni Kamu Yönetimi
TODAİE	: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü
BM	: Birleşmiş Milletler
YG 21	: Yerel Gündem 21
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
NGO	: Uluslararası Nitelikli Hükümet Dışı Örgütler
INTOSAI	: Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Örgütü
TODEM	: Toplumsal Dayanışma Merkezi
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
TEPAV	: Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
KAYSİS	: Elektronik Kamu Bilgi Yönetimi Sistemi
HEYS	: Hizmet Envanteri Yönetim
KBS	: Kent Bilgi Sistemi
AB	: Avrupa Birliği

GİRİŞ

Küreselleşme süreci yirminci yüzyılın sonlarına doğru tüm dünyada yaşanmış ve hala yaşanmakta olan etkileşimli ve süratli değişimin gerçekleşmesi ve bu değişimle meydana gelen problemlere uluslararası seviyede çözüm arayışlarını içermektedir. Aynı zamanda ulaşım, iletişim, etkileşim gibi alanlardaki bu süratli ilerme ve hızlı yayılım olgusu, yönetim anlayışlarında geleneksellikten yeni bir düzen anlayışına doğru evrilmesinide beraberinde getirmektedir. Bu evrilme merkeziyetçi yönetim yapılarının, yerel yönetim yapılarına göre gittikçe uzaklaşılan yönetim yapıları olarak değerlendirilmektedir. Günümüz dünyası bir taraftan hızla küreselleşme süreci yaşarken, bir taraftanda yerelleşme eğilimlerini kuvvetlendirmektedir. İlk bakışta birbirleri ile çelişir görünen bu iki yönlü gelişme ve değişme süreci bağlamında küreselleşme eğilimi, geleneksel yönetim anlayışlarını, uluslar arası yapılanmaları ve bunların işleyişlerini hızlı bir biçimde dönüştürmektedir; buna karşılık, yerelleşme süreci ise küreselleşme eğiliminin kendi bünyesinde taşıdığı tekdüze ve merkeziyetçi anlayışları yeniden üreterek ve birbirine eklemleyerek daha insani ve yaşanabilir bir dünyanın oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır.

Küreselleşme süreci ile birlikte meydana gelen süratli değişim ve gelişim, hızlı kentleşme, toplumlardaki kabul görmüş mevcut tüm anlayışları, kurumsal yapıları ve ilişkileri doğrudan etkilemektedir. Kültürel, ekonomik, idari ve sosyal olmak üzere birçok alanda görülen bu yeni anlayış ve yapılanmalar, daha önce var olan sanayi ve tarım toplumlarından çok farklı anlayış ve değerleri ön plana çıkarmaktadır. Demokrasi, özgürlük, yerellik, katılım ve çevre sorunlarına uluslar üstü seviyede çözüm arayışları bu değerlerin başında gelmektedir.

Bu bağlamda, başta ülkemiz olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde, toplumun farklı kesimlerinde ve farklı siyasi anlayışlar arasında, yerel yönetimlerin kuvvetlendirilmesi ve geliştirilmesi hususunda ortak bir kanı meydana gelmiştir. Yerel yönetimlerin kuvvetlendirilmesi, özerklik verilmesi ve merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki kontrolünü en aza indirilmesi gibi hususlarında gerçekleştirilen gelişmeler, uluslararası platformlarda ve ülkelerin anayasalarında daha net ifadelerle yerini almaya başlamıştır. Bu çerçevede, demokrasinin kuvvetlendirilmesi, yaygınlaştırılması ve kalitesinin artırılması konusunda şehir yönetimlerine daha fazla görev düşmektedir.

Çalışmanın amacı, hızla güçlenen ve gelişen küreselleşmenin dünya üzerindeki etkisinin yerel yönetim yapılarına etkileşimi ve bu etkileşimin sağlanan hizmetler üzerindeki yansımalarının değerlendirilmesidir. Gerçekleşen bu etkileşimler karşısında yerel yönetim yapılarının sağladıkları hizmet anlayışlarının, vatandaş odaklı, katılıma açık ve hızlı bir bütünselci olunması ile karşı karşıya kalınmıştır. Çalışma çerçevesinde, Türkiye’deki Kent Konseyleri’nin yapısı, işleyişi, demokrasi ile olan ilişkisi, kamuoyundaki algısı ve oluşturduğu değer gibi hususları ve yerel gündem 21 üzerinden örgütlerin yapıları ve erklerin etkinliği, uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ele alınmıştır.

Çalışmada üç temel hipotez öne sürülmüştür. Hipotez 1: Küreselleşme yerel yönetimlerin yapısal ve işlevsel dönüşümüne küresel düzeyde etki etmiştir. Hipotez 2: Küreselleşme süreci Türkiye’de de yerel yönetimlerin yapısal ve işlevsel dönüşümüne neden olmuştur. Hipotez 3: Küreselleşme süreciyle birlikte en önemli yerel yönetim birimlerinden biri olan belediyeler de dönüşüm yaşamaktadır ve Düzce Belediyesi’de bu yapısal ve işlevsel dönüşüm yaşamaktadır. Bu hipotezlerin doğruluğu/yanlılığı çalışma boyunca kontrol edilecek olup, nihai olarak sonuç kısmında değerlendirilecektir.

Bu çalışma nitel bir araştırma olup, literatür taraması ile verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanması aşaması izlenmiştir. Konuya dair yayımlanmış kitaplar, makaleler, dergiler, tez, kurumsal sektör raporları ve çeşitli internet kaynaklarından yararlanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KÜRESELLEŞME KAVRAMI VE BOYUTLARI

1.1. Küreselleşme Kavramı

Küreselleşmenin düşünce mimarlarından kabul edilen Muray Rohtbard ve David Friedman gibi liberal fikir adamları 1970 senesinden bu zamana piyasaların özgürlüğü ilkesini mücadelelerinin temelini koymuşlar ve böylelikle bırakınız yapınlar gibi liberal ideolojinin uygunluğunu ispatlamaya uğraşmışlardır. Söz konusu liberal söylemin menbağı, Friedrich von Hayek ve Ludwig von Mises'nin öncülüğünü üstlendiği Macar Ekonomi Okulu fikirlerinden istifade etmektedir (Tutal, 2006: 22-23).

Küreselleşme, yeryüzünün tek bir alan şeklinde idrak edilebilecek seviyeye sıkışıp ufalması manasına gelen bir süreci anlatmaktadır. Farklı bir söylemle yeryüzünün tek bir mekan olarak idrak edilmesi yönündeki algının çoğalışı olarak ifade edilebilmesidir. Küreselleşme süreci ile yalnızca devletler dönüşmemekte buna ek olarak insanlarında değiştiği görülmektedir. Küreselleşme son on yıl zarfında siyaset arenasında, toplumlarda ve yönetim ilimlerinde çokça kullanılan bir kelime olmaktadır. Küreselleşme ile realitede, dünyadaki değişik bölgelerin, vatandaşların, fikirlerin ve ekonomik sistemlerin karşılıklı yaklaşması, bir birleşme sürecine dahil edilmeleri ifade edilmektedir (Polatlı, E.T: 01.12.2016).

Birleşmiş Milletler (BM) Küresel Yönetim Komisyonu, küreselleşmeyi uluslararası faaliyet gösteren şirketler gibi yeni oyuncuların kuvvetlenmesi, haberleşme ve bütünleşmedeki süratli farklılaşma ve İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) üyesi devletlerdeki özgürleşme çabalarına olarak tanımlamaktadır (Hablemitoğlu, 2004: 35-36). Giddens'a göre küreselleşme, çağdaşlık olgusu ile genel anlamda birbirleri ile örtüşmektedir. Zira yeni yüzyılda dünya ölçeğinde toplumsal ilişkilerin etkisi daha önceki tarihsel süreçlerin tümünde yaşandığından daha fazla yaşanmıştır. Küreselleşmeyi ifade etmek için çağdaşlığı tetikleyen dinamikleri araştırmak gerekmektedir; yani militarizm, birbirine girmiş kapitalizm, sanayileşme ve devletçilik süreçlerinin kaliteleri gereğince ne şekilde globalleşen bir kuvvette malik olduklarını idrak etmek gerek gerekmektedir (Held ve McGrew, 2008: 71-72).

Robertson, globalleşmenin ilerleyen bir tarafını evrenselin yerelleşmesi, öbür tarafında yerelliklerin genelleşmesinin meydana getirdiğini anlatmaktadır. Küresel ve yerel arasında olagelen karşılıklı güç etkileşiminin neticesinde oluşan değişiklikler ve eşitleşme birbirini imkanı duruma getirmektedir. Yerelliği meydana getirmek ve sonrasında içermek olarak adlandırılan bu süreç Robertson'a tarafından globalleşme olgusu ile reelleşmektedir (Aktaran Öngören, 2002: 449).

Küreselleşme kavramı yalnızca ekonomik bir kavram olarak algılansa da politik, sosyal ve kültürel kapsamları olan bir kavramdır ve tarihin seyri içinde meydana gelen bir süreçtir. Bunun yanı sıra uluslararası devletler arasındaki fikri uzlaşmazlıkların son bulması, iş gücü ve sermaye akışının çoğalması, alışverişin çok daha geniş alanlara yayılması, yaşanan teknolojik gelişim hızının dönüşümü neticesinde ülkelerin ekonomik, politik, sosyal ve kültürel yönden birbirlerine yakınlaşmaları olarak da adlandırabiliriz (Erusta, 2013).

Küreselleşme kavramının tanımı için henüz uzlaşılmış bir açıklama bulunmamaktadır. Küreselleşmenin etkisine maruz kalan ve kalacak olan bunca konu var iken, hala daha kitlesel bir tanıma varılamamış olması küreselleşme kavramının, çok yönlü, karmaşık ve dinamik bir süreç olduğu ile de yakından alakalıdır. Yalnız tanımların türemesinde tanım yapılırken temel kriterlerden ziyade, temel unsurların etkileştiği bölümler üzerinde durulduğundan tanımlar artmakta ve mutabık bir noktaya ulaşılması imkansızlaşmaktadır. Küreselleşmenin tesirlerinin ekonomiden politikaya sosyal ve kültürel yapılardan bir çok farklı alanlara etkisi neticesinden hareketle çeşitlenmesi meydana gelmektedir.

Küreselleşmenin kaçınılmaz olması ve bütün alanlara etkisinin büyük oranda teknolojik güncellenmeler ile ilişkilendirilenler olduğu gibi, piyasanın varlığına da dayandıranlar olmaktadır. Diğer taraftan küreselleşmeyi yeni bir kavram olarak kabullenmeyip, kapitalizmin varoluşu ve işleyişi ile etkileştirenler de bulunmaktadır (Yılmaz, 2011: 9).

1.1.1. Küreselleşmeye Yönelik Yaklaşımlar

Küreselleşme müzakereleri, geçen yirmibeş yıl içinde tüm dünyada hızla yayılan neoliberal iktisat yöntemleri ile etkileştirilmektedir (Şenses, 2004: 1). Küreselleşme olgusuna yönelik fikir ve varsayımlar genel bir ifade ile, yeni dünya sisteminden

hoşnut olanlarla hoşnut olmayanlar şeklinde izah etmekte muhtemeldir. Ayrıca bu ifadeye ialave olarak bu iki ayrı nokta arasında küreselleşme bir mübaladır savı içerisinde olanlarda vardır (Kürkçü, 2013: 7).

Küreselleşme olgusunua özgü faaliyetler kaynaklarda ikili, üçlü ve dörtlü öbekler halinde görülebilmektedir. Ancak küreselleşme alanında araştırma yapanların geneli küreselleşmeye yönelik tavır ve değerlendirmelerini, Held ve McGrew'ın çalışmasında takdim ettiği gibi üçlü tasnifleme biçiminde gerçekleştirdikleri ifade edilebilir (Bryane, 2005: 4).

1.1.1.1. Aşırı Küreselleşmeciler

Aşırı küreselleşmecilere göre küreselleşme, insanlık tarihinde klasik ulus devletlerin özelliklerini kayıp ettiği ve evrensel ekonomide hareketsiz bir ünite durumuna geldiği yeni bir çağı söylemektedir. Aşırı küreselleşmeciler, ekonomik globalleşmenin ulus ötesi üretim, alışveriş ve finans ağları meydana getirerek yerli ekonomilerin bünyelerini değiştirdiğinin öneminin altını çizer. Sonsuz olan bu ekonomide, milli hükümetler evrensel ve etkili kurum ve kuruluşlar içerisinde işlemlerin yönlendirilmesinde görev alır durumdadırlar. Çoğu aşırı küreselleşmeci, ekonomik globalleşmenin yeni şekillerde sosyal teşkilatlar oluşturduğunu ve bunlar aracılığıyla da klasik yerli hükümetlerin mevkilerini işgal ettikleri gerçeğini kabullenirler (Held ve McGrew, 2008: 14-15).

Aşırı küreselleşmeciler kendi içlerinde de ayrımlık durumundadırlar. “Neoliberalere göre bireysel otonomilerin ve piyasa ilkelerinin devlet gücüne üstünlüğü memnuniyet vericidir. Radikaller ya da Neo-Maksistler için modern küreselleşme ezici küresel kapitalizmin galibiyetini temsil eder” (Held ve McGrew, 2008: 30-31).

Neoliberaler, piyasaların ve kişilerin devlet gücünden daha güçlü ve etkili olmasını mutluluk ile karşılamakta, aynı zümrede yeralan Neo Marksistler ya da radikaller, modern küreselleşmeyi, zorbacı kapitalizmin mümessili olarak ifadelendirmektedirler. Ancak bu ideolojik tavırlardaki farklı bakışlara karşın yine de, gitgide çoğalan bir şekilde bütünleşmiş global bir ekonominin mevcudiyetine ilişkin bir düşünce mutabakatıda mevcuttur (Hablemitoğlu, 2004: 21).

Aşırı küreselleşmecilerden biri olan Kenichi Ohmae'ye (2001: 18-19) göre milletlerarası ekonomik hudutlar önceye göre daha etkisiz duruma dönüşerek dünyayı tamamen hudutları olmayan bir ekonomiye doğru evirmiştir. Gitgide çoğalan hudutsuzluk durumunun sebebi bireylerin uzun zamandır yoğunlaşan hudut ötesi iletişim, seyahat ve tüketimleri sayesinde evrensel bir bakış açısına ulaşmalarındır.

Aşırı küreselleşmeciler, küreselleşme sürecinde ekonomik alanda zarar uğrayanlar kadar kar elde edenlerinde meydana geldiğini savunuyorlar. Yine de oluşan bu durum karşısında hükümetler, küreselleşmenin sosyal sonuçlarını subvansane etmek zorunda kalmaktadırlar. Küreselleşme sürecinde meydana gelen kazanlar ve kaybedenler arasındaki makas açıklığını, globalleşme evrensel ekonomik düzen içerisinde birbirine bağlanabilir. Hiç değilse neoliberalcilere göre, global ekonomik mücadelenin sıfır toplamlı üretim gerçekleştirmesi mevzu bahis olmamıştır. Aşırı küreselleşmecilere göre, evrensel ekonominin tırmanışı, radikal yeni dünya düzeninin bir ispatı olarak savunulabilecek, evrensel seviyede kültürel birleşim, evrensel genişleme ve küresel yönetim kurumlarının meydana gelişi, köklü bir şekilde yeni dünya düzenin kanıtları ve ulus devletin yok oluşu olarak söylenmektedir (Bozkurt, 2000: 17).

1.1.1.2. Küreselleşme Karşıtları (Kuşkucular)

Modern dünyayı kavramak için küreselleşmeyi yeterli bir aracı olarak kabul etmeyen kuşkucular, küreselleşme olgusunun ölçüm ve denetim yapılamayacak kadar geniş alan içerisinde ele alındığını savunmaktadırlar (Held ve McGrew, 2008: 11). David Held ve onunla aynı düşünceye sahip olan kişilerce küreselleşme kuşkucuları olarak bilinen bu topluluk küreselleşme kuşkucuları olarak da isimlendirilebilir. Küreselleşme karşıtları, küreselleşme kavramı içerisinde küresel olan nedir diye sorgulamaktadırlar. Küreselleşmeyi ilk andan beri karmaşık ve çözülemez bir süreç ilan eden ve küreselleşme ile geçmişte herhangi bir sürece katkı sağlanmadığını savunan bu topluluk için kuşkucular kavramını kullanmıştır (Giddens, 2010: 38). Bu topluluğun yanı sıra küreselleşme karşıtlığı denildiğinde Naomi Klein ve Noreena Hertz ilk akla gelenlerdir. Karşıtlığın yanında ciddi ölçüde eleştirenler denildiğinde de ilk akla gelen isimler Paul Hirst, Graham Thompson, Joseph Stiglitz, Michael Hardt, Antonio Negri'dir (Kürkçü, 2013: 7).

Joseph Stiglitz'e (2002: 42) göre, küreselleşme süreci olumlu veya olumsuz değildir. Küreselleşme sürecinin etkin ve doğru bir şekilde değerlendirilebildiği zaman olumlu etkileşimler gerçekleştirebileceğini savunmaktadır. Küreselleşmeyi kendi şartlarında, kendi ivmesi ile kabullenen Doğu Asya ülkeleri için küreselleşme, 1997 yılında meydana gelen düşüşe karşı ciddi oranda fayda sağlamıştır. Fakat, dünyanın büyük çoğunluğunda bu şekilde fayda sağlanacak bir durum ile karşılaşılmanın yanı sıra çoğu için adeta bir felaket olarak değerlendirilmektedir. Hirst ve Thompson, "Küreselleşme Sorgulanıyor" isimli kitabında bütünleşmiş bir dünya düzeninin mevcut olmadığını bunun yerine devlet ekonomilerinden meydana gelen bir ulus ötesileşmenin söz konusu olduğunu ifade edilmiştir (Hirst ve Thompson, 2007: 8).

Konuya dair başka bir değerlendirme ise Avrupa Birliği'nden umulan medete daha çok inanılması global olanlara, milli olanların tepkisini ifade eden düşüncedir. Fakat evrensel olan karşısında milli olanın tepkiselliği de, muhalefet etme kuvveti de sorunlu durumdadır. Evrensel düzeyli işleyişin kuvveti karşısında, global olanla milli olanın gergin ilişkisi, ikisinin de az miktarda birbirine dönüşmesi ile neticelenmektedir. Bu sebeple küreselleşme sürecinin iki farklı tarafı vardır: bir tarafı evrenselleşme, diğer tarafı yerelleşmedir. Küresel işleyişin oluşturduğu şiddet karşısında, global olan karşıtını meydana getirir ve daha sonra onu içine dahil etmek için çabalarken bu süreç içerisinde kendisi de yerelleşir, "*yerel olan global olana karşılık verirken ya saf bir yerelliği temsil ederek kendi kendini gettolaştıracaktır*" ya da onunla ilişkiye geçecek, nitekim yerelliğini yani özünü yitirecektir. Netice itibarı ile global olanla yerel olanların ilişkisi bir kabullenme ilişkisi değil, birbirinin içine nüfuz etme ilişkisidir. "*Tektipleşmiş bir global ya da tektipleşmiş bir yerel artık kalmamıştır*" (Alankuş, 2001: 2-3).

Başka bir yaklaşıma göre de, global devletsiz global yönetim diye isimlendirilebilecek bir yapı vardır. Dünya Bankası (WB), Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Ticaret Organizasyonu (WTO) birkaç uluslararası kuruluş; belirli mali ve ticari menfaatler ile doğrudan etkileşimli olan maliye, dış ilişkiler ve ticaret bakanlıkları gibi karar alma mercilerinin söz sahibi olduğu ve bu yetkililerin aldıkları kararlarından etkilenen birçok birey neredeyse hiçbir söz hakkının olmadığı bir düzen ile karşımıza çıkmaktadır. Bu düzen uygulandığında yeteri kadar adil bir şekilde, kendilerini doğrudan etkileyen stratejilerle ilgili tüm ülkelere söz hakkı tanınarak

uygulamaya geçirildiğinde, hem devamlı ve daha daimi bir genişlemenin gerçekleşeceği, hem de söz konusu bu genişlemenin çıktıları daha eşit ve adil bir şekilde paylaşıldığı bir evrensel ekonominin meydana getirilmesi gerçekleştirilebilir (Stiglitz, 2002: 43).

Kuşkuculara göre küreselleşme, giderek gerçekleşen bir kavramdır, sadece bu süreç aşırı küreselleşmeciler tarafından olmadığı kadar büyük anlamlar yüklenmiştir. Ayrıca dünya ekonomisi dünden bugüne daha az bir oranda bütünleşmiştir. Globalleşme, bir bütünleşmeden ziyade, farklı medeniyetler, farklı etnik yapı ve kültürler ya da bölgeler arasında yeni çarpışmaları da peşinden getirecektir. Bunun yanı sıra küreselleşme karşıtları dünya ekonomisindeki adaletsizliğinde altını çizmektedirler (Kürkçü, 2013: 7).

1.1.1.3. Dönüşümcüler

Giddens'in de içinde bulunduğu ve dönüşümcüler diye adlandırılan bu üçüncü topluluk, globalleşmeyi çağdaş toplumları ve dünya düzenini tekrardan biçimlendiren süratli ekonomik, siyasal ve sosyal dönüşümlerin ardındaki temel politik kuvvet olarak tanımlamaktadır. Aşırı küreselleşmeciler ve küreselleşme kuşkucuları ile karşılaştırıldığında dönüşümcüler, yarınları dair herhangi bir tez sergileyerek küreselleşmenin yol planını oluşturmazlar. Küreselleşmeye küresel medeniyet veya evrensel pazar açısından bakmazlar. Ulus devletin kaçınılmaz sona doğru hızla ilerlediğini savunan aşırı küreselleşmeciler ile aslında bu konuda hiç bir şeyin farklılaşmadığını savunan küreselleşme kuşkucularına karşı, dönüşümcüler yeni bir hakimiyet düzenini ön plana çıkararak her iki topluluğun savlarını kabul etmezler. Bu açıdan günümüzde hakimiyet daha az bölgesel hudutlarla belirlenmiş ve daha karmaşık uluslar üstü ağlarla şekillendirilmiştir. Dönüşümsel görüş, aşırı küreselleşmecilerin aksine dünyayı bir bütün olarak tanımlamazlar. Bunun yerine bazı devletlerin, grupların benzerliklerinin giderek çoğaldığını ve birbirlerine daha çok benzer bir duruma geldiklerini, ayrıca bazılarının ise yeni bir evrensel boyutta yer alarak gitgide aykırı bir hal takındıklarını söylerler (Held ve McGrew, 2008: 8-11).

Ulus devletler ve bu durumla ilişkili olarak yerli siyasi aktörler hakimiyetlerini korumaktadırlar, yoksa dünyayı yeniden biçimlendiren kuvvetler karşısında

büyük oranda kayıtsız ve hakimiyetsizmi kalmışlardır? Ulus devletler realitede hala egemendirler ve siyasal aktörlerinde dünya üzerinde gösterecekleri büyük bir rolleri vardır. Yine, ulus devletin herkezin önünde tekrardan biçimlenme sürecini hiç kimse inkar edemez (Giddens, 2000: 29). Aslında bu üç fikir arasındaki ana değişiklikler, kavramlardansa, temsil ettikleri hayat felsefelerinden oluşmaktadır. Liberaller ve bazı Marksistler küreselleşme olgusunu henüz tartışmaya başlamadan önce, temelde küresel bir tavır sergileyerek kendilerini anlatan, globalleşme sürecini, daha önceden var olan tutumların bir neticesi olarak değerlendirmişlerdir (Esgin, 2005: 190).

Dönüşümcüler küreselleşme ile gerçekleşen sürecin etkilerini olumlu yönde değerlendirmekte ve çağdağ toplumlari ve dünya düzenini tekrardan biçimlendiren bir kuvvet olarak kabul etmektedirler. Bu durum ile birlikte uluslararası ile içişleri arasında büyük ölçülerde farklılıklili ile karşılaşılmasıdır (Hablemitoğlu, 2004: 23).

1.2. Küreselleşmenin Gelişim Aşamaları

Küreselleşme fikirsel, sosyo-kültürel ve ekonomik kapsamda yani bütünselde, öznesinden tarafsız düşünülemez. Şüphesiz bu özne fikiri, tarihi, ve ekonomik olarak Batı medeniyetlerinin bir kopyasıdır. Felsefenin başlangıcı ile neotik (bilen, rasyonel) öznenin tarihsel olarak gün güzüne çıkışı, Batı söyleminde eş anlamlı olarak kabul edildiğine göre, bilhassa Sokrates'in Platon'un ifadelerinden evrensel kavramının tam olarak kendisi, şüphesiz küreselleşmenin reel fikirsel zeminini meydana getirir (Erkızan, 2002: 61-63).

Küreselleşme olgusu ilk olarak ünlü İngiliz iktisatçı W.Foter'in 1833'de kaleme aldığı yeryüzündeki imkanların tasnifi ve kullanımı içerikli bir makalede kullanılmıştır. Garrett Hardin'in 1968 yılında kaleme aldığı imkanların tasnifi ve kullanımı konulu çalışması, küreselleşme olgusunun günümüzdeki şekliyle kullanımına büyük katkı sağlamıştır (Aktaran, Karabıçak, 2002: 113-116).

Küreselleşme evresi, Soğuk Savaş'ın sonlanması ve Sosyalist Blok'un yıkılması ile birlikte hızlı bir ivme yakalamıştır. Sovyet Birliği parçalanmadan önce dünyadaki egemen güçlerin biri ABD, diğeri ise Sovyet Birliği'nin bulunduğu iki uçlu bir denge durumu hakimdi. Fakat Sovyet Birliği'nin parçalanması ile dünya

üzerindeki bu iki uç kutup dengesi bozulmuştur. Sovyet Blok'unun hızla globalleşen dünya ekonomisi ve teknoloji karşısında, mücadele gücünü kayıp etmesi ile bu iki kutuplu dengenin bozulmasına sebep olmuştur.

Suat Gezgin'e göre Doğu Bloku'nun parçalanması küreselleşme sürecine hızlı bir ivme kazandırmış, daha sonrada liberal piyasa ekonomisine dönük itimat duygusunun çoğalmasdır. Bu kamsamda dar bir süre zarfında devletçi ekonomiler bütün katlanılan giderlere rağmen terk edilmeye başlanmış, serbest ekonominin olanaklarından faydalanma mücadelesine doğru evrilme gerçekleşmiştir. Gerçekleşen bu durum karşısında, teknolojik üretim ve dağıtım gücü elinde olan devletler için pazardaki paylarının anormal derecede büyümesi anlamı da meydana gelmiştir (Gezgin, 2005: 11).

Gerçekleşen bu ekonomik hadiselerin globalleşmenin ve bunun meydana getirdiği yeni durumun genellikle 1960'lı yıllarda karşılaşıldığı ön görülmektedir. Evrensel kurum ve kuruluşların meydana geldiği ve faaliyetlerini ilk kez 1960'lı yıllarda ulusal arenalarda gerçekleştiren ve ticari faaliyetlerin süratle gelişim sağladığı bir dönemdir (Çubukçu, 1999: 7).

1980'li yıllarda Keynesçiliğe karşı neoliberal inkılabın öncülüğüne bilerek ve isteyerek soyunan, dönemin Amerika Birleşik Devleti Başkanı Ronald Reagan ve İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher, globalleşmeyi dünya ekonomilerinin liberalleştirilmesi ile alakalandırdılar (Steger, 2006: 66). Globalleşmenin geçmişi incelendiğinde, üç çarpıcı dalga görülmektedir. İlk dalga; 1870/1914 tarihleri arasına kadar uzanmaktadır. Ulaşım sektöründe yaşanan güncellenmeler, buna bağlı değişimler ve dünya ticaretindeki sorunların çözüme kavuşması ile emek, sermaye ve ürün yayılımı gittikçe çoğalmıştır. İkinci dalgas; 1950/1980 tarihleri arasına dayanmaktadır. Evrensel bütünleşme, refah düzeyi ve gelir seviyesi yüksek ülkelerin arasında güçlenmiştir. Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler, uluslararası ticarete temel ihraç ürünleri ile kısıtlı kalmış ve gerçekleşen sermaye aksiyonlarına ayak uyduramamıştır (Gündoğan, 2007: 20-21).

Globalleşmenin üçüncü dalgası ise, 1980'lerde meydana gelmiştir. Bu yıllarda erişim ve iletişim için katlanılan giderlerin düşmesine sebep olan teknolojik gelişimler, ülke sınırlarını hiçe sayacak kadar iş dünyasının kapasitesini arttırmış

ve globalleşmeye yeni bir hız açısı kazanmasını sağlamıştır (Tokol, 2000: 133). Bu hız açısının ana temsilcilerinden olarak kabul edilenlerden bir tanesi ise internet olmuştur. Haberleşme branşında yeni bir çağ açan internet, günümüzde dünyanın her alanına yayılmış ve düşük maliyetli bir şekilde milyarlarca insanın istifade etmesi sağlanmıştır. İnternet çok sayıda bireyin, devlet kurumlarının, özel kuruluşların ve sivil toplum örgütlerinin kısacası bir çok yapıyı birbirine bağlayan World Wide Web'i (www) meydana getirerek globalleşmenin gerçekleşmesinde büyük bir pay sahibidir (Aktan ve Şen, 1999: 12).

Globalleşmenin beş farklı aşamadan oluşup bugünlere geldiğini ifade eden fikir adamı ise Roland Robertson, ilk aşamayı meydana geliş, ikinci aşamayı, başlama, üçüncü aşamayı tırmanış, dördüncü aşamayı hegemonya için savaş, beşinci aşamayı ise bilinmezlik olarak tanımlamaktadır (Özkan, 2004: 18-19). Bu sebep ile globalleşme kavramının bir yüzü bütünselleşme (benzeşme) diğer yüzü ise yerelleşme (farklılaşma) dinamikleridir. Bu iki dinamiğin birlikte etkileşmesini sağlayan, neticede ikisini de değiştiren olaylara melezleşme olarak isimlendirilir. Bu bağlamda evrensel olanın da yerel olanın da tüm yansımaları birbiri ile ilişkilendirilmiş karma yansımalar şeklinde değerlendirilmektedir.

1.2.1. Küreselleşme Sürecinde Ulus Devlet Ve Ulusal Politikalar

1990 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Birliğinin parçalanması ile yeni dünya düzeni oluşumunda siyasi ve mekansal bir teşkilat olan devlet önemi sıklıkla tartışılır bir durum içine girmiştir. 1970'lerde yaşanan ekonomik krizin etkisi ile bu tartışmalarda da hararetlenmiştir. Yaşanan bu tartışmaların oluşumunda devletin etkinliği, kuvveti, işleyişi, şekli yer almaktadır. 1945'ten bu yana kapsadıkları alanları, kuvvetleri, ve sayıları gittikçe çoğalan International Monetary Fund (IMF), Dünya Bankası (WB) gibi evrensel kurum ve kuruluşlar, bir taraftan global bağların güçlenmesine etki ederken bir taraftanda da ulus devletlerin kararverme evrelerine etkide bulunmuşlardır. Devleti yıpratın bir başka etkenler ise, kanun dışı uygulamaların uluslararası hale gelmesi, evrensel sağlık sorunları, küresel ekonomi, yerli ve milli kuvvetlerin zayıflaması, evrensel kültür, çevresel deformasyon, devletin iç işlerine uluslararası karışma, bilim, sanayi ve teknoloji şeklinde görülmektedir. Globalleşme ulus devleti zedeleyerek uluslararası alandaki etkinliğini güçsüzleştirerek, devlet dışı uluslararası teşkilatları güçlü bir duruma

gelmesini sağlamıştır (Sarıtaş, 2006: 41).

Globalleşmenin siyasi boyutu daha çok, ulus devlet yapısında ve işlevlerinde meydana gelen değişim ve dönüşümün günümüz şartlarında yeniden anlamlandırılması ile eski yapı ve işleyişinin sorgulanması, sivil toplum öneminin artması, yurttaşlık statüsünün değişiklikleri kabullenilmesi zemininde tekrardan yapılandırılması, yeni yönetim düşüncesinin meydana gelmesi, iştirakçi demokrasi zihniyetinin evrensel bir boyut kazanması, yerelliğin önemsenmesi ve insan haklarının evrensel bir nitelik elde etmesi çerçevesinde kendisini gruplara zorla kabulettirmiş ve bu alanlardaki değişimi neredeyse mecburi hale getirmiştir (Sarıtaş, 2006: 41).

Günümüzde, Çokuluslu ya da ulusüstü şirketler ve kurumlar ulusal ve uluslararası alanda devlete ortak aktörler olarak belirmekte, birçok ekonomik ya da siyasi eylem ulus devletlerin siyasal sınırları içinde oluşturulup neticelendirilememektedir (Soner, 2005: 68). İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra miktarları ve etkinlik alanları gittikçe çoğalan uluslararası örgütler (BM, IMF, DB, GATT, vb.) ve çokuluslu şirketlerin varlığı, siyasal etkinliklerin artık ulus devlet ile kısıtlandırılmaması gerektiği ve bu nedenle uluslararası ilişkileri transnasyonal ilişkiler olarak görmenin daha anlamlı olduğu düşüncesini gündeme getirmiştir (Keyman, 1998: 37).

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sağlandıkça, daha önceki toplumsal yaşam biçiminin gereksinimlerine göre biçimlenen yapılar ve kurumlar değişim yaşamaktadır. Bu anlamda, ulus devlet ve ulusal hukuk da bir dönüşüm geçirmektedir. Bu süreçte, ekonomik faaliyetler başta olmak üzere birçok etkinlik uluslar ötesi niteliğe bürünmekte, uluslararası oluşumlardan söz edilmekte, bir zamanlar devletlerin yetki alanında görülen konular uluslararası ve uluslarüstü düzeyde yapılandırılmaktadır. Ulus devletin gücü zayıflama eğilimi taşımakta, uluslararası veya uluslarüstü organizasyonlar ve işleyişler, nitelik ve nicelik açısından gittikçe çoğalmakta, devletler arası ve devlet dışı organizasyonların ve sözleşmelerin miktarı çoğalırken boyutları genişlemektedir (Günsoy, 2006: 36).

Küreselleşme süreciyle beraber, sermayenin uluslararası aktifliği ulus devletin ekonomi stratejilerindeki etkisini güçsüzleştirmektedir. Özellikle finansal

piyasalardaki globalleşmenin işsizliği düşürme, gelir seviyesinde dengeyi oluşturma gibi sosyal devlet faaliyetlerini hükümsüz bir duruma sokacağı söylenmektedir (Temiz, 2002: 94). Ulusal devletler arasındaki bağın özeti olan diplomasinin ehemmiyeti ve fonksiyonelliği gitgide zayıflamıştır. Uluslararası bağın devlet devlet ilişkisi olmaktan sıyrılarak, devlet-ulus aşırı şirket ya da devlet-uluslararası teşkilat ilişkileri ile türlerinin çoğalması, klasik diplomatik teşkilatlanmanın tekeli kayıp etmesine sebep olmuştur (Güler, 1996: 55).

1.2.2. Küreselleşmenin Tarihsel Gelişimi

Kavram olarak global (küresel) kelimesinin temeli, 400 yıl öncesine dayanmaktadır. Globalleşme (küreselleşme), çok yeni bir kavramdır. İlk defa 1960'lı yıllarda meydana gelen globalleşme kavramı, 1980'li yıllarda ise çok defa kullanılmaya başlandığı görülmektedir. 1990'lı yıllara bakıldığında ise, bilim insanlarının ehemmiyetini kabul ettiği kilit bir kelime durumunu almıştır (Lubbers, E.T: 14.10.2016).

Dünyanın son iki yüzyıllık geçmişi, iki farklı uzun salınım altında, iki adet globalleşme aşamasının meydana gelmiş olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu aşamalardan ilki 1870-1913 seneleri arasındaki sanayi devriminin 18. Yüzyılda gerçekleşmesidir. Bu senelere mühürünü basan ilk globalleşme etkisinin ana özelliği, para piyasalarında ve ticarete altın kur standartının norm kabul edilmiş olması ile gerçekleşmiştir. Birinci Dünya Savaşı ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında ulusal devletlerin bağımsız kalkınma ve ticaret stratejileri ile biçimlenen, 1914-1980 senelerinden sonra dünya düzeyinde yeni bir globalleşme dönemi yaşandığı izlenmektedir (Yeldan, 2004: 431-432).

İkinci küreselleşme açısından bir başlangıç çizgisinde, Ağustos 1971'de Bretton Woods Sistemi'nin yıkılması ile sabit kur sistemi bırakılmış ve gelişmiş ülkeler başta Amerika Birleşik Devletleri, Japonya, İngiltere ve Almanya art arda sermaye hareketleri üzerindeki sınırlandırmaları iptal etmişlerdir. Bu devletlerde sermaye aksiyonları üzerindeki sınırlamaların iptali, finansal globalleşme ile alışılmışın dışında bir hız yakalamıştır (Aktan ve Şen, 1999: 11).

Karşılaşılan bu kültürel, siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeler globalleşmenin sekmelerini meydana getirmektedir. Bu durum çerçevesinde Sovyet Sosyalist

Cumhuriyeti Birliği'nin parçalanmasıyla Amerika Birleşik Devletleri'nin ve Batı ülkelerinin ekonomik ve politik anlamda dünya üzerindeki bağımsızlığı çoğaltması, uluslararası şirketlerin dünya ekonomisindeki gücünün artması, finans piyasalarının çokuluslu hale sürüklenmesi, haberleşme ve ulaşım teknolojilerinin güncellenip genişlemesi, yerel değerlerin hudutlarını geçmesi globalleşmenin bileşenlerini birleştirir niteliktedir.

1.3. Küreselleşmenin Boyutları

Globalleşme ile birlikte dünyanın gitgide ufalması, çokuluslu sahalarda karşılıklı güdümlülük sürecine ivme katmıştır. Gerçekleşen bu durum karşısında, ekonomik boyutu hacim kazanan küreselleşmenin, yeryüzünü bütünleşmiş tek bir pazar haline getirebilme çabası, karşılıklı güdümlülüğün vazgeçilmez bir süreç içerisinde olduğunu göstermektedir (Ulusoy, E.T: 01.03.2017).

1.3.1. Küreselleşmenin Ekonomik Boyutu

Çoğu fikir insanının sıklıkla ifade ettiği bir düşünceye göre küreselleşme kuvvetini ve egemenliğini ekonomik sürecin işleyişinden yani ekonomik kanunlardan sağladığı yönündedir. Bu görüşe göre globalleşmenin ilk evresi ekonomiktir. Daha sonra bireylerin yaşamsal engelleri aştıktan sonra iktidara yönelik engeller dünya egemenliği gibi yapısal şekilde ifade edebileceğimiz evrensel, politik ve diğer ilişkilerin globalleşmeleri beraberinde getirdiği fikri yoğunluklu düşünce alanındadır (Sağlam, 2007: 7).

Ekonomik globalleşme, ekonomik sahada evrensel sermaye kavramı ile beraber değerlendirilmektedir. Evrensel sermaye ve buna bağlı olarak kapitalizmin genişlemesiyle gerçekleşen ifadelendirmeler yeni olmamakla birlikte, globalleşmenin ekonomik sahadaki yansımaları neo-liberalist planlar ve bununla ilişkili olarak genişleyen serbest pazar düşüncesi şekillenmektedir. Kapitalizmin gelişme evresi üretime ve ticarete dönük yatırım sekmelerindeki genişleme ile karakterize edilmektedir. Bu süreçte çokuluslu şirketler genişlemeyi basitleştirici aktörler olarak rol almışlardır. Günümüzde karşılaşılan bu durum ise kapitalist entegrasyonun yayılması değil, derinleşmesi olarak ele alınabilir (Yetim, 2006: 130).

Ekonomik küreselleşme, umumi manada devlet ekonomilerinin dünya

ekonomisiyle bütünleşmesini, yani dünyanın tek bir pazarda entegre olmasını anlatmaktadır. Başka bir ifade ile ekonomik küreselleşme, devletler arasında emek, sermaye ve ürün işleyişinin çoğalması sonucu devletler arasındaki ekonomik ilişkilerin sıkılaşması ve devletlerin birbirlerine yaklaşması anlamında gelmektedir (Aktan, 2008: 2). Dolayısıyla küreselleşme sürecinin ekonomik durumu, en kabul görmüş manası ile dünya ekonomisini meydana getiren ekonomik ve sosyal modüllerin hem birbirleri ile, hem de dünya pazarları ile eklemlenmesi olarak söylenebilir (Yeldan, 2002: 20).

1.3.1.1. Ticari Küreselleşme

Ticaret sahasında globalleşme, devletler arasındaki hizmet ve ürün akımları üzerindeki sınırlandırmaların iptal edilmesi veya düşürülmesi sürecini kapsar (Aydemir, 2007: 269). Küreselleşme sürecinde mal ve hizmet ticaretindeki serbestleşme, iki kanaldan gerçekleşmektedir: Birincisi, WTO çerçevesinde tüm üye ülkeler arasında öngörülen gümrük tarifelerinin ve kotaların kaldırılması yoluyla olmaktadır. İkincisi ise, belirli bir coğrafyada yerleşik ve yakın ilişki içinde olan ülkeler arasındaki ticari ve diğer ekonomik ilişkilerin serbestleştirilmesi şeklinde olmaktadır (Tokathıoğlu, 2005: 61).

Küreselleşmenin birçok az gelişmiş ülkeyi kapsamı dışında bıraktığı ve yine bu ülkelerin on yıllar öncesine kıyasla daha az bütünleştiği Dünya Bankası verileri ile de doğrulanmaktadır. Örneğin az gelişmiş ülkelerde “*özel sermaye akımları 2000 yılında 167 milyar dolara ulaşmış ancak bunun % 80’i gibi bir kısmından 12 ülke*” (Şenses, 2007: 409), yararlanmıştır ki bu ülkelerin çoğu Latin Amerika ve Doğu Asya ülkeleridir.

1.3.1.2. Finansal Küreselleşme

Finansal uygulamaların globalleşmesi, ekonomik globalleşmenin kendini ön plana çıkarttığı bir başka sahadır. Finansal uygulamaların globalleşmesiyle sermaye, herhangi bir coğrafi hudut içinde sıkışıp kalmayıp; daha az risk daha çok gelir elde etmek düşüncesi ile, herhangi bir sınırlamayla karşı karşıya kalmadan ülke dışına basitçe yayılmaktadır (Çetin, 2006: 20-24). Mali küreselleşme ticaretin uluslararasılaştırılması ile birlikte gerçekleştirilmiştir. Ana unsurlarının içinde faiz oranlarının özgür bırakılması, kredi kontrollerinin iptal edilmesi ve ülkenin mülkiyetinde bulunan bankaların ve finans kuruluşlarının özelleştirilmesi

bulunmaktadır (Steger, 2006: 67).

Finansal kapitalin önündeki sorunların, gelişmekte olan ve az gelişmiş devletlerin kaynak gereksinimi ve evrensel sermayenin de yeni sahalara araması sebebi ile iptal edilmesi finansal özellikli işlemlerin gerçek ekonominin etkinliklerinin önüne geçmesine sebep olmuştur. Bugün yeryüzünde hizmet ve ürün transferi ile gerçekleşmeyen finansal işlemlerin adeti ve hacmi diğer işlemlerin çok çok üzerine çıkmıştır (Can, 2007: 67).

1.3.1.3. Üretim Küreselleşmesi

Üretimde globalleşme; şirketlerin hudut ötesi stabil sermaye yatırımı, hudut ötesi ortaklık, fason imalat sözleşmeleri ve diğer metotlarla ürün ve hizmet üretim uygulamalarını kendi devletleri dışında yaymaları anlamına gelmektedir. Böylece üretimin globalleşmesi ile uluslararası şirketlerin ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının kıymeti değerlendirilmiş, hizmet ve ürün ticareti önündeki engeller yok edilerek, dünya ticaretinde önemli bir liberalizasyon ve yayılma gerçekleştirilmiştir (Yüksel, 2001: 86). Bu durum işletmelerin kendi ülkeleri dışında farklı ülkelerde sabit yatırımlarda bulunması, fason imalat sözleşmeleri yapması, ya da başka metotlar ile hizmet ve mal üretimlerini kendi ülkeleri dışında yaymaları olarak tanımlanabilmektedir. Burada sözü geçen işletmeler küreselleşmenin motoru konumundaki ÇUŞ (Çokuluslu Şirketlerdir (Aksoy, 2006: 13-14). Örneğin ABD orijinli çokuluslu elektronik cihaz üreticisi olan Pioneer, Malezya'da da üretim yapabilmekle birlikte ayrıca yerel tüm olanakları kullanabilmekte ve bu ülkede ürettikleri malları ihraç ederken de vergi yükümlülüklerini rahatça aşabilmektedir (Başkan, 2005: 60). Böylelikle sermaye hem görece yüksek reel ücretlerden hem de yüksek vergilerden ve çevre mevzuatı gibi, karı olumsuz etkileyen şeylerden kurtulmak için, işletmelerinin bir kısmını ucuz işçi cenneti olarak adlandırılan Üçüncü Dünya ülkelerine kaydırmış ve gittiği ülkede de hükümetlerin teşviklerinden yararlanmış (Başkaya, 2004: 157).

1.3.2. Küreselleşmenin Siyasal Boyutu

Küreselleşmenin siyasal boyutu, ulus devletlerin siyasal etkinliklerinin azaldığı, IMF, WB (World Bank) gibi kuruluşlar ile çokuluslu şirketlerin taleplerinin ulus devletleri daha yoğun bir şekilde yönlendirdiği bir süreç şeklinde ifade edilebilir (Koray, E.T: 09. 07. 2016). Ekonomik ve siyasal anlamda ulusüstü

aktörlere yapılan egemenlik devirleri iktidar erimesinin önemli bir dinamiğidir. İktidar gücünde kayıp yaşanmasına sebep olan gelişmelerin ise neo-liberalizmin devlet kuvvetini en aza indirme tutumundan kaynaklanan uygulamaların hayata geçirilmesiyle alakalı olduğu söylenebilir. Bu kapsamdaki; devleti zayıflatma, mahalli idarelere yetki transferi, kamu faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde özel sektör ile sivil toplum kuruluşlarının da yer alması (yönetişim) ve devletin kişisel alana etkisinin mümkün mertebe düşürülmesi gibi politikalar iktidar gücünün hem paylaşılması hem de sınırlanması sonucunu doğurmaktadır (Şahin, 2006: 126-127).

Küreselleşme ile evrilen yeni dünya düzeninde bu süreçten doğan iki temel hususiyetle değişime uğramıştır. İlki, globalleşme mesafeleri yok etmiş ve politik bir mamba olmaktan çıkarmıştır. Komplike haberleşme imkanlarını ön plana çıkararak artık yeni dünya düzenin bölgesel olmaktan çıkmartmıştır. Ülkeler tarafından denetlenemeyen uluslararası işleyiş ön plana çıkarak ve hudutları aşarak doğrudan insanlar arasındaki ilişkilerin kurulmasına olanak sağlamaktadır. Bu sayede insanlar, uluslararası teşkilatlar, sivil toplum kuruluşları, uluslararası özel kuruluşlar gibi topluluklar potansiyel olarak çokuluslu bir aktördür (Badie, 2001: 45-46). İkincisi; artık kamu menfaati kavramı aynı zamanda egemenlik menfaati olmamaktadır: evrensel bir kondifikasyon ihtiyaçları gidermek ulusal bir aksiyondan çok global bir içeriğe ışık tutmaktadır. Ekonomik ve sosyal gelişim, barınma, çevre, kadınların durumu ve insan hakları ülkelerin iç politikalarından daha çokulus ötesi politika ile ilgili duruma gelmiştir. Ayrıca ulus ötesi düzenin yeni aktörleri ülkenin mutlak kuvvetini göstermesine kafa tutmakta ve politik realizm, tarafından tavsiye edilen hiyerarşik pozisyonunu yok etmektedir. Bu sebep ile soğuk savaş sonrasında esas tartışma aktörlerin bolluğu ve çeşitlilik ile alakalıdır. Bu sürece kadar olan görüşler ışığı altında dünyanın bir tür değişim çemberinden geçtiği bir gerçektir. Globalleşme ile beraber özgürlük, demokrasi, çevrenin korunması, insan hakları, gibi ana kıymetler küresel nitelik yakalarken, her seviyedeki yönetim organı gibi ulus devlet de demokratikleşme, saydamlık, hesap verilebilirlik, esneklik, yerelleşme, katılım gibi etkili eğilimlerin yoğun etkisi altında tekrardan şekillenmeye mecbur bırakılmaktadır. Bu bağlamda ülkenin ufalması, sosyo-ekonomik politikaların dönüşümü, siyasal reformlar, özelleştirme gibi stratejiler, devletlerin ana politikaları olmasına çanak tutmuştur (Köse, 2003: 3).

1.3.3. Küreselleşmenin Teknolojik Boyutu

Teknoloji, globalleşmenin gündeme oturmasındaki en önemli itekleyici kuvvetlerinden biridir. Teknolojik farklılıklar, denizötesi buluşları ve iletişimi peşinde getirdiğinden, globalleşmenin normal yapı taşlarından bir tanesidir (Zengingönül, 2004: 77). Küreselleşme, teknoloji merkezli bir değişim sürecini beraberinde getirmektedir. Elektronik beyinleşme, telekomünikasyon teknolojileri, minyatürleştirme, sıkıştırma teknolojisi ve dijitalleşme gibi buluşlar teknolojiyi global çapta yaygın ve ulaşılabilir kılmaktadır. T.Friedman bu değişime “teknolojinin demokratikleşmesi” demektedir. O’na göre, teknolojinin demokratikleşmesi sayesinde nihayet herkesin elinin altında bir işyeri, bir fabrika, bir gazete, bir banka, bir aracı kurum, bir kitapevi, bir okul, bir yatırım şirketi, bir fabrika olabilir (Tözüm, 2006: 155).

Küreselleşmenin belirleyicisi olduğu, post fordist üretim süreci olarak da bilinen yeni üretim teknolojisinin çekirdeğinde bilgi ve haberleşme teknolojileri bulunmaktadır. Bilgi ve haberleşme teknolojileri ile günümüzde, Sanayi Devrimi ve sanayi grubunun insanlığa getirdiği değişim ve dönüşümlere benzer bir süreç yaşanmakta ve bu yeni üretim teknolojilerinin kendine has bir toplumsal yapı ve yeni bir ekonomi meydana getirmesi yadsınamaz olmaktadır. Globalleşme ile beraber dünya sınırlarında gerçekleşen süratli ve köklü dönüşüm sürecinde; biyo-teknoloji alanındaki yenilikler önemli bir alan kaplamaktadır (Yüksel, 2001: 128).

Tablo: 1 Teknolojinin Gelişmesinin Geçmişten Günümüze Etkisi

Tarih	Teknolojik Olay	Yüzde	Durum
1960 – 1990	Hava Yollarının Mil Başına Taşıma Maliyetleri	% 60	Azalış
1970 - 1990	Telefon Görüşmelerinde Maliyetler	% 90	Azalış
1980 de	Telefon Görüşmelerinde Maliyetler	% 20	Artış
1995’te	Tv Programı Ticareti	% 15	Artış
1930 -1998	Üç Dakikalık Telefon Görüşmesi	% 700	Azalış

1987 – 2001	İnternet Kullanımı	-	Artış
-------------	--------------------	---	-------

Kaynak: Ahmet Gökdere, “Küreselleşmeye Genel Bir Bakış”, Avrupa Çalışmaları Dergisi, Ankara, 2001, s.90-91’den yararlanılarak tarafımızca tablolastırılmıştır.

Global ekonomi şeklinde ifade edilen süreç, dijital bir ekonomidir. Dijitalleştirme yöntemi; bütün yazı, hareketli obje, ses, müzik, belge, görüntü, dijital görüntü kayıt cihazları yardımı ile görüntülü ve toplu görüşmeler gibi bütün çeşitteki veriyi ilk olarak “0 ve 1’lerden oluşan bilgisayar bitelerine çevirmek ve daha sonra telekomünikasyon teknolojisi aracılığı ile başka bir yere iletme manasına gelmektedir.” İlettiği yerde bu kodlar, aslına çok yakın olarak yeniden çözülmekte ve alıcının istifade etmesi sağlanmaktadır (Bayraç, E.T: 18.12.2016).

1.3.4. Küreselleşmenin Kültürel Boyutu

Kültürel anlamda küreselleşme, küresel ve yerel değerlerin karşılıklı yoğun etkileşimi ve karışımı olarak ifade edilebilir. Gelişen telekomünikasyon ve medyanın etkisiyle dünya ölçeğinde bilgiye ulaşmanın kolay bir hale gelmesi de bu etkileşim ve karışımı hem yerel hem de küresel anlamda daha anlamlı kılmaktadır. Yani farklı kültürler birbirine daha fazla yaklaşmakta ve birbirlerinden etkilenmektedir. Bu etkileşim çok kültürlülüğü ve küresel anlamda melez bir kültürü oluşturmaktadır (İçli, 2001: 163-172).

Küreselleşme; uluslararası göçler, iletişimdeki gelişmeler, pazarlama ve dış ticaret yoluyla bir yandan farklı kültürlerin kendi ülke ve bölgeleri dışında yayılmalarına ve daha önce homojen yapıda olan ülke ya da bölgelerde kültürel çeşitliliğe yol açarak kültürel çeşitliliği ve farklılaşmayı artırırken; öte yandan, yabancı kültürün kısmen ya da tamamen yerli kültür ya da kültürler üzerinde hakim duruma gelmesine veya bu kültürlerin yerini almasıyla kültürel açıdan benzeşmeye ve kültürel farklılığın ortadan kalkmasına yol açabilir (Castells, 2008: 22-23). Bu bağlamda harcama ve popüler kültür gibi faktörler de toplumların karşılıklı benzeme sürecini hızlandıran unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünyanın birçok bölgesinde Amerikan bayrağı taşıyan pantolonlar, ingilizcenin evrensel lisan konumuna gelmesi, aynı şarkıların beğenilmesi gibi semboller, kültürel yönden bir evrenselleşmenin yaşandığını da göstermektedir (Köse, 2003: 3-4), (Sağlam, 2007: 8-9).

Küresel kültür, yerel insanlar tarafından karşılandığında iki tür refleks gösterme olasılığı taşır. Birinci refleks tepki göstermez. Tepki şiddeti ile, alt kültür kendi lisanının muhafazası için tepki meydana getirebilmektedir. Enformasyon teknolojisindeki terminolojiden küresel gıda türlerine kadar karşı çıkışların izlerini görmek mümkündür. İkinci refleks “uygun bulma”dır, ancak, global kültürün toplumun kendisine sunduğu gibi salt bir yalınlıkla içselleştirilebilmesi sık rastlanan bir durum değildir (Günsoy, 2006: 47-49). Evrensel globalleşme karşısında yeryüzündeki dönüşümlere karşı cemiyetlerin kendi iç etkenleri ile hareket sağlaması, ana kıymetlerini koruyarak güncelliklere karşılık vermesi, insani özgürlükleri koruma altına alıp genişleterek, toplumun etkileşimini kuvvetlendirerek siyasal bütünlüğü ve kültürel değişiklikleri muhafaza etmek gerekmektedir (TASAM, 2006).

1.3.5. Küreselleşmenin Coğrafi ve Ekolojik Boyutu

Globalleşme ile ulaşımda, iletişimde ve teknolojiye süratli güncelleşmeler gerçekleşti. Yaşanan bu gelişmeler insanlık için pozitif durumları meydana getirir ve ekolojik dengeye zarar verebilecek etkenleride beraberinde getirmiştir. Gelişmiş ülkeler az gelişmiş ve gelişmekte olan devletlerin hammadde ve doğal kaynaklarından istifade ederek, atıklarını bu devletlere atmaktadırlar (TASAM, 2006).

Ulaşım arenasında gerçekleşen gelişmeler ekolojik dengenin zarar görmesine sebebiyet vermektedir. Ulaşım ağının genişlemesi ile çeşitli bulaşıcı ve kalıtsal hastalıkların, bakterilerin, virüslerin hudutları aşarak yeryüzünün her tarafına yayılması, bir taraftan toplum sağlığını etkilerken, diğer taraftan da yerli canlı türlerini tehlikeye sokmaktadır. Dünya nüfusundaki süratli çoğalış ve bu duruma entegreli tüketimin çoğalması, taleplerde süratli bir artış hem coğrafi hem de yeni doğal kaynakların aranmasının ön plana çıkmasına sebep olmuştur.

Yeryüzündeki iklim koşullarındaki büyük çaplı değişimler meydana gelmekte, Ortalama evrensel ısının yükselmesi ile bitki örtüsü ve buzul bölgeleri ufalmış, Ortalama evrensel deniz seviyesi artmış ve okyanuslar sıcaklaşmıştır. Bölgesel iklim değişiklikleri özellikle ısıdaki yükseliş birçok biyolojik ve fiziksel sistemi etkisi altına almıştır. Bu etkiler;

- Mevsimlerin uzaması

- Nehirlerdeki ve göllerdeki buz kütlelerinin daha geç meydana gelmesine ve daha erken yok olmasına
- Bazı bitki ve hayvan sayılarında düşüşe
- Buzulların ufalmasına

Globalleşme tüm bu boyutlarıyla dünya ekolojik sisteminin zarar görmesine sebep olmaktadır. Çağdaş evrensel ekonominin beraberinde gelen ekolojik endişelerle uygulanan tedbirler de kendi politikalarının bir ürünü olmak bir adım öteye geçememiştir (TASAM, 2006).

1.4. Küreselleşme ve Türkiye

Globalleşme sürecinin Türkiye üzerindeki tesiri araştırılmaya başlandığında, dikakt çeken ilk husus, Türkiye'nin küreselleşmenin daha önceki başlıklarda izah edildiği bütün niteliklerinden dünyadaki birçok devletlere oran ile, epeyce yüksek bir ölçüde tesirde altında kaldığıdır. Bu durumun esas sebebi, Türkiye'nin coğrafi ve jeo-stratejik pozisyonundan kaynaklanmaktadır. Türkiye, Kuzey ile Güney'in Batı ile Doğu'nun, kesiştiği bir noktada, Avrasya'nın tam ortasında bulunmakta olup, globalleşmenin etkilerine büyük ölçüde maruz kalan bir konumdadır. Türkiye'nin globalleşme sürecinden ciddi oranda etkilenmesinin diğer bir sebebi de içerisinde bulunan bireylerin yapısal özelliği ile alakalıdır (Bayar, 2008: 32).

Türkiye'nin globalleşme evresinden yalnızca etkilenen değil, aynı zamanda sürece fayda katan bir tavır uygulaması gerekliliğidir. Dış politikada karakter sahibi, bölgesel ve çevresel menfaatlerini muhafaza etmekle birlikte, uzlaşmacı ve barışçı bir kimliğe sahip olmalıdır. Global organizasyonlarda bulunmakla beraber bütünü ile kaderini onlara odaklayan, jeostratejik pozisyondan doğan güçlerini etkili kullanan, iç siyasette demokrasi ve insan haklarına değer veren bir yapıya sahip olmalıdır. Bu konulardaki gelişmeleri dış etkenlerin zorlaması sebebi ile, kendi vatandaşı ve devleti için yapan, ekonomide bağımsızlığı ve kaliteyi, verimliliği ve rekabeti temel düstür edinen, dış sermaye ve kredilerdense öz kaynaklarını ve doğal kaynaklarını, genç ve müteşebbis iş gücünü kullanmaya yönelik tedbirler alarak hayata geçirmelidir. Bütün bunların yanında evrensel kültür öğelerini de kabullenmekle beraber yerli kültüründen ödün vermeyen, hem küresel, hem de yerli kültür öğelerini birlikte geliştiren, tarihine saygılı ve stratejik vizyona

sahip bir politika uygulaması lazımdır (Kıvılcım, 2013: 228).

Türkiye özellikle finansal kaynakların kayganlığı bakımından gittikçe küreselleşiyor. Bu duruma eş olarak yurdumuzda şirketlerin de ulusal şirketler olma yolunda ilerlediği görülmekte ve yurt dışı yatırımlarının ve şirket alımlarının yoğun bir biçimde çoğaldığı izlenmektedir. Dış ticaret hacimlerimizdeki gelişmelerin yıllardır Gayri Safi Milli Hasıla artışından çok daha hızlı yükseliyor olması, Türkiye'nin dünya ekonomisi ile bütünleşmesinin de ilerlediğinin bir göstergesidir.

1.5. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı

Özellikle İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) üyeleri gibi Batı Avrupalı ve gelişmiş ülkelerde 1970'lerin sonundan itibaren yaygınlık kazanan, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde ise 1980'li yıllarda popüler olan (özel sektör işletmecilik kültürü ve neo-liberal öğretilerin etkisiyle gelişen) yeni kamu yönetimi (YKY) kavramı, teorik bir temele dayanmaktan çok, geniş bir uygulamalar setini ifade etmektedir. YKY uygulamalarının ortak hedefi, neoliberal düşüncenin savunduğu üzere, hantal ve müsrif şekilde çalışan kamu sektörünü küçültmektir. YKY anlayışının hedefi, kamunun örgütsel yapısını (kamusal hizmetleri özelleştirme ve piyasalaştırma yoluyla) yenileyerek, kamu yönetimini daha dinamik ve girişimci duruma getirmektir (Bevir, 2009: 141-142).

YKY uygulamaları, kamu sektörünün örgütlenmesi ve kamusal hizmetlerin işleyişinde Keraudren ve Mierlo (1998: 40-41) tarafından birçok kaynaktan yararlanılarak derlenen ve aşağıda maddeler halinde ifade edilen, çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır:

- a) Kamu yönetiminde karar alma mekanizmalarında siyasal etkiler, yerini işletmecî yönetim anlayışına bırakmıştır.
- b) Özel sektördeki yönetsel anlayış değişikliğine paralel şekilde kamu kurumlarında tercih edilen örgütsel model, bürokratik piramidal yapılardan hücreli yapılara dönüşmüştür.
- c) Merkezi planlama ve akabinde alınan kararların hiyerarşik olarak uygulanmasından vazgeçilerek; siyasal karar alma ve profesyonel kabiliyet gerektiren, bilimsel normlara göre gerçekleştirilmesi gereken operasyonel faaliyetler arasındaki ayrım netleşmiştir.

d) Verimlilik kaygısı gütmeyen, süreç odaklı idari anlayıştan vazgeçilerek performans kriterlerinin oluşturulduğu, verimlilik ve etkinlik analizlerinin yapıldığı sonuca odaklı yönetim anlayışına geçilmiştir.

e) Kamusal hizmetlerin tek tip olarak müşterek kullanıma göre üretilmesinden vazgeçilerek; vatandaşı müşteri olarak gören anlayışın hâkim olduğu, esnek üretim anlayışı benimsenmiş ve bireye özgü kamusal ürünlerin üretilmesine geçilmiştir.

f) Harcayarak yönetme devri sona ermiştir. Maliyet azaltma ve aynı zamanda kalite yükseltme, kamu yöneticileri için bir parola haline gelmiştir. Yapılan kamusal harcamalar maliyet-fayda analizlerine tabi tutulmuştur.

g) Kamusal alanda sahipliğe olan bakış açısı değişmiştir. Kamuya hizmet veren kurumlara kimin sahip olduğu artık önemini kaybetmiştir. Bundan böyle önemli olan devletin bu kurumlara sahip olması değil; kamusal hizmetlerin etkin şekilde gerçekleştirilmesidir.

Yeni kamu yönetimi, kamu sektöründe refah devletlerinin ve Keynezyen politikaların hâkim olduğu 1960'lardaki yapıyı değiştirmiş ve politikacıların kamu yönetimindeki etkinliğini azaltmıştır. Politikacılar ve profesyonel yöneticiler (bürokratlar) arasındaki güç dengesi, özel sektör işletmecilik anlayışı ile çalışan ve karar alan profesyonel yöneticiler (bürokratlar) lehine değişmiştir. Dengelerin bu şekilde değişmesi de kamu sektörü vizyonunun siyasi değer ve tartışmalardan uzak şekilde çizilmesine neden olmuştur (Bovaird ve Löffler, 2009: 20).

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNETİŞİM KAVRAMI

Sosyal bilimlerdeki birçok kavram gibi yönetişimin de tarihsel kökeni çok eskilere dayanmaktadır. Türkçe’de “ilk kez Habitat II Konferansının hazırlık çalışmaları sırasında” kullanılan kavramın (Toksöz, 2008: 3) İngilizce aslı olan “governance” sözcüğü, ilk defa Fransa’da “hükümet merkezi” anlamında kullanılmıştır (Löffler, 2009: 216).

Yönetişimi, özel ekonominin hayatıyetine olanak sağlayan etkili bir siyasal çerçeve oluşturmak, kararlı bir rejim, hukukun üstünlüğü, hükümetlerin gerçekten uygulayabildikleri rollere uyarlanmış etkili devlet idaresi ve devletten bağımsız güçlü bir sivil toplum Hirst (2000: 14) oluşumudur. TODAİE (Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü) tarafından hazırlanan Kamu Yönetimi Sözlüğünde ise kavram “bir toplumsal politik sistemdeki ilgili bütün aktörlerin ortak çabalarıyla elde edilen sonuçların oluşturduğu yapı ya da düzen” (TODAİE, 1998: 274) şeklinde ifade edilmiştir.

İfade edilen tüm tanımlamaları genel anlamda kapsayacak biçimde kavramı açıklayan Aktan’a (2003: 176) göre yönetişim: “Devlet yönetiminde temsil, katılım ve denetimin, etkin bir sivil toplumun, hukukun üstünlüğünün, yerinden yönetimin, yönetimde açıklık ve hesap verme sorumluluğunun, kalite ve ahlakın, kurallar ve sınırlamaların, rekabet ve piyasa ekonomisi ile uyumlu alternatif hizmet sunum yöntemlerinin ve nihayet dünyada gerçekleşen dijital devrime uyumun mevcut olduğu bir siyasal ve ekonomik düzen ifade etmektedir.”

Başka bir görüş ise kavramın henüz netleştirilmemiş bir kullanım alanının olduğunu, “Bu kullanımların yerli yerine oturduğunu söylemek için bugün bile yeterli veri yoktur” saptamasında bulunmaktadır. Gündoğan (2010: 16). Ancak yönetişim ile ilgili derleme yazın incelendiğinde, her ne kadar herkesin üzerinde uzlaştığı standart bir tanım bulunmasa da (Aktan, 2002) tanımlamalar ve kullanımlarda farklılıklar olsa da kavramın özellikleri üzerinde temel hatlar bakımından bugün bir mutabakata varıldığı söylenebilmektedir (Bariletti ve Zoli, 2006: 333).

Bugün kavramın birçok farklı alanda ve şekilde kullanılması, “Kavramın

neredeşye her Őeye uygulanan oldukça bulanık bir hale gelmiş ve böylece hiçbir Şeyi anlatmamakta ve açıklamamaktadır" Jessop (2003: 4) tezini de ortaya çıkartmaktadır. Ayrıca yönetişim, birçok kuruluş ve yazar tarafından "kararalma ve alınan kararların uygulama süreci" (UNESCAP, 2010) Şeklinde nötr bir kavram olarak da tanımlanmıştır.

2.1. Yönetişimin Boyutları

Yirminci yüzyılın son yıllarında küreselleşme, demokratikleşme ve bilgi toplumuna geçişin öne çıkardığı siyasal, kültürel ve ekonomik sorunların çözülmesi için yeni bir anlayışa ihtiyaç duyulduğunun kamu yönetiminde genel kabul görmesiyle birlikte (Gündoğan, 2010: 15) yeni bir paradigma olarak yönetim kavramı, Dünya Bankası tarafından 1989 yılında yayımlanan Sahraaltı Afrika raporunda "yeniden icat" edilmiştir (Löffler, 2009: 216). Daha sonraki süreçte, aşağıda sayılan birçok uluslararası konferans, zirve ve raporlarda kavram, içeriği geliştirilerek kullanılmıştır (DPT, 2007: 2): "Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Raporları, Birleşmiş Milletler (BM) Çevre ve Kalkınma Konferansı (1992), Kahire Nüfus ve Kalkınma Konferansı (1994), Kopenhag Sosyal Gelişme Konferansı (1995), 21 İstanbul BM İkinci İnsan Yerleşmeleri, HABITAT II, Konferansı (1996), New York Binyıl (Millenium) Zirvesi (2000), Johannesburg Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi (2002)"

Yönetişim kavramın dar bir çerçevede kesin tanımlamaya elverişli olmayan ancak cezbeden yapısı nedeniyle, kamu yönetiminde yeniden yapılanma tartışmalarında yer alan kesimler, taraf ya da karşı olmalarına bakılmaksızın, ona kayıtsız kalamamıştır. Her kesim kavramın bir tarafını öne çıkarıp, tartışmaları belli bir istikamette yönlendirmek amacıyla kullanmaya çalışmıştır. Bu da, kavramın yaygın birçok anlamının, tanımının ve kullanım alanının ortaya çıkmasına yol açmıştır (Gündoğan, 2010: 15).

Günümüzde uluslararası devletlerin doğrudan yada dolaylı olarak birbirleri ile iletişimde oldukları ve bu iletişiminden kaynaklanan etkileşim, doğal olarak küreselleşme ile hız kazandığı görülmektedir. Bu bağlamda yaşanan bireysel çapta küreselleşme, kamu yönetimi sisteminin değişim ihtiyacını, mevzuat odaklı hizmet anlayışından, vatandaş odaklı hizmet anlayışına doğru evrilmesini

gerektirmektedir. Kaçınılmaz olan bu faktörlerin arasında en önemlilerinden sayılabilecek üç tanesi; Küreselleşme, Katılımcı demokrasi anlayışının gelişimi ve hızlı sanayileşme alt başlıklar halinde bu bölümde incelenmektedir.

2.1.1. Küreselleşme

“Uzak yerleşimleri birbirlerine, yerel oluşumların millerce ötedeki olaylarla biçimlendirildiği ya da bunun tam tersinin söz konusu olduğu yollarla bağlayan, dünya çapındaki toplumsal ilişkilerin yoğunlaşması” ile birlikte (Giddens, 2004: 192) “Dünyanın sıkışması ve dünyanın bir bütün olarak idrak edilmesinin yoğunlaşması” (Robertson, 1992: 8) olarak ifade edilen “küreselleşme” süreci, zaten doğası gereği kendi iç dinamiklerinde ve dış çevresinde olan değişikliklere uyum göstermek zorunda olan kamu yönetimi üzerinde çok büyük bir baskı yapmaktadır (Cheema, 2004: 1).

Ayrıca, kamu yönetiminin maruz kaldığı bütün baskılara rağmen şunu da ifade etmek gerekir ki; “bütünleşme (integration) ve karşılıklı bağımlılığı (interdependence) içeren ve “yeni dünya düzeni” olarak ifade edilen küreselleşme” (Öğüt, 2007: 26) devletlerin ve kamu yönetimlerinin sonunu getiren bir gelişme olarak değil; aksine, kamu yönetimlerinin araştırma alanlarını, ufkunu ve öğretilerini genişleten, karşılaştıkları yeni bir meydan okuma veya yeni bir uygarlık basamağı olarak tanımlanabilmektedir (Farazmand, 1999: 519).

2.1.2. Katılımcı Demokrasi Anlayışının Gelişmesi

İlk defa eski Yunan şehir devletlerinde uygulanan “doğrudan demokrasi”, “toplumun kendi kendini yönetmesi” veya “halkın egemenliği” anlamına gelen demokrasinin en ideal şeklidir. Doğrudan demokrasi, vatandaşların bir araya gelip her konuda söz sahibi olduğu ve karar verdiği bir sistem olarak ortaya çıkmıştır. Ancak, zamanla küçük şehir devletlerinin yerini ulus devletlerin almasıyla birlikte ülkeler, hem nüfus hem de arazi olarak büyümüştür. Artık milyonlarca vatandaşın yaşadığı modern devletlerde, halkın bir araya toplanarak karar vermesi imkansız bir hale gelmiştir (Gümüş, 2009: 18-19)

Demokrasi idealinden taviz vermeyenler, demokrasiyi uygulamada rantabl duruma getirmek için temsili demokrasi anlayışının genişletilmesinde görmektedirler. Uygulamada gerçekleşen çözüm ise oldukça akıllıcadır. Toplum,

direk olarak demokrasinin gerçekleştirilebileceği genişlikteki bir model olarak meydana getirmeye çalışılmaktadır. Bu çalışma, vatandaşın kendilerini temsil edecek olan bireyleri seçim yolu ile seçerek genel ve yerel meclislere görevlendirmesi ile gerçekleştirilmektedir. Seçimle oluşan bu kozmopolit meclis demokratik karar süreçleri uygulanmaktadır. Bu durumda, bir ülke veya şehirin vatandaşlarının kendilerine vekillik edecek bireyleri, kendi değerlerine en yakın bireyler olarak seçtiği durumlarda, seçilenlerin aldıkları kararlar ile, vatandaşın bütünü karar sürecine katılım sağlamış olsaydı alınan kararların yine aynı olacağı ön görülmektedir (Tekeli, 2004: 199-200).

2.1.3. Hızlı Sanayileşme

Haberleşme ve ulaşım imkânlarının arttığı bu dönemde, her türlü özel ve kamusal örgüt üzerinde kamusal duyarlılığın artması, vatandaşların devletten beklentilerinin farklılaşması ve sendikalaşma gibi faktörler de sanayileşmenin olumsuz etkilerine eklenince, devletin bu karmaşık ve zor sorunlarla başa çıkabilmesi için yeni bir yönetim paradigmasına sahip olması gerekmiştir (McNamara, Tarih Belirtilmemiş). Çünkü artan ve birbiriyle ilişkili sosyal, ekonomik ve siyasal sonuçları olan bu problemlere karşı devlet, katı emir komuta sistemiyle, hızlı ve çok yönlü cevaplar verememekte; aksine, yaşanan problemleri daha da içinden çıkılmaz hale dönüştürmektedir (Gümüş, 2009: 2). Bu bağlamda, belirtilen sebeplerin bir sonucu olarak kamu yönetimleri, yönetim paradigmasında değişime gitmiş ve bu çerçevede yeniden yapılanmıştır. Bu yeni anlayış, sanayileşmenin ve kentleşmenin beraberinde getirdiği olumsuzluklara karşı hiçbir kurumun tek başına cevap verecek kabiliyete, bilgiye ve kaynağa sahip olamayacağını kabul etmiştir. Çözümlere, birbirine bağımlı birçok aktörü içerecek şekilde, ağsal yapılarla ulaşılabileceğini savunmuştur (Bariletti ve Zoli, 2006: 340-341).

2.2. Yönetişimin Özellikleri ve Farklı Katkılar

Yönetişim kavramının anlamından ve genel olarak özelliklerinden bahsetmiş olsak da yönetişimin temel özelliği, çok yönlü ve karmaşık sorunların çözümünde her bir paydaşın kendi başına gerekli bilgi, kaynak veya kapasite olarak yetersiz kalması olarak kabul görmektedir (Bariletti ve Zoli, 2006: 336). Yönetişimin temel özelliklerinden bahsetmek gerekirse;

- Yönetişim, karmaşık ve bütüncül bir bakış açısına ihtiyaç duyan toplumsal sorunların çözümünde yetersiz kalan kamu kurumlarının vatandaşlar, özel sektör, sivil toplum örgütleri ve medya gibi paydaşlarla işbirliği yapması gerektiğini kabul etmektedir. Kavram ayrıca, uzlaşma ve hakemlik müesseselerinin, toplumsal sorunların çözümünde kamusal güç kullanımından daha etkin olacağını benimsemektedir.
- Yönetişim, (anayasa, kanunlar ve yönetmelikler gibi) resmi kurallarla birlikte toplumda genel kabul gören örf, adet, teamül, etik ve gelenekler gibi gayriresmi kuralları da kabul eder. Fakat kavram, bazı özel durumlarda, ilgili kimselerle veya aktörlerle yapılan müzakerelerden elde edilen sonuçların, resmi veya gayri resmi kuralların önem derecelerini değiştirebileceğini kabul eder. Bazen toplumsal sorunların çözümünde yasal düzenlemelerle elde edilemeyecek çözümler, toplumsal paydaşlar arasında gerçekleştirilen müzakerelerle elde edilebilir. Bu açıdan yönetişim, yasalara dayanan güç kullanımını kabul etmekle birlikte amaca ulaşmak için yumuşak güç kapsamında değerlendirilen enstrümanları da gözardı etmemektedir.
- Yönetişim, yeni kamu yönetimi yaklaşımının öngördüğü işletmeci yönetim anlayışını, her şart ve zeminde tek doğru olarak kabul etmemektedir. Yönetişime göre yönetsel yapılar ve anlayışlar, çevresel şartlara göre biçimlendirilmelidir. Bu bağlamda, geleneksel bürokratik yapılar modern ağsal yönetim yapılarına göre daha fazla işlerliğe sahip olabilmektedirler.
- Yönetişim, sadece sebep-sonuç ve girdi-çıktı ilişkisine dayanan mantıksal değerlendirmelerin sınırlarını aşarak şeffaflık, dürüstlük ve doğruluk ilkelerinin sosyal yaşamda kendilerine ait başlı başına değerleri olduğunu kabul etmektedir. Yönetişime göre, yönetsel süreçler, kendi çıkarlarını daha ileri bir seviyeye yükseltmek için birbirleri üzerinde güç kullanma arayışında olan grup veya kimseler arasındaki etkileşimle ilgilidir ve doğal olarak siyasaldır. Bu nedenle, siyasal bir konu olan bu süreç, işletmeci yönetim anlayışı çerçevesinde profesyonel yöneticilere bırakılmamalıdır (Bovaird ve Löffler, 2002: 16).

Bu özelliklerin yanında, Smouts (1998: 84) da çok öz bir şekilde yönetişim

yaklaşımının temel fark ve özelliklerini dört madde halinde sıralamıştır:

- a) “Yönetişim ne bir kurallar sistemi ne de bir etkinliktir, yönetim bir süreçtir.
- b) Yönetişim egemenlik üzerine değil uzlaşma üzerine kuruludur.
- c) Yönetişim kamu ve özel sektörden aktörleri beraber aynı anda içerir.
- d) Yönetişim resmi bir kuruluş değil, sürekli bir etkileşime bağlıdır.”

Yönetim yalnızca bir yönlü, üstten alta, idare edenden idare edilene doğru işleyen yapının yanında; yönetim, hem idareciden idare edilene hem de idare edilenden idare edene karşılıklı işleyen, devamlı ve çok açılı bir iletişim sürecini meydana getirmektedir. Günümüzde giderek öneminin ve işleyişe katılım isteğinin arttığı yerel yönetim hizmetlerinde, mühim birer rekabet aktörü olarak ön planı çıktığı görülmektedir. Bu durum mahalli siyasetin şekillendirilmesi ve yerel politika oluşturma sekmelerinde iştirakçi demokrasinin yerel siyaset aktörlerinin gündeminde yer alması, şehiri yaşayanlarla birlikte yönetme, iyi yönetim sürekli ve kalıcı yönetim anlayışı gibi modern yöntemlerin daha sık telafuz edilmesi, iştirakçi yönetim anlayışını bir bakıma yerel seviyede mecburiyet durumuna getirmiştir (Çarkçı, E.T: 22.11.2017).

Sonuç olarak, Devlet yönetiminde temsil, iştirak ve kontrolün, kurallar ve sınırlamaların, hukukun üstünlüğünün, yönetimde açıklık ve hesap verme sorumluluğunun, etkin bir sivil toplumun, kalite ve ahlakın, yerinden yönetimin, rekabet ve piyasa ekonomisi ile ritmik alternatif hizmet sağlama tekniklerinin ve ana teknolojilerdeki yeni güncellenmeler ahenginin mevcut olduğu bir siyasal ve ekonomik düzeni ifade etmektedir (Aktan, 2015: 57).

2.3. Yönetişimin Mekânsal Boyutları

Dünyada demokrasi ve ekonomi alanlarında yaşanan baş döndürücü gelişmeler bir taraftan getirdiği yenilikleri, hızlı bir biçimde bize yaşatırken; diğer taraftan yerel faktör ve dinamikleri harekete geçiren yerelleşmeyi ön plana çıkarmaktadır. Yaşanılan gelişmeler sonucunda küreselleşme (globalleşme) ve yerelleşme (localization) olgularının beraber ifade edildiği “global düşünmeyi, otarşizm yerine dışa açılmayı, dünya ekonomisi ile bütünleşmeyi; ülke içinde ise merkezi yönetim kanalıyla ekonomiyi ve siyaseti yönlendirme yerine yerel yönetimleri daha fazla güçlendirmeyi”

aynı anda amaçlayan “glokalleşme” kavramı sosyal bilimler alanında yerini almıştır (Aktan, 1998).

Günümüzde farklı olgularında hızla kendine yer edinen yönetim yaklaşımı, kamuda, kurumsal ilişkilerde ve özel hayatımızda her geçen gün daha da etkinleşmektedir. Bu bağlamda kavramın ve kamu yönetimindeki etkilerinin incelenmesi gerekmektedir.

2.3.1. Küresel Yönetişim

Sürekli artan beklenti ve talepler karşısında öz kaynakların sınırlı düzeyde kalması da ulus devletler, çokuluslu şirketler ve sivil toplum örgütleri üzerinde işbirlikleri oluşturmaları için ikincil bir baskı unsuru oluşturmuştur (Krahmann, 2003: 330). Ulusal devletler, sivil aktörler ve uluslararası kurumlar arasındaki bağımlılığın artması küresel düzeyde yeni yönetim yöntem ve araçlarının araştırılması üzerine yeni tartışmalar doğurmuştur (Bariletti ve Zoli, 2006: 339). Bu doğrultuda, gerçekleştirilen uluslararası zirveler, toplantılar ve konferanslarla küresel ölçekte merkezi bir otoritenin yokluğuna dikkatleri çeken; ortak hedeflere ulaşmak için devletler, sivil toplum örgütleri ve özel sektör arasında gereken işbirliği ve birlikte hareket etme ihtiyacını ortaya koyan küresel yönetim kavramının (Gordenker ve Weiss, 1995: 357) gittikçe popülaritesi artmıştır.

2.3.2. Ulusal Yönetişim

Yönetişim, ulusal kamu yönetim süreçlerine etki etmenin yanında, 1980’lerde İngiltere, Amerika ve Yeni Zelanda gibi gelişmiş ülkelerde hâkim olan neo-liberal politikaların da etkisiyle, rekabetçilik ve piyasa prensiplerini de kamu yönetiminin işleyişinde etkin kılmıştır. Bu şekilde özel sektörde verimlilik ve etkinlik odaklı geliştirilen uygulamalar, kamu yönetimi işleyişinde yer almaya başlamıştır. İşleyişteki bu temel değişiklik iki ana boyutta şekillenmiştir. Birinci boyutta, özel sektör kamusal hizmetlerin ifasına özelleştirme, dış kaynak kullanımı, özel-kamu işbirlikleri ve beraber üretim gibi yollarla dâhil edilmiştir. İkinci boyutta ise performans teşvikleri, şeffaflık, hesap verebilirlik, rekabetçi ihale usulleri, iç denetçilik mekanizmaları ve müşteri odaklı yönetsel prensip ve araçlarla kamu yönetimine işletmecilik anlayışı benimsetilmiştir (Krahmann, 2003: 327). Bu bağlamda, yeni toplumsal aktörleri etkili kılması ve kamusal hizmetlerin sunumunda etkinliği arttırmak üzere özel sektördeki başarılı yönetsel uygulamaları

yürürlüğe koymasıyla birlikte kamu yönetiminde önemli değişikliklere neden olan “ulusal yönetim”, ulusal kamu yönetiminde, “Hükümetlerin seçilmesi, izlenmesi ve değiştirilmesi süreçleri, İdare, adalet ve yasama mercileri arasındaki etkileşim sistemi, Hükümetlerin kamu siyasası oluşturma ve uygulama kapasiteleri, Vatandaş ve toplulukların, birbirleriyle ve otorite sahibi kurumlarla etkileşim halinde, çıkarlarını ifade etme mekanizmaları” önemli değişikliklere yol açmıştır (McCawley, 2005: 1).

Küreselleşmenin ulusal hükümetler ve diğer politik aktörler arasında meydana getirdiği yeni etkileşim mekanizması ve kamu yönetiminin yönetim yaklaşımı ekseninde değişim geçirmesi, ulusal siyaset oluşturma ve uygulama süreçlerini hem aktörler arası ilişkiler hem de aktörlerin sahip oldukları roller açısından önemli ölçüde farklılaştırmıştır. Sivil toplum örgütleri ve özel sektör temsilcileri de her türlü politik konuda söz sahibi olmaya başlamışlardır. Bu toplumsal aktörler, yayınladıkları çeşitli raporlar ve lobi faaliyetleriyle, merkezi hükümetin ve temsili demokrasinin ana gövdesini oluşturan parlamenter sistemin, politika oluşturma sürecinde başka ortaklarının da olduğunu ortaya koymuşlardır (Öztoprak, 201: 56).

2.3.3. Bölgesel Yönetişim

Bölge, bazen gruplandırılmış belirli ülkeler bütününi ifade etmek için kullanılsa da genel anlamda belirli coğrafi, toplumsal veya ekonomik kıstaslara göre kentlerden daha geniş alanları kapsayacak şekilde belirlenen mekân parçalarını ifade etmektedir (Keleş, 2004: 345-346). Özellikle sosyo ekonomik veriler ve coğrafi özellikler gibi çeşitli ölçütlere göre aynı ülke içinde bile birden çok bölge tanımı ve sınıflandırması oluşturulabilmektedir. Bu bağlamda geçmişten günümüze hükümetler, küresel rekabet sürecinin giderek şiddetlendiği bir ortamda hem ülke içinde bölgeler arası eşitsizlikleri gidermek hem de bölgelerin uluslararası arenada rekabet etmelerini sağlayacak stratejik kalkınma politikaları oluşturmak hedefiyle, bölgelere özel kamusal politikalar ve yönetsel yapılar oluşturmuşlardır. Fakat zaman içerisinde, bu politika ve yönetsel yapılar değişime uğramıştır. Önceleri merkezi olarak hazırlanan plan ve stratejiler, daha sonra küreselleşme ile yaşanan hızlı değişimlerle bölgelerin “içsel dinamiklerine” dayanan bölgesel aktörlerin kilit roller üstlendiği, “geniş katılım ve işbirliği ortamının” oluşturulduğu politikalara ve yönetsel yapılara doğru evrim geçirmiştir (Özer, 2008: 390-391).

Kamu yönetimi uygulamaların da incelendiğinde 1930'lu yıllarda ilk örneklerine rastlanan ve 1990'lı yıllardan sonra özellikle Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde “merkezi yönetimle hükümetin müdahalesine dayanan tavandan-tabana bir yaklaşım yerine; yerel, bölgesel, ulusal ve hatta uluslararası aktörlerin katılımıyla” (Tutar ve Demiral, 2007: 65), yönetim paradigmasının içerdiği katılımcılık, hesap verebilirlik ve şeffaflık gibi unsurları haiz şekilde, “artan rekabet ve küreselleşme karşısında bölgelere avantajlı konum kazandırma” (Özer, 2008: 394) hedefiyle kurulmuş “Bölge Kalkınma Ajansları” öne çıkmaktadır.

2.3.4. Yerel Yönetişim

Yönetişim kavramı, küreselleşme süreci ile birlikte dünya üzerinde etkisini gösterdiği gibi Türkiye’de de hissedilebilir oranda etkisini gösteren, yereldeki ilişki kalitesini değiştirmekte ve beraber yönetim anlayışının entegrasyonunu vazgeçilmez bir duruma taşıyan bir olgu halini almıştır. Bu durum ve işleyiş mahalli idareler ile STK’lar ve toplumun diğer paydaşları arasında yatay ve demokratik bir şekilde teşkilatlanmış, yeni bir ilişkiler sistemi oluşturulmasının mecburiyetini ortaya koymaktadır (Emrealp, 2004: 39).

Yerel yönetim demokratik, iştirakçi ve ortaklarına daha fazla katılım imkanı sunan bir paradigma olarak kabul görmektedir. Bahse konu olan paradigmanın gelişmesinde, Avrupa Kentsel Şartı, Yerel Gündem 21 Programı, Maastricht Antlaşması ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ciddi oranda fayda getirmiştir. Mahalli idareler ile karşılıklı iletişimin sağlanabilmesi anlamına gelen yerel yönetim (Palabıyık, 2003: 253), yeni bir iştirak olgusunu ön plana çıkarmıştır.

Yerel yönetişimin günümüzde önem kazanmasının etkili sebeplerinden bazıları, vatandaşın yalnızca idare edilen değil, idare işlev ve sürecinin her sekmesine katılan, mesuliyet sahibi olan ve kontrol edebilen bir pozisyona gelmesi ile iştirak konusunda karşılaşılan engeller, evrensel ve yerel ölçüde yeni entegrasyon seçeneklerinin güncellenmesini gerektirmiş ve bu durum yerel yönetişimi dikkate alınması gereken bir hâle doğru sürüklemiştir. Bu bağlamda, merkezi idare, mahalli idareler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından meydana gelen paydaşlar bütünü yerel yönetim karşımıza çıkmaktadır (Kerman

vd., 2011: 16).

Yerel yönetişimin üç temel özelliği dikkat çekmektedir. İlk olarak mahalli idareler en aşağıdan mahalle seviyesinden başlayan yerel yönetişim imkanları ile ana kent, bölgesel, ulusal hatta ve hatta uluslararası işbirliği arayışlarına girmektedir. İkinci olarak yerel yönetişim, yönetsel hükümlerin belirlenmesi ve uygulanmasında kamunun ve özel sektörlerin menfaatlerinin birleştirilerek organizesi sağlandığı, siyasal ve yönetsel süreç niteliğindedir. Son özellik ise yerel yönetişim ve faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi hususunda kaynakların kullanımı ve etkinliğinin sağlanabilmesinde yeni ve daha iyi seçeneklerin incelenmesidir (Palabıyık, 2004: 254).

Aslında yerel yönetişim; küresel, ulusal ve bölgesel yönetişim mekanizmalarından ve aktörlerinden izole edilmiş değil aksine bütün sistemin bir parçasıdır. Hatta yerel yönetişim kısaca, yönetişim kavramının içerdiği hesap verebilirlik, katılımcılık, şeffaflık gibi prensiplerin yerel düzeyde uygulanması şeklinde tanımlanabilmektedir (BSHF, 2000: 6).

Tablo 2. Geleneksel Yerel Yönetim Anlayışından Yerel Yönetişime Geçiş

Geleneksel Yerel Yönetim Anlayışı	Yerel Yönetişim Anlayışı
Örgütsel Liderlik	Ağlar ve Ortaklıkların Liderliği
Örgüt Geliştirmek	Toplum Geliştirmek
Örgüt Bölüm ve Departmanları Arasında Politikaların Uyumunu Sağlamak	Sürdürülebilir Kalkınmayı Sağlarken Örgütler, Sektörler ve Kamu Yönetim Katmanları Arasında Politikaların Uyumlu Olmasını Sağlamak
Bireysel Özerkliğe ve Orta Yöneticilerin ve Çalışanların Yenilik Yanlısı Olmalarına Fırsat Veren Örgütsel Değerler Seti Oluşturmak	Vatandaşların, Özel Sektörün, Ortakların ve Diğer Paydaşların Beklentileriyle Tutarlı Bir Değerler Seti Oluşturmak
Politika ve Strateji	Stratejik Çıkarların Dengelenmesi
Vatandaşların (Müşterilerin) İhtiyaçlarına Odaklanmak	Sivil Toplumu (Bilgilendirme, İstişare ve Katılımlarını Sağlama Yollarıyla) Yerel Politikalar ve Yönetim Konusunda

	Aktifleştirmek
Politika ve İdareyi Birbirinden Ayrı Tutmak	Seçilmiş Görevliler, Siyasi Olarak Atanmış Bürokratlar, Geçici Danışmanlar Ve Kariyer Memurları Arasında Etkileşim Yönetimi (Yönetişimi)
Yıllık Planlar Yapmak ve Cari Harcamalara Yoğunlaşmak	Faaliyet Planlarını, Yatırım Bütçe Planlarını ve Tüm Toplum İçin Varlık Yönetimini İçeren Uzun Vadeli Planlar Yapmak
İnsan Yönetimi	İş Piyasası ve Etkilerinin Yönetimi
Etkinlik Dürtüsüyle İşçi Verimliliğini Yükseltmek	Personelin Tüm Örgüt Hedeflerine Katkısını İyileştirmek
Hizmetlerin Kalitesine Odaklanmak İçin Personel Temin Etmek	Sunulan Hizmetlerin Çıktılarının Yararlanıcılar Ve Diğer Paydaşlar Açısından Kalitesi ve Örgütte Çalışan Personelin Çalışma Yaşamı Kalitesi Bağlamında, Hayatın Kalitesine Odaklanmak İçin Personel Temin Etmek
Daha Objektif Değerlendirme ve Daha Esnek Ödeme Sistemleri Vasıtasıyla Motivasyon Sağlamak	Personele Tüm Beceri ve Yeteneklerini Kullanarak Örgütün İşleri ve Topluma Katkı Sağlamasına İmkan Vererek, Personeli Motive Etmek
Kalifiye Personelin İşe Alımlarını Şeffaf İşe Alım Süreçleri Vasıtasıyla Gerçekleştirmek	Personeli İşe Almayı, Eğitmeyi ve Ödüllendirmeyi, Kamusal Hizmetlerde Cinsiyet, Etnisite, Yaşlılık ve Engellilik Bağlamında Çeşitliliği Arttırıcı Şekilde Yapmak
Örgütteki Personel Kaynağını En İyi Şekilde Kullanmak	Kamu Sektör İçinde ve Hatta Diğer Sektör ve Alanlar Arasında Personel Hareketliliğini Hızlandırarak Personel Kaynağını En İyi Şekilde Kullanmak
Kaynak Yönetimi	Kaynak ve Bilgi Yönetimi
Bütçenin (Toplam Harcamalara Sabit Bir Tavan Konularak) Yukarıdan Aşağıya Doğru Bir Biçimde Hazırlanması	Yerel Bütçelerin Kent Meclisi Üyelerinin Aktif Katılımıyla (Toplum Temsilcilerini De Dâhil Ederekten) Hazırlanması
Performans Geliştirme ve İzlemesi İçin Birim	Örgütsel Aktivitelerin Parasal ve Zamansal

Maliyeti Hesaplama Şeffaf Finansal Raporlama	Maliyetlerinin Hem Örgüt Hem De Paydaşlarca Ölçülmesi Mali Saydamlık İlkesi Gereğince, Faaliyetlerin Bedeli Konusunda Özel Sektör, Vatandaşlar, Medya ve Diğer Kesimlerden Oluşan Dışsal Paydaşlarla İletişim Halinde Olmak
Teknik Etkinliği Geliştirme	Bütçe ve Hizmetlerin Eşit Şekilde Dağılımını İçeren Sosyal Etkinliği Geliştirmek
Bilgi ve Bilişim Teknolojilerinin Etkinlik İyileştirme Amaçları İçin Tüm Personel Tarafından Kullanılabilirliğini Sağlamak	Örgütle Etkileşim Halinde Olan Personel ve Diğer Paydaşlar İçin (Bilişim Sistemlerini Tüm Paydaşların Kullanımına Hazır Hale Getirmek De Dahil) Bilgi Yönetimi Vasıtasıyla Yeni Bilgi Üretimi ve Bilgilerin Desteklenmesi
Süreçler	İçsel ve Dışsal İlişkiler
İçsel İyileştirilme Süreçleri (Değişim Mühendisliği)	Hükümetler Arası İlişkiler ve Kısıtlamalar Da Dahil Olmak Üzere Örgütsel Sınırları Aşan Süreçlerin Yönetiminin İyileştirilmesi
İhale Edilen Konularda Rekabet	Çoklu Sözleşmeler ve Tedarikçi İlişkilerinin Yönetimi; Hizmet Kullanıcılarıyla, Topluluklarla ve Diğer Örgütlerle Birlikte (Uygun Olduğu Taktirde) Hesap Verebilir Ortaklıkların İnşası ve Devamının Sağlanması
Objektif ve Sübjektif Sonuçların Ölçümü	Çok Boyutlu Performans Ölçümü
Kamu Yöneticilerinin ve Gözetim Kuruluşlarının İhtiyaçlarını Temel Alan Raporlama Sistemleri	Toplumdaki Paydaşların İhtiyaçlarını Temel Alan Sosyal, Etik ve Çevre İle İlgili Performans Bilgilerinin Yayınlanması
İçsel Süreçler Veya Örgütsel Performansla İlgili Kıyaslama Sonuçlarının, Diğer Yerel Yönetimler Karşısında Elde Edilmesi	Performans Standartlarının Tanımlanmasına Paydaşların Da Dahil Edilmesi ve Performansın Diğer Tüzel Kişiliklerde Elde Edilen Sonuçlarla Karşılaştırılarak Ölçümü
Performans Bilgilerinin Kullanımının Kontrol Amaçlı Olması	Yenilikçiliğin ve Öğrenmenin Birçok Düzeyde (Bireysel, Örgütsel, Ağsal) Teşvik Edilmesi
Yerel Otoritenin İşlevlerinin İyileştirilmesi	İyi Yerel Yönetişimin Geliştirilmesi
Yerel Otoritelerin İçsel Etkinliğinin	Yerel Otoritelerin Dışsal Etkililiklerinin, Yerel

İyileştirilmesi	Çıktıların ve Yaşam Kalitesinin İyileştirilmesi
Yerel Hizmetlerle İlgili Kullanıcı Tatmininin Yükseltilmesi	Şeffaf Süreçler, Hesap Verebilirlik ve Demokratik Diyalog Sayesinde Yerel Yönetime Karşı Vatandaş Güvenini Sağlamak
Politikalar, Hizmetler ve Bilgi Üreterek Topluma Hizmet Etme (Toplum Liderliği)	Toplum Kendi İşlerini Planlayabilir ve Yönetebilir Kılma ve Toplum Kendine Yönelik Hizmetleri Ortaklaşa Üretebilir Kılma

Kaynak: Bovaird, T. Ve Löffler, E. (2002) “Moving From Excellence Models Of Local Service Delivery To Benchmarking `Good Local Governance””, International Review Of Administrative Sciences, s. 21- 23.

Tablodan da anlaşıldığı gibi bu yeni yaklaşım çerçevesinde yerel yönetimler, toplumsal aktörlere liderlik ederek onları yönlendiren bir konumdan toplumun içinde aktif rol alan ve diğer toplumsal aktörlerin de siyasal ve yönetsel süreçlerde aktif rol almasını sağlayan bir konuma gelmektedir (Bovaird ve Löffler, 2002: 21-23).

2.4. Yönetişime Eleştirel Bakış

Yönetişim ile ilgili günümüze kadar ulaşılmış olan tanım, kavram ve kuramların ne uluslararası arenada ne de Türkiye şartlarındaki tüm engel ve sorunlara çözüm olmadığı görülmektedir. Fakat sosyal problemlere, önceliklere ve ihtiyaçlara güç kazandıracak bir işleyişe de sahiptir (Göymen, 2010: 89). Çünkü yönetişim, idare felsefesinde birden çok aktörlere imkan vermekte ve sert hiyerarşilerin yerine karşılıklı bir iletişim işleyişinin belirlendiği idare sürecine imkân sunmaktadır (Şengül, 1999: 12). Bu durumda devlet, vatandaşı direk olarak idare eden bir yapı olmamaktadır.

Yönetişim ile yerelleşme, mahalli idare, sivil toplum kuruluşları ve örgütsüz gönüllülerin toplumdaki önemlerini ve adledilen yetkileri üzerinden kamuoyu oluşturarak, denetim kuvveti devletten gittikçe uzaklaşmaktadır. Bu düşünce yaklaşımı, özgürlüğün teminatının kapitalizm olduğu tezi ile ilişkilendirilmektedir ve piyasa ekonomisini güçlendirmek için tüm olanakları aktifleştirmekte ve eşitlik problemlerini yok sayılmaktadır (Güler, 1996: 53-56; Bayramoğlu, 2010: 413-414).

Yönetişim üzerine yapılan tartışmaları incelediğimizde genel itibariyle yönetişimin, zaten güçlü olan kesimlerin ve sermayenin gücünü arttırması; kamusal paydaşlar arasında net olmayan, bulanık, sorumluluk bölgeleri oluşturması ve ulusal kamu yönetimlerinin uluslararası kuruluşlara karşı bağımlılıklarını arttırması nedenleriyle önemli eleştirilere maruz kaldığı görülmektedir. Bu eleştiriler 3 aşamada incelenmektedir.

- a) Kamu Yönetiminde Sermayenin Gücünün Artması; Yönetişimin başlıca üç sacayağı bulunmaktadır: bürokrasi, sivil toplum ve özel sektör. Bu üç paydaştan bürokrasi, devleti; özel sektör, ulusal veya uluslararası sermaye sahiplerini; sivil toplum da ticari bağlantısı ve hedefleri olmayan sosyal örgütleri temsil etmektedir. Yönetişimin idealize ettiği kamu yönetiminde, bu üç paydaş da eşit güce sahip olmalıdır. Ancak kabul etmek gerekir ki; sivil toplum örgütleri kuruluş ve faaliyet giderleri için önemli ölçüde maddi olanaklara ihtiyaç duymaktadırlar. Bu nedenle de sermayeyi elinde bulunduran özel sektör temsilcilerinin sivil toplum örgütlerinde aktif rol alması ve adeta bu örgütlere “gizli ortak” olması kaçınılmazdır. Konuya yönetim açısından bakıldığında; özel sektör (sivil toplum örgütlerinde sahip olduğu güç de dikkate alındığında) devlet, sivil toplum ve özel sektör sacayaklarından oluşan yönetim sisteminin en önemli gücü haline gelmiştir. Bu doğrultuda, kamusal politikaların oluşturulması ve uygulamasında denge, diğer paydaşlar aleyhine, özel sektör lehine bozulmuştur. Bu yeni sistem, kamusal politikaların oluşumunda sivil toplumun değil, “sermayenin iktidarı”nı gerçekleştirmiştir (Güler, 2000: 11-12).
- b) Paydaşların Görev Alanlarının Net Olmaması; kamu yönetiminin belli bir uzmanlık gerektiren, profesyonelce yapılması gereken bir iş olduğunu savunan görüş de yönetişimin getirdiği çok ortaklı ve paydaşların görevlerinin net şekilde ayrılmadığı yapıyı, eleştiri konusu yapmaktadır. Bu bakış açısına göre, yönetilenlerle yönetenlerin görevlerinin net olarak ayrılmadığı ve kargaşanın hâkim olduğu bir yapıyla, yönetişimin idealize ettiği demokratikleşme hedefine ulaşamaz (Aydoğan, 2006: 47).
- c) Kamu Yönetiminin Uluslararası Etkilere Açık Hale Gelmesi; Yönetişim,

sadece STK'ların sevk ve idarelerine iştiraki manasını ifade etmemekte, aynı zamanda etkinlik, saydamlık, hesap verebilirlik, hukuk üstünlüğüne sahip devletçilik, yerindenlik, insan hak ve özgürlükleri gibi prensiplerle de anlatılmaktadır (Ataay, 2006: 128-129).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KENT KONSEYLERİ VE YEREL GÜNDEM 21

3.1. Kent Konseyleri

Kent konseyleri, buldukları şehirlerde belirlenecek olan vizyon ve hedeflerin ortak paydada buluşmasını, problemlerin çözümüne yönelik uygulamalarda vatandaşlık değerlerini esas alarak herkesi buluşturan ve bütün bu uygulamaları gerçekleştirirken de devamlılığı ön plana çıkartma gayreti ile çalışan demokratik yapılarıdır (Özdemir, 2011: 31). *“Kent Konseyleri yönetimde ortaklık modelinin uygulamaya geçirildiği, demokrasinin yerel düzeye indirildiği ve yönetim ilkesinin yerel boyutunu oluşturan yerel yönetim uygulamalarının yerel yönetim birimlerine uyarlanmaya çalışıldığı çok aktörlü bir katılımçılık modelidir”* (Bozkurt, 2014: 235).

Yerel Gündem 21 (YG 21) programlarının uygulama çalışmaları kent konseylerinin yapısal olarak meydana gelmesine sebebiyet vermiştir. Bu durum kent konseylerinin değerlendirilmeden önce Yerel Gündem 21’e de bakılması gerektiği durumunu ortaya çıkartmaktadır. Dolayısıyla Türkiye’de Yerel Gündem 21 programının uygulama paradigmasının oluşumuna kent konseylerinin etkisi büyük ölçüde yer almaktadır (Karakurt Tosun ve Keskin 2015: 363).

Yerel idarelerin hizmet sağlama anlayışı kapsamında, kendileri ile vakıflar, dernekler, üniversiteler, özel sektör kuruluşları, vatandaş girişimleri, meslek odaları, basın-yayın kuruluşları, sendikalar gibi benzeri kurum ve kuruluşların sivil toplum örgütleri ile yeni bir bağ oluşum biçimi belirlenmiştir. Bu yeni anlayış kapsamında, geleneksel yönetim anlayışının yerini, iletişimsel, katılımcı ve birliktelikliğe dayalı çok yönlü bir yeni yönetim anlayışının aldığı görülmektedir. Bu yeni oluşumun uygulanmasında kullanılan etkin ve geniş tabanlı modeli ise kent konseyleridir (Özgökçeler, 2014: 72).

3.1.1. Kent Konseyleri Amaçları

“Doğrudan demokrasi” uygulamasını gerçekleştiren ve yerel halkın farklı gruplarından oluşan kent konseylerinin çalışma şekli, kararlaştırmış oldukları öneri kararlarını, yerel idarecilerin gündemlerine almalarını sağlayarak şehir yönetimine katkıda bulunmaktadır (Kestellioğlu: 2011: 53). Kent konseylerinin yerel idareler üzerinde öneminin artmasına ve etkinliğinin güçlendirmesi adına 03.07.2005 tarihli

5393 sayılı Belediye Kanunun'da geniş yer verilmiştir. Bu bağlamda, ilgili kanunun 76. maddesi “kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar.” şeklinde ifade edilmektedir (Belediye Kanunu, 2005: 76. Madde).

Yapılan bu tasnif ile kent konseylerine dört önemli işlev yüklenmiştir. Birincisi, kent konseyinin bulunduğu şehirde, yaşam standartlarının artması ve şehirin yaşanılabilir kalitede olması ve şehirde yaşayanların hak ve hukukunun korunması; ikincisi, şehirde hayatını sürdüren insanların birbirleri arasında ekonomik ve sosyal yardımlaşmayı genişletici bir işlev üstlenmesi; üçüncüsü, süreklilik sağlayan kalkınma ve güçlenmenin gerçekleştirilebilmesi amacı bilincinin vatandaşlarda meydana getirilmesi; dördüncüsü ise; yerel seviyede hesap sorma ve verme, katılım ve yönetişimin gerçekleştirilmesidir (Özcan & Yurttaş, 2010: 168-169).

3.1.2. Kent Konseyleri Görevleri

Kent konseylerinin örgütsel şekli ve çalışma biçimi amaçları bölümünde de bahsedildiği gibi kent konseylerinin, haylice büyük bir şekilde ifade edilen faaliyet alanları ise üç şekildedir (Coşkun, 2007: 105-107).

- a) Şehire İlişkin Etkinlikler; Şehirin var oluşundan günümüze kadar gelen süreç içerisindeki tarihi, kültürü ve doğal mirasının muhafaza edilmesi, hayat standartlarının en üst seviyelere yükseltilmesi gibi konularda şehirde hayatını sürdüren vatandaşların kentlilik şuuruna sahip olması amacı ile bu olguya kent konseylerinin katkı sağlaması,
- b) Vatandaşlara İlişkin Etkinlikler; Kent konseylerinin, kent meclislerinin yardımları ile aynı şehirde var olan vatandaşların birbirinin hak ve hukuklarını koruyarak maruz kalınan ortak problemlere karşı birlik ve kardeşlik duygularının güçlendirilmesi, dayanışma duygularını ve sosyal yardımlaşma

bilincini güçlendirerek bu amaçlara hizmet eden uygulamaların artmasının sağlanması,

- c) Çevreye İlişkin Etkinlikler; doğanın ve çevrenin korunmasına yönelik bilincin arttırılması, devamlı ve uzun soluklu kalkınmanın sağlanması,
- d) Şehirin Sevk ve İdaresine İlişkin Etkinlikler: Öncelikli olarak belediye olmak üzere şehire ve vatandaşlara hizmet sağlayan kamu kurum ve kuruluşlarının idaresine katılım sağlanması

3.1.3. Kent Konseyleri ve Yerel Demokrasi

Kent konseyleri öncelikli olarak, yerel demokrasinin güçlendirilmesini hedeflemektedir. Bu bağlamda kent konseyleri, Türkiye'deki yerel yönetim yapılarına Avrupa'daki yerel yönetim yapılarına göre duyulan güvensizliğin aşılması ve yerel yönetim dinamiklerinin güçlendirilmesi çabalarına şüphe ile yaklaşılmasına sebep olan endişelerin yumuşatılmasında önemli bir rol üstlenmektedirler (Emrealp, 2005: 57-60)

Yerel katılım kaynaklarını oluşturan yerel halk ve temsilcilerin katılımı ile bahsedebileceğimiz yerel demokrasi kavramı, demokrasinin yada yönetişimin gereği, farklı gruplardan ve farklı karakterlere sahip kişilerden oluşan kent konseyi yönetim ve yürütme kurullarınca katılım ile gerçekleştirilmektedir. Ancak Türkiye'deki kent konseyi faaliyetlerinin istenilen seviyede olmamasının en önemli sebebi ise, bu konseylerde alınan tavsiye kararlarının uygulamaya geç alınması yada hiç alınmamasından kaynaklanmaktadır (Bozkurt, 2014: 237).

Yerel demokrasinin istenilen seviyelere ulaşmasında vatandaşın katılımından ziyade, kent konseylerinin şehirin sevk ve idaresindeki rolunun etkin ve doğru bir biçimde izahı önem arz etmektedir. Günümüzde kent konseyi olgusu yeni yeni oluşmaya başladığı için, konseyin görev ve yetkileri vatandaşça tam anlamı anlaşılammıştır. Bu anlaşılmazlık kent konseylerinin mahalli idarelerin bir alt birimi yada üst amiri olarak anlaşılmaktadır. Bu bağlamda kent konseylerinin oluşum sebeplerinin; yerel yönetimler ile alakalı alınan kararlara katılım sağlamak, kamuoyu oluşturmak ve kamuoyu oluşturulması neticesinde de yetkilerin verimli kullanılıp kullanılmadığını kontrol etmek olduğu henüz vatandaşa doğru bir şekilde izah edilemediği görülmektedir (Bozkurt, 2014: 237).

Yerel yönetimler çerçevesinde demokrasinin olmazsa olmazı olarak kabul edilen maddeleri, daima hesap verme sorumluluğu içinde bulunmalarını hissetmeleri, yöneticilerin danışmaya önem vermesi, vatandaşın yönetime katılması, çoğunluk ilkesi gibi değerleri içinde barındırarak demokrasinin sürdürülebilmesi için önemli bir temel oluşturmaktadır (Özer, 2000: 130-131).

Gün geçtikçe artan insan nüfusunun yaşamını devam ettirebilmesi yeryüzündeki coğrafi alanlara giderek yayıldığı görülmektedir. Bu durum insanların kendilerini ifade edebilmesi yada karşılaştıkları sorunları tek başlarına çözebilmelerinin zorlaşmasında beraberinde getirmektedir. Dolayısı ile insanlar içlerinden kendilerini temsil edebilecek bireyleri seçerek talep ve beklentilerini onlar üzerinden çözüme kavuşturmayı hedeflemektedirler. Farklı bir söylemle, zamanla farklılaşan şartlardan dolayı değişen koşullar doğrudan demokrasi yerine temsili demokrasi anlayışının benimsenmesine sebep olmuştur. (Koçak, 2009: 138).

3.1.4. Kent Konseyleri ve Katılım Olgusu: Eleştirel Yaklaşım

Yönetime katılım konusunda meydana gelen yaklaşımların zemininde temsili demokrasi kavramının diğer bölümüne geçerek katılma alternatiflerinin seçeneleştirilmesi gereksinimi ve katılımı toplumun bütününe ulaşmasına ve yönetsel çevre dışında kalan insanların da yönetimde etki unsuru olabilmelerinin sağlanması fikri yer almaktadır (Demirci, 2010: 22). Şehirin yönetimine yöneticiler ile yönetime katılmak isteyen bireyler arasında katılım seviyesi konusunda bazı uyumsuzluklar meydana gelmektedir. Bu durumun sebebi ise idareciler ile vatandaş arasında idareye iştirak konusunda beklenti ve algı farklılıkları bulunmaktadır. Vatandaş doğrudan kendisi ile alakalı konularda fikrini söylemek, şikâyetlerini beyan etmek, kendisi için tehlikeli olabilme ihtimali olan karar ve uygulamaya alınmasına mani olmak ve uygun gördüğü zamanda idareye danışmak amacı ile yönetimde fikir ve etki sahibi olmayı arzularken, idareciler hali hazır durumun sürdürülebilmesi için vatandaşların kendilerini desteklemelerini beklemektedirler. Gerçekleşen bu durumlar aynı şekilde ilerlediği müddetçe yerel çerçevede yönetime katılım idarecilere ve yetkili birimlere ulaşabilen vatandaşlarca gerçekleştirilebilmektedir. Malesef bu durum çok aktörlü idare anlayışı uygulamaya geçirilemeyecektir (Deniz, 2013: 399-400).

İdareye iştirak arzusunun sürdürülebilir olması için toplumun her zümresinden insanların toplu veya münferit olarak idareye katılmasının gerçekleştirilmesi elzemdir. Aksi halde şehir idarelerinde temsil edilememe durumu ortaya çıkmaktadır (Yavaş ve Demir, 2014: 891-892). Dikkat çekilmesi gereken farklı bir konu ise vatandaşların hepsinin yönetime katılma konusunda istekli olmamaları ve katılmak isteyenlerin bazılarında yeterli seviyede bilgi, beceri ve bilince sahip olmamalarıdır.

Yönetime katılım ve temsil edilen kesimler konusunda yaşanan bazı problemler ise kent konseylerinde görev alamayan yoksullar, gençler, engelliler, yeni göçmenler ve işsizler gibi kesimlerin söz haklarının kimler tarafından üstlenileceği, çözümü belli olmayan bir durum olmaktadır. Kent konseylerinde yaşanan en büyük sorunlardan biride, tavsiye buldukları yerel yönetim işlev konularının teknik bilgi isteyen konuların çözüme ulaşması veya karar alınması adımlarında, konusunda uzman bireyler ile konuyla alakalı herhangi bir bilgi sahibi olmayan bireylerin fikir çatışmasıdır (Deniz, 2013: 399-400).

Yönetimlerin çok fazla katılımcılardan oluşması içeride siyasi çarpışmaların meydana gelmesine çanak tutarken aynı karar almayı neredeyse imkansızlaştırmaktadır. Bu çarpışmaların siyasi istikrarı kötü yönde etkilemesi ile toplumsal tedirginliğin temelini oluşturmakta ve bu durum karar alınamaması probleminin gün yüzüne çıkmasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte yönetime katılma imkanı elde eden bireyler denetim sürecinden ve yönetimin aldığı kararlardan doğan olumsuz sonuçların hiç birinden hukuki olarak sorumlu değillerdir. Durum böyle olunca yönetime tavsiye kararı sunan kent konseyi temsilcileri fikir beyan ederken yaşanabilecek olumsuz sonuçları hesaba edemeyebilmektedir. Dolayısı ile yasal sorumluluğu olmayanların yönetimlere katılma olgusunun gerekli olup olmadığı tartışmaları net bir karara bağlanamamaktadır (Demirci, 2010: 28-29).

Kent konseylerinin oluşumunda gerçekleştirilen sivil toplum kuruluşlarının katılım oranları hangi belirleyici unsur ve ekiler dikkate alınarak gerçekleştirildiği tam olarak bilinmemektedir. Kent konseyi uygulama ve çalışma yönetmeliğinin davet edilen sivil toplum kuruluşlarının hangi koşul ve şartlarda göre davet edildiği açık bir şekilde ifade edilmesi gerekmektedir. Bu ve önceki tesbitlere göre kent konseylerinin şehirde

yaşayan bireylerin tamamına yönelik bir çalışma gerçekleştirebildikleri malesef söylenememektedir (Akdoğan, 2008: 9).

3.2. Yerel Gündem 21

Yerel gündem 21 programı çevresel ve ekonomik olayları etkileyen alanlarda bağımsız kesimlerin, iktidarların, Birleşmiş Milletler kuruluşlarının ve kalkınma teşkilatlarının uygulaması gereken faaliyetleri tanımlayan hareket planlarıdır (Keleş vd., 2009: 450). Ayrıca dünyaya Rio Konferansı'nın beş ana belgesinden birisi olarak sunulmuştur. Yerel gündem 21 programının dört ana bölümü; etkin grupların rolünün güçlendirilmesi ve uygulama mekanizmaları, kalkınma için kaynakların korunması ve yönetimi, sosyal ve ekonomik boyutlar şeklinde oluşmaktadır. Ayrıca yerel gündem 21 programı kalkınma ve çevre arasında denge oluşturulmasını amaçlayan "sürdürülebilir kalkınma" kavramının hayatın akışına işlenebilmesine yönelik, evrensel mutabakatın ve politik taahhütlerin en üst seviyedeki bildirim olan bir eylem planıdır (Bozkurt, 2014: 233).

Yerel gündem 21 programlarının, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin iyileşme ve gelişme çabaları sırasında oluşan çevre kirliliklerinin en aza indirilmesi için çok daha fazla teknolojik ve finansal katkı sağlama imkânlarının bulunması ve kirlenmenin önüne geçilebilmesinin sağlanması gibi esas amaçları bulunmaktadır. Bunların yanı sıra günümüz çağında karşılaşılabilecek sorun ve tehditlere karşı bu ülkeleri hazırlama misyonuna sahiptirler (Ökmen ve Görmez, 2009: 113).

Yerel gündem 21 programının desteği ile yönetim prensipleri, yerel yönetimlerin vatandaşlara daha sıcak bir dokü ve etkili iletişim kurma yeteneklerinin geliştirilmesine olanak sağlamıştır. Mahalli idareler için daha iyi ve etkili yönetim planları 2002 yılında yayınlanan Sürdürülebilir Kalkınma Ulusal Raporu'nda yer almıştır. Bu raporda "belediyelerin hizmet sağladıkları alanlarda hayatını sürdüren vatandaşlarla birlikte, uzlaşmacı ve ortak akılla karar alma, uygulama ve denetlemeleri gerçekleştirme" olgularına dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda Türkiye'de iyileştirme ve değiştirme tasarıları kanunlaştırılmaya başlamış ve güncellenen Büyükşehir Belediyesi, İl Özel İdaresi ve Belediye Kanunları ile yetki alanında yerel yönetimlerin merkezi yönetimin üzerinden yük aldığı bir düzenleme şekli gerçekleştirilmiştir (Henden, 2007: 218).

3.2.1. Türkiye’de Yerel Gündem 21 Uygulamaları ve Karşılaşılan Sorunlar

Kent konseylerinin, sivil toplum kuruluşlarının, çalışma örgütlerinin ve destekleyici dinamiklerinin oluşturulması Türkiye’de Yerel Gündem 21 program uygulamalarının birinci aşamasını oluşturmaktadır. İkinci aşama ise kent konseyleri ya da benzer örgütler ve kuruluşlar, çeşitli özellikte ve genişlikteki birçok proje ortağı şehirde, farklı kurum ve kuruluşların üye ve temsilcilerini belirli bir ortak payda da bir araya getiren bir dinamik olmasıdır. Ayrıca farklı grupların temsil oranının dengeli bir şekilde oluşturulmasında hassasiyet gösterilmesi, teşkilatsız yapılar ile çalışma örgütlerinin platformlarda temsil edilmesi gibi konulardaki dengeleyici uygulamaların devam ettirildiğini ifade edebiliriz (Göktürk, E.T:07.02.2017).

Merkezi yönetimin devlet sevk ve idare politikalarının oluşumunda yer alan acil eylem planında, kent konseyleri ve yönetim bölümlerine, yerel gündem 21’in ideal bir biçimde entegre edilmesinin sağlanması, merkezi yönetimin bu konuya dikkatinin çekilmesi ve yardımının çoğaltılması, tanıtım noksanlığının çözülmesinin ön görülmesi üçüncü aşamadır. Bunların yanı sıra konu ile alakalı evrensel vizyon ve misyonun yerleştirilmesinde, dünya çapında emsal teşkil edecek faaliyetlerin sergilenmesi hedeflenmektedir. Dördüncü aşamada ise Türkiye yerel gündem 21 programı çerçevesinde tecrübelerine bağlı olarak Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Hedeflerinin özendirme yoluyla yerleştirilmesi hedeflenmektedir (Bozkurt, 2014: 235).

Yerel Gündem 21 sürecinde yaşanan problemler ise; (Kavili, 2001: 167-168): yerel gündem 21 uygulamalarında iştirakin çoğunlukla karar alımına katılım şeklinde değilde alakalı konudan etkilenecek bireylere izahı şeklinde yansıma bulmaktadır. Bu yansıma iştirakin amacı görüş mutabakatı sağlanarak konu ile alakalı projenin gerçekleştirilebilmesini sağlamaktadır. Oysaki gerçekleştirilen eylemden etkileşen bireylerin karar alımına iştirakleri ile ilgili kurumun uyguladığı işten bu bireylerin anlamlı bir pay sahibi olmaları sağlanmaktadır. Bu durum açısından bakıldığında çok gelişmiş ülkelerden ziyade az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, vatandaş yalnızca genel ve yerel seçimlerde oy kullanmakla sınırlı kaldıkları görülmektedir. Bu izlenimler Türkiye özelinde incelendiğinde de Yerel Gündem 21 programının yerel vatandaş nezdinde de yeteri kadar bilgi sahibi olunmadığı ve teveccüh edilmediği

görülebilmektedir. Yaşanan bir diğer sorun ise yerel gündem 21 programlarında rekabetin hakim kılınmaya çalışılmasıdır. Dolayısıyla yerel gündem 21 programlarının uygulanması ile bu rekabetçi anlayışı belediyeler arasında aktifleşmektedir ki, bu aşamada devamlı üzerinde durulan paylaşım, beraber faaliyet gerçekleştirme, birbirlerinin deneyimlerinden istifade etme kavramları uygulanamayacaktır (Yıldırım, 2014: 89).

3.2.2. Yerel Yönetim Sürecinde Yerel Gündem 21'lerin İşlevleri

Katılımcı demokrasi olarak tanımlanan Yerel Gündem 21 programı için yeni bir idare modeli ve zihniyeti şeklinde tanımlamalar gerçekleşmeye başlamıştır. Günümüzde, klasik yönetim anlayışının yerini, iştirakçiliğe ve ortaklıklara dayalı çok aktörlü yönetim olarak ifade edilen yeni bir yönetim zihniyetinin hakim olduğu izlenmektedir ve bu yeni yaklaşım çerçevesinde çok aktörlü yönetimi niteleyen yönetim kavramına muhteva eklenmeye çalışılmaktadır (Üzan, 1999: 99). Yerel Gündem 21 programlarının yerel yönetim sürecinde yüklendikleri misyonları 7 aşamada sıralanmaktadır.

- a) Yerel düzeyde kararalma süreçlerine katılım işlevi; Kentlilerin kendi beldeleriyle ilgili sorunların çözümünde kararalma süreçlerine katılımları ile bu süreç başlamaktadır. Yalnız yerel yönetsel süreçte, yerel gündem 21 uygulamalarına ve bu uygulama sürecinde ortaya çıkan kararalma dinamiklerine katılımın seviyesi ve oranı her yerel gündem 21 programında değişik katmanlardadır. Bu farklılık, yerel gündem 21 programının uygulayıcısı ve etkileşimcisi olan yerel yönetim teşkilatlarının yetkilerini vatandaşlarla paylaşma derecelerinin de farklı olmasından kaynaklanmaktadır (Adıgüzel, 2003: 53).
- b) Şehir hayatını kolaylaştırıcı projeler üretici işlevi; Kaşadıkları beldelerdeki sorunlar ile iç içe olan kenttaşlar, bu sorunların çözüm yollarında etki unsuru olacaklardır. Bu bağlamda Yerel Gündem 21 süreci içerisinde kendilerine açılmış olan alanda faaliyet göstererek, kendi bilgi ve tecrübelerince sorunların çözümüne katkı sağlayacaklardır. Sunmuş oldukları çözüm önerileri ise karara bağlanmak üzere belediye meclisine sunulacaktır (Yıldırım, 2014: 86).

- c) Geliştirilen projelere finansman sağlama işlevi; Kenttaşlarında içinde yer aldığı Yerel Gündem 21 sürecinin karara bağlanmak üzere Belediye Meclisine sunduğu çözüm projelerinin finansı, Belediye bütçesince yada gerek Birleşmiş Milletler Kalkınma Programınca (UNDP) karşılanacaktır.
- d) Yerel yönetsel dizgenin sorunlarını çözücü işlevi; Kent meclisleri Yerel Gündem 21 sürecinde en önemli sorun çözücü organlardan biridir. Belirli aralıklarla toplanan kent meclisi, kentte bulunan tüm kamu kurum temsilcilerine, sivil toplum kuruluşlarına ve üye olan tüm kent halkının fikirlerini harmanlayıp, görüşülebilecek olan konuların tesbitinde bulunur. Tesbit edilen konular Kent Meclisinin Genel Sekreterliğince görüşülmek üzere gündeme alınır. Böylelikle tüm kamu kurum ve kuruluşlarının katıldığı, sorunların farkındalığının artırılması, sorunların tartışılması, çözüm yolları ve önerilerinin geliştirilmesi açısından önemli bir adım atılmış olmaktadır.
- e) Demokratik yaşamın yerel vatandaşa kabullendirilmesi işlevi; Yaşadıkları beldelerdeki sorunların çözümüne katkı sağlamaya çalışan kenttaşlar Yerel Gündem 21 süreci ile sorunlara çözüm bulma yoluna gitmekte ve her şeyi devletten bekleme anlayışını bırakmaktadırlar. Bu durum da hem somut uygulanabilir projelerin ortaya çıkmasını sağlamakta hem de sivil toplum kuruluşlarının da katılımı sağlanmış olmaktadır (Yıldırım, 2014: 87).
- f) Şehrsel yaşam niteliğinin sağlanması ve yükseltilmesi işlevi; Kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi yerel katılım kanallarının açık tutulması ve bu kanalların artırılmasıyla mümkün olabilir. Bu kapsamda Yerel Gündem 21 süreci kentsel katılım kanallarının açık tutulmasını ve bu kanalların artırılmasını sağlayan bir süreç olarak ortaya çıkmaktadır.
- g) Şehir problemlerine duyarlı insan kaynağı yetiştirme işlevi; Yerel Gündem 21 sürecinde yaşanan uygulamalar sayesinde, kent ile alakalı istenilen bilgilere ulaşılabilir bir durum ortaya çıkmaktadır. Bu verilerin paylaşılması, ortaya çıkan yeni bilgilerin de aynı şekilde erişilme imkanı, vatandaşa şehirde ve demokrasiye yaraşır tutum kalıplarının genişletilmesinde ciddi faydalar sağlanmaktadır (Yıldırım, 2014: 88).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. KÜRESELLEŞMENİN ULUS DEVLET ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Hızla küreselleşen dünyada kitle iletişim araçlarının geldiği nokta ve buna bağlı yaşanan teknolojik gelişmeler, ülkelerin sınır kavramlarının yok hükmünde olmasını sağlamaktadır. Bu durum hükümetlerin iç ve dış politika belirlemelerinde kamuoyunu olumsuz araçlar kullanarak etki oluşturmaya da imkan vermemektedir. Batıdaki kültürün teknolojik gelişmelerinde etkisi ile bütün dünyaya üniversal bir kültür olarak yayılmasına sebebiyet vermektedir. Aynı zamanda bu durum yerel kültürlerinde üniversal kültüre etki etmesine olanak sağlamaktadır. İş dünyasında geniş bir öneme sahip olan üretim sektörü, yaşanan gelişmeler sonucunda teknolojiye bünyesinde geniş bir yer vermiştir. Üretilen ürünlerin doğasına doğrudan etki sahibi olan teknolojik gelişmeler bütünü ile dolaşım ve değişim sürecini etkilemektedir. Bu değişim insan tavrı ve tutumlarında giderek kendini göstermektedir (Şaylan, 1995: 99).

4.1. Küreselleşme Sürecinde Ulus Devletin Dönüşümü

4.1.1. Küreselleşme ve Ulus Devletin Çatışması

Ulus devlet ölçeği, İnsanların oluşturduğu mekan etkinliğinden, küreselleşmenin oluşturduğu etki alanlarına geçişten payını almıştır. Bu bağlamda Guehenno'ya (1998: 24) göre “*Ülke topraklarına dayanan zorunluluk*” ortadan kaldırılmış ve yerine ülkenin hiçbir üretici, işlevsel bakış açısı yerine getirilememiştir. Gerek adalet yada muhafaza gibi klasik bağımsızlık fonksiyonları söz konusu olsun, gerekse ekonomik kafilik söz konusu olsun; millet, gitgide aşınan, genişleyen dünyanın birleşmesine ayak uyduramayan dar bir çerçeve olarak karşımıza çıkmaktadır (Guehenno, 1998: 22).

Öte yandan asırlardır yerli pazarlarda varolmuş, yerli hudutlarda bulunan ve en baştan beri devlet süspansesine ihtiyaç duymuş olan kapitalizm ile ulus devlet arasındaki ilişkinin sonuna gelindiği, globalleşmenin ulus devleti gereksiz, siyaseti alakasız, milli egemenliği boş bir kabuk haline getirdiği" ileri sürülmektedir (Burgi ve S.Golup, 2001: 84). Bu evrede ulus devletin klasik politikaları giderek yavaşlamakta; siyasal iktidarlar ulusal düzlemde sosyal ve ekonomik politikaları hayata geçirme çabasından vazgeçmektedirler (Boratay, 2000: 19).

4.1.2. Devleti Değişime Zorlayan Baskılar

1980'den bu zamana devletlerin görevleri ve işlevleri üzerinde büyük baskılar oluşturan olaylar 4 aşamada incelenmektedir (Tutum, 1995: 135-137);

- a) Finansal ve Endüstriyel Pazarların Globalleşmesi; yaşanan teknolojik gelişmeler ve genişleyen kültür kavramlarının etkisi ile devletlerarası ve kıtalararası yatırım pürüzleri büyük ölçüde ortadan kalkmaya başlamıştır. Bu durum çokuluslu şirketlerin miktarında ve çapında büyümelerin meydana gelmesinde beraberinde getirmiştir. Meydana gelen büyüme, özel-kamu, yerli-yabancı gibi kimliklerin birbirine girmesine ve bu tür "devletsiz firmaların" denetimi, vergilendirilmesi ve uymaları gereken kaidelere düzenlenmesi sorumluluğu gibi konularda, ulusal devletleri ve kamu idarelerini ciddi boyutta baskı kurmaya başlamıştır.
- b) İdeolojik ve Siyasal Zorlamalar; yerel kaynakların paylaşılmasında ticari işleyişin devletten çok daha zayıf veya çok daha az eşit olmadığı akıllara getirilmeye başlandı. Bu durum çoğu devletlerde içsel siyasi farklılaşmalar neticesinde iktidar olan siyasi teşkilatlarca (Theatcher ve Reagan gibi) reel politikalara çevrildi. Ekonominin devlet işlevlerinden ayrılmasını ve piyasayı özel teşebbürsün yönetmesi düşüncesi ile vatandaşın pozisyonuna açıklık kazandırılmaya çalışıldı. Bu durumda vatandaş, bireysel bir tüketici ya da kamu kurum ve kuruluşlarının hizmetlerinden yararlanan saygın bir müşteri olma sıfatı ile devletten belirli kalitede hizmet isteme hakkına sahip bir kişi olarak tanımlanmaktadır. Başka bir manada devletin vatandaş üzerindeki rolü ile ilgili kamusal intibanın değişmesi anlamına gelmektedir. Vatandaş, kendisine hizmet sağlayan bürokratik yapının bu hizmeti sağlarken katlanacağı maliyeti de hesaba katmak zorunda kalmalı idi. Bu ise vatandaşın devletin sağladığı hizmet karşında öncekinden daha çok hassas olması anlamına geliyordu.
- c) Avrupalılaşıma Baskısı; Avrupa Birliği, uluslararası ticaret arenasında faaliyet gösteren üye ülkelerin şirketlerine, yaşadıkları ticari engellerin kaldırılmasında önemli ve somut hamlelerde bulundu. Bunlardan bazıları; ulusal muhafazacılığın en güçlü aracı olan kamu temin stratejilerini rekabete açtı, iletişim sistemleri ve havayollarını liberalleştirdi, belirli alanlarda ücret

tespitlerini kaldırdı ve ulusal tertipler yerine Ortak Pazar düzenlemelerini ön plana çıkarmaya başladı. Merkezi olan Brüksel’de sosyal refah, vatandaşlık, çevre, tüketiciyi koruma, sağlık ve eğitim gibi gün geçtikçe çoğalan sorunlara bir takım düzenleme getirdi. Ulusal devletin karar verme tekeli bazı alanlarda kısıtlandı. Bu gelişmeler, geleneksel ülkenin otoritesinin ve egemenliğinin tekrardan gözden geçirilmesine ve sorgulanmasına yol açtı.

- d) Teknolojik Baskılar; yaşanan teknolojik gelişmeler ile artık devletler, ulusal sınırları tanımayan bilgi akımları karşısında hakimiyetlerini yavaş yavaş kayıp etmeye başlamışlardır. Bu durum devletler açısından süretli karar alma ve uygulama mecburiyetinide beraberinde getirdi. Gerçekleşen bu teknolojik gelişmelerin diğer bir boyutu da ulusal tekellerin çözülüşü ile ilgilidir. Teknoloji, ulusal araneda ilgi çeken ve yüksek talep gören telekomünikasyon, elektrik üretim ve nihai tüketiciye ulaşımı gibi rekabete duyarlı sektörler durumuna dönüştürdü. Bu da günümüze kamusal kontrol lehine öne çıkarılan en dikkat çekici bir delilin sorgulanması demektir.

4.1.3. Ulus Devletin Niteliksel Dönüşümü

Niteliksel dönüşüm, ekonomik, sosyal ve siyasal alanlarda diğerlerinden soyutlanan ulus devletlerin yalnızca yetki alanı azalmakta ve şekli de değişmektedir. Dünya savaşlarından sonra uluslararası kurum ve kuruluşlar sayılarında anormal bir çoğalma görülmüştür. Bu çoğalma neticesinde ise devletin uluslararası niteliği gelişmiş ve batıdaki birçok ulus devletin bu tür kurum ve kuruluşlar ile yoğun bir şekilde iletişim sağlaması, yerel ve küresel politika oluşturmasında çok az fark kalmıştır. Devletin küreselleşme ile gerçekleşen düzen değişimi karşısında kurumsal şekli değişebilir fakat daha önemlisi yapısal seviyedeki değişimlerdir. Devletin kendi ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal politikalarını gerçekleştirme planlarının etkinliği değişim göstermektedir. Devletlerin ekonomi, çevre, gibi konulardaki karşılıklı ilişkileri, kendi yerel politikalarını birbirlerine kabul ettirme yönünde ilerlemiştir. Bu durumların anlam yansımaları ise yerli ve milli düzeydeki ihtiyaçların yanı sıra küresel taleplerin sağlanması için devletin yapısal bir değişime uğramış olmasıdır.

Küreselleşme ile gelişen kitle iletişim araçlarının etkinliği, Ulus devletlerin kendi sınırlarında iç ya da dış nitelikli problemleri denetleye bilme gücünün azalmasına sebep olmaya başlamıştır. Bu control güçlerinin zayıflaması devletin işleyiş

sisteminde ciddi oranda yansımaktadır. Bu durum; radyo, televizyon ve yakın bir zaman diliminde internet aracılığı ile iletişimin gelişmesi, böylece bir devletin vatandaşlarının yerel konuların evrensel sonuçlarını görmesine ve yerel düzeyde yürütülen politikaların ne kadar basit bir döngü içinde olduğunu istişare etme imkanına kavuşması ile tamamlanmaktadır (Christopher, 2001: 83-84).

Globalleşme ulus devletler bir taraftan etnik ve bölgesel siyasetlerin etkinliğini arttırmasıyla birlikte merkezkaç güçlerin etkisine girmiş, ekonominin küreselleşmesi ve savaş teknolojisinin gelişmesi gibi etkenlerin de meydana getirdiği dış tehditlerle karşı karşıya gelmektedirler (DTP, 2000: 55). Devletlerin iç politikalarını etkileyen uluslararası etkenlerin devamlı olarak vurgulanması sonucunda devlet, yenilenmeyen ve değişmeyen bir yapı olarak görülmeye başlamaktadır. Bu durum devletin meşruiyetinin ve yetkisinin zayıflamasına sebep olmaktadır. Dolayısı ile uluslararası kurum ve kuruluşlar, devletlerin bizzati kendileri ile ilgili ulus devletlerin aldığı kararlara karşı meydan okuma tavrı sergileyebilmektedirler. Bu ise ulus devletin, küresel çapta teşkilatlanmış, ulusal veya bölgesel yönetimler tarafından idare edilen bir yerel yönetim gibi telakki edilmesine sebep olmaktadır (Christopher, 2001: 84).

4.1.4. Küreselleşmenin Yerelleşme Boyutu ve Ulus Devleti Aşındırması

Çağımızda süratli bir gelişim gösteren teknoloji, küreselleşme ve demokratikleşme süreçleri, kentleşme, hem ulus devletin nitelik ve şeklini, hemde yerleşik dünya düzeninin sürecini ve biçimlenmesini temelden, gerek niceliksel ve gerek de niteliksel bir şekilde dönüşümlere uğramasını sağlayan ana bir işlev olarak görülmektedir. Gerçekleşen bu değişimlerin başında bütün yerel birimleri, şehirleri, başkentleri ve bölgeleri ve onların esas yönetim birimleri olan yerel yönetimi içeren "yerellik" kavramı gelmektedir (Yıldırım, 1993: 13-14).

Küreselleşme evresinde uluslararası alanlarda da bölgelerin ve yerel birimlerin ön plana çıktıkları, söz ve oy sahibi haline geldikleri, küresel aktörler nezhinde muhatap alındıkları görülmektedir. Bu bağlamda aslında gerçekleşenin "globalizasyon" (küreselleşme) değil, "glokalizasyon" (küyerelleşme) olduğu iddia edilmektedir. Fakat birbirleri ile çatışır gibi karşımıza çıkan bu iki sürecin (küreselleşme ve yerelleşme) birbirlerine katkı sağlayan tek bir projenin unsurları olduğu söylenebilir (Koçdemir, 2000: 154).

Genel anlamda desantralizasyon (yerelleşme), ulus devlet bütünü içinde merkezi yönetimden mahalli idarelere doğru kaynak, görev ve yetki akışını anlatmaktadır. Bu anlamda yerelleştirme, mahalli idarelerin ulus devlet bütünü içinde merkezi idareye kıyasla etkisinin arttırılmasıdır. Yerelleştirme dünden bugüne, merkezi idarenin himayesindeki kaynak oluşturma, karar alma, planlama ve bunları icra etme gibi yönetsel yetkilerin yarı özerk kurumlara, taşra kuruluşlarına, mahalli idarelerine, STK'larca (dernekler, vakıflar gibi) meslek kuruluşlarına ve şirketlere aktarılması olarak kabul edilmektedir. Yetki genişliği, sivilleşme ve özelleştirme olguları, çağdaş manadaki yerelleştirme teriminin türlü uygulamalarıdır. Mahalli idareler, yerelleştirme stratejileri ile gelişmekte ve güçlendirilmektedir. Bu durumun esas amacı kendi güç ve yetkilerini piyasa güçlerine transferini sağlamaktır. Çağdaş manada yerelleştirmenin izlediği hedef stratejisi, onu alışılmış anlamda yerelleştirmeden farklılaştıran en belirgin özelliklerden biridir (DPT, 2001: 10).

4.1.5. Yerelin Evrenselleşmesi Karşısında Ulus Devlet

Çağımızda bir taraftan küreselleşme sürecinin etkisi yaşanırken, bir taraftan da yerelleşme tercihlerinin etkisini arttırdığı görülmektedir. İlk bakışta birbirleriyle çatışır görünen bu iki taraflı gelişime globalleşme eğilimi, kalsik ulus devlet kavramını ve ulus devletler arasındaki uluslararası münasebetlerin yapısını evirmektir. Buna karşılık yerelleşme süreci ise globalleşme evriliminin kendi içinde bulundurduğu tekdüze ve merkeziyetçi teşkilatlanmaya karşı, kültürel, tarihsel ve fiziksel yerel kimlikleri tekrardan oluşturarak ve birbirine birleştirerek daha insani ve yaşanabilir bir dünyanın meydana getirilmesinde katkı sağlamaktadır. Gerçekleşen bu gelişmelerin önemli bir çıktısı, iki binli yıllara doğru, temsili demokrasiden katılımcı demokrasiye, merkezi ağırlıklı yönetim sistemlerinden güçlü yerel yönetime, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecine, doğru gelişmeler eşlik etmektedir" (DPT, 2001: 1-2).

Küreselleşme evresinde ulus devletin etkisini kaybetmesi, bağımsızlığını ve gücünü bölgesel ve mahalli idareler ile bölüşmesi ile karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda da merkezi yönetimin ve mahalli idarelerin siyasal, sosyal ve kültürel hatta ekonomik alanda ana aktörler pozisyonuna gelmelerini gerçekleştirmektedir. Bu sebeple bazılarına göre yerelleşme ve mahalli idarelerin etkinleştirilmesi ve güçlendirilmesi, bir bakıma "ulus devleti parçalamak için tasarlanmış bir dizgeli çaba" niteliği taşımaktadır (Geray: 2001: 19).

4.2. Ulusal Yönetimden Küresel Yönetişime

4.2.1. Ulus Devletten Küresel Sivil Topluma

Sivil Toplum Kuruluşları, faaliyet gösterdikleri konularda toplumda duyarlılık ve kamuoyu oluşmasını sağlayan gerekli durumlarda yönetime sorunlar karşısında çözüm bulmaları için yol gösteren gönüllülük esasına dayalı kuruluşlardır. STK'lar, kamu yöneticilerinin kendi yetki sınırlarındaki konularda karar alma süreçlerini etki etmek ve belirli konularda izlenen politikaların değiştirilmesi gibi amaçlarla tutum ve davranışlarda bulunurlar. STK'ların kamuoyundaki etkinliklerinin git gide artması, kamu yöneticilerinin neredeyse bütün uygulamalarında bu yeni aktörlerin taleplerinin daha fazla ciddiye almasını beraberinde getirmiştir (Yıldırım, 2004: 81-82).

Uluslararası faaliyet gösteren STK'ların faaliyet alanlarının sınırları ise farklıdır, fakat bu durum uluslararası alanda faaliyet gösteren STK'ların devlet sisteminin belirlediği alanlardan bağımsız olması, yeni siyasal arenaların doğmasına imkan oluşturmaktadır. STK'ların faaliyet alanları genellikle, siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkiler ağı ile belirlenmekte ve değişik mekanlarda bulunsalar bile, bilinçli olarak belirli sosyal ya da siyasal hedefler doğrultusunda birbiriyle ilişkilendirilmiş aktörler tarafından doldurulmaktadır. Dolayısıyla, dünyanın gitgide birbiri ile güçlü iletişim sağlaması siyasal ve sosyal hareketlerin yerli politika alanından küresel politika alanına doğru saptığı görülebilir. Bu durumun sebebi ise artık dünyada karşılaşılan sorunların çoğu küresel bir nitelik ve evrensel ahlaki bir değer taşımakta, çevre, yoksulluk ve insan hakları gibi bazı problemlerin çözümü ise yalnızca küresel düzeyde etkin olarak mümkün olabilmektedir (Köse, 2003: 27).

Uluslararası Nitelikli Hükümet Dışı Örgütler (NGO), uluslararası faaliyetlerini beş seviyede gerçekleştirirler;

- Milli konularda ulus ötesi algı oluşturarak
- Diğer uluslararası örgütlerle birlikte hareket ederek
- Ülke içindeki birimler ve STK'lar ile çalışarak
- Bölgesel topluluklarla hareket ederek
- Kendilerine sempati duyan kurum ve kuruluşlar, hükümetler ve bireyler arasındaki ağı kullanarak.

Düşünceler ve fırsatlar arasındaki bu çıkar ilişki çeşidi, kendine özel ilkeleri ve kuralları olan, ülkeden değişik bir toplumsal alan, yani bir STK olarak görülebilir. NGO'lar, yerel hükümetleri ekarte edip direk olarak dünya siyaset arenası üzerinde faaliyet göstermek sebebi ile devletlerarasındaki iç siyasi ilişkileri etkilemektedirler. Bu teşkilatlanmaların aynı zamanda ulusal ve uluslararası kamuoyu oluşturmak ve duyarlılığı etkinleştirmek adına veri toplayıp yayınlamaları ve kitle iletişim araçlarını kullanmaları da mümkündür (Köse, 2003: 29).

4.2.2. Ulusal Devletten Küresel Devlete Geçiş Senaryoları

“Ulus kavramı üzerine inşa edilen ulus devlet, küreselleşme sürecinde gerek meşruiyet kaynağının dönüşümü açısından gerekse küreselleşmenin meydana getirdiği ekonomik, siyasi ve kültürel etkiler açısından süreçten en çok etkilenen kurum olarak ön plana çıkmaktadır” (Cebeci, 2008: 24). Küreselleşme kavramının ulusal devleti problemleri bir duruma getirip getirmediği konusunda çok farklı fikirler bulunmaktadır. Örnek vermek gerekirse, Robert Cox küresel bir “prestroika”ya atıfta bulunarak Westphalia’nın mirası olan bağımsız devletler sisteminin yok olduğunu ve bunun yerini Ortaçağ Avrupasının oldukça seviyeli bir sistemin geldiğini ifade etmektedir (Payne, 2003: 215). Buna benzer şekilde, Dani Rodrik (2003: 379-383) küreselleşmenin, politik ve sosyal kızılmaya sebep olarak, ulus devlet kavramını problemleri bir duruma getirdiğini öne sürülmektedir. Diğer taraftan, Cox ve Rodrik’tenin görüşlerine zıt olarak, A. D. Smith (2002: 113-114) ise küreselleşmenin milliyetçiliği kötü bir biçimde etkilemediğini yani ulus devletler sisteminin bir sorunla karşı karşıya gelmediğini ifade etmektedir. Smith’e göre sorun, ülkeler içerisinde yer alan etnik kökenlerin kendilerine ait bir kimlik istekleri ile doğmakta ve yeni bir devlet kurma yolunda baskı kurmaya çalışmalarından dolayı yaşanmaktadır. Bu duruma benzer bir biçimde Robert Gilpin (2003: 349-358) de, ekonomik bir globalleşmenin mevcudiyetini kabullenmekle beraber, ulus devletinin bu yapı içinde konumunu devam ettirebileceğini ön plana çıkarmaktadır.

Hall’a (1999, 119) göre hegemonya, hakimiyetin ideolojik zorla değil kültürel önderlikle sağlandığını ima eder. Hall bu konudaki fikrini şu şekilde beyan eder:

“Hegemonya, toplumdaki temel ekonomik süreçler üzerinde etkin bir üstünlük sağlamış olan hakim sınıf ittifakının ya da yönetici bloğunun toplumun hayat tarzı,

anlayışı, biçimi, kültür ve medeniyet düzeyini bir sınıfın dar çıkarlarına uygun olarak dönüştürmese bile, bir bütün olarak hakim toplumsal ve üretim sisteminin gelişimini ve genişlemesini destekleyen bir yönde dönüştürebilecek ve yeniden biçimlendirecek süreçlerdeki üstünlüğü kuşatır. Bu önderlik anlayışında önemli olan nokta, hegemonyanın hukuksal ve meşru ölçütlerden ziyade, tabii durumdaki sınıfların ve toplumsal grupların aktif rızalarının kazanılması yoluyla sağlanmasıdır.”

Dünya düzenini oluşturan ulusal devletlerin hakimiyet haklarının sınırlandırılması, esasında bu devletlerin üzerinde yeni bir hakimiyet seviyesinin varlığına imkan tanımaktadır. Yani küreselleşme evresinde ulus devletlerin var oluş sebeplerine ait olan bazı ana konularda politika oluşturma kapasitelerinin etkisizleşmesi, devlet üstü organizasyonların hükümetlerin kuvvetlenmesine eş olarak gelişmektedir. IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi ulus-ötesi yönetim örgütleri bu alanda bir tür "takviye" işlevi görmektedir (Farazmand, 2001: 258).

Gerçekleşen bu durumlarda küreselleşme yaklaşımları ulus devlet açısından üçlü bir gruptandırmaya ayırmak mümkündür. Bu gruptandırmanın ilk aşaması, küreselleşmenin ulus devleti ve ulusallığı güçsüzleştirdiği veya yok ettiği dolayısıyla milletleri uluslararası sermayenin bağımlılığına çektiğini söyleyen yaklaşım gerçekleşmektedir. İkinci aşaması, küreselleşmenin dünyanın yarınları için vazgeçilmez bir netice oluşunu ve küresel yeni dünya düzeninin imkanlarından faydalanmasının gerektiğini savunan küreselleşme yandaşlarının benimsediği yaklaşımdır. Üçüncü aşama ise, küreselleşme karşısında ulus devletin doğal olarak pozisyonunu esas alarak, küreselleşmeye karşı ya da taraf olma konusunda tedbirli olan, hatta diğer iki yaklaşımı doğuran ana savları kabul etmeyen yaklaşımdır (Esgin, 2001: 187).

4.3. Küreselleşme ve Demokrasi

4.3.1. Demokrasinin Küresel Yükselişi

Hızla gelişen dünyada küreselleşme hayatımızdaki etki yerini gün geçtikçe arttırmaktadır. Huntington (2002: 10-22) ise demokrasinin küresel yükselişini "demokrasinin üçüncü dalgası" olarak isimlendirmiştir. Şüphesiz demokrasinin bu gelişimine birçok etki unsuru kaynak oluşturmuştur. Başlıcaları “soğuk savaşın sona ermesi, devletlerin bazı politikalarındaki eylemlerini neredeyse yok eden iletişim devrimi, yeni küreselleşen ekonomik yapı içinde tutucu, insani ve demokratik

değerlerin yaygınlık kazanmaya başladığı bir dünyada baskıcı ve otoriter düzenin katı ve yoğunlaşan yasal problemleri ile karşı karşıya kalmaları, sert ve katı oluşumlara ve uç merkezizetçi planlamaya dayalı ekonomilerin başarı imkanlarının kısıtlı oluşu, etkin dış aktörlerin (Birleşmiş Milletler, Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği gibi) politikalarındaki değişimler, birçok ülkede kentsel orta sınıfların genişlemesi ve daha önce “demokrasiye geçmiş” ülkelerin “demonstrasyon” (gösterim) etkisi” (Yıldırım, 1993: 12-13) sayılabilir (Köse, 2003: 37). Bu “demokrasiye geçiş” ifadesi, bir devletin başka bir devlet üzerindeki siyasal ve ekonomik egemenliğini sağlama adına uyguladığı realist tutumları idealist bir dilde ifade etmesidir. Küreselleşme evresini demokraside geriye doğru ilerleme olarak gören savların yanında, demokrasinin şantajla ve tehditle getirildiği ve böylece kendi kendini sabote ettiği; söz konusu olanın artık özgürlükten yana özerk bir karar değil, küresel bir söylemle karşılaştığı iddia eden fikirler, büyük bir karşı koyma seçeneklerini oluşturmaktadır (Kömeçoğlu, 2002: 11).

4.3.2. Egemenlik, Self-Determinasyon ve Küreselleşme

Küreselleşme ile birlikte meydana gelen birçok gelişme, artık egemenlik açısından değişik bir noktaya geldiğinin yansımaları karşımıza çıkmaktadır. Bu süreçte federalizmin, hukuk devletinin, insan haklarının, kuvvetler ayrılığının, uluslararası hukukun, sivil toplum kuruluşlarının, çokuluslu şirketlerin ve uluslararası örgütlerin ortaya çıkmasıyla tek, sınırsız, mutlak, bölünemez ve devredilemez gibi özellikler ile bahsedilen alışıla gelmiş bağımsızlık anlayışının muhafaza edilmesinin imkânsız bir hal almasını gerçekleştirmiştir (Arslanel ve Eryücel, 2013: 24). Küreselleşmenin çağımıza etkisi koşulları gereği herhangi bir devletin salt egemenliğe sahip olması neredeyse imkânsız gözükmektedir. Çünkü küreselleşme sürecinde hükümetlerin çevresel faktörleri göz önüne almadan bağımsız ve içe dönük bir anlayış ile karar almaları, düzenleme yapabilmeleri gibi konularda hızla azalmaktadır. Gerçekleşen bu olaylar neticesinde, küreselleşme ile yerel bağımsızlıkta oluşan başlıca değişiklikler, bütün dünya ülkelerinin yerel bağımsızlık sınırlarında gözden kaçmayacak ölçüde bir küçülme olduğu görülebilmektedir. Bu küçülmenin ana unsuru ise, uluslararası hukukun ve küresel toplulukların kurumsallaşmasıdır. Bu bağlamda, milletlerarası antlaşmalarda uluslararası kamu kuruluşları yetki sınırlarını süratle büyütmede, hegemonyayı elinde bulunduran ülkelere “uluslararası hukuk güçlenmekte” ve her

ülkede birden fazla alanda değişiklikler ve otoriteler uluslararası anlaşmalar çerçevesinde meydana getirilmektedir (Şahin, 2006: 126-127).

21. Yüzyılın başlarına doğru ekonomik ve siyasal bağımsızlık alttan ve üstten zedelenmeye başladı. Dünya ekonomisinin küreselleşmesinden dolayı en az uluslararası, iletişim, ulaşım ve üretim kadar, kapital akışlarının hareketliliği ve finans piyasalarının entegrasyonu sebebi ile üstten zedelenmeler gerçekleşmektedir. Eskiden beri süre gelen bağımsızlık kavramında ise, ulus devletin içinde yer alan farklı dil ve dinden etnik grupların tekrardan ortaya çıkmasıyla ve kendi ortak değerlerine ve kimliklerine sahip çıkmak yoluyla kendi hayatlarının yol haritasını belirleme hakkını istemesi de alttan zedelenmesine sebep olmaktadır (Sandel, 1993: 7). Nispi bağımsızlık yerini kayıtlı bağımsızlığa yani, bir ülkenin dünya sistemine katılımı onun kendi vatandaşlarına iyi davranmasına bağlı olduğu anlayışına bırakmaktadır. Bu bağlamda, bağımsızlığın hiçbir devlete insani yardımları kabul etmeme seçeneğinin olmadığını kabul etmektedir. Ayrıca kayıtlı bağımsızlık, devletin toplumlarda otoritenin en etkin ve nihai kaynağı olduğu fikrini bırakmayı gerektirmektedir” (DTP, 2000: 56).

Demokratik yönetim, öncelikle, kaynakları toplayan ve tasnifleyen işlevsel bir ülkenin mevcudiyeti gerektirmektedir. Gücsüz devlet demokrasinin kurumsallaşamaması, halkın hak ve özgürlüklerinin savunulamaması manasına gelir. Güçlü ve etkin ülke ise, kuvvetli, siyasal, ekonomik ve sivil toplum dolayısıyla kurumsal demokrasi manasına gelmektedir (Bağce, 1999: 13-14). Bu açıdan bakıldığında, sosyal devleti ortadan kaldırmak, ulus devletin gücünü yok etmek, sermayenin dünya çapında otorite gerçekleştirmek için kullanılan tüm yöntemler, toplumlara demokrasinin gereksinimi olarak gösterilmektedir ki bu gösterim büyük bir yanıltmadır (Eroğlu, 1997: 46). Zira kurulması amaçlanan dünya devleti, apaçık demokratiklik kavramı ile uzaktan yakından ilgisi olmayan bir diktatörlük sistemidir. Çünkü, bu sistemi yönetmek isteyen yeni dünya sisteminin hakimi olan uluslararası sermaye gücü, halkların veya insanlığın çoğunluğunun iradesini hiçe saymaktadır (Işıklı, 1997: 75).

Küreselleşmenin antisempatizanlarının düşüncesi ise mevcut durum özellikleri itibarı ile küreselleşme ile gelen dayatmacı, ideolojik ve denetim zorluğu gibi

rejimlerin yıkıcı ve yok edici dinamiklerin etkisinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca bu durumun kendi hegemonyalarını etkilememesi için geresinde gereken mücadeleyi sürdürüyorlar. Çünkü bunlar hegemonyası altında bulundukları egemenliği ülke vatandaşları ile paylaşmayan ve böyle bir paylaşım çabası olmayan aktörlerdir. Buna duruma karşı küresel etki dinamiklerine uyum sağlayan ve denk duruma düşen demokrasi, liberal demokrasidir. Liberal demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü gibi kavramlarla elitler demokrasisi değil, millet ile iç içe olan demokrasidir (Dağı, 1999: 269-270).

4.3.3. Küreselleşme Sürecinde Demokrasinin Yeniden Tanımlanması Gereği

Küreselleşme ile birlikte değişen gelişen ve güçlenen demokrasinin en önemli faktörü, yeni oluşan hakların mevcut haklara herhangi bir olumsuzluk vermeden meydana gelmesidir. Aksi takdirde demokrasi, Sartori'nin de belirttiği gibi, "halkın halk üzerindeki iktidarı" şeklindeki paradoksal bir duruma karşılık edecek, bir zümrenin egemenliği doğrudan diğerleri üzerindeki etkiyi gerekli kıldığında elde edilen hak, son durumda bir zümrenin diğer zümreyi kısıtlaması pahasına kavuştuğu hak olacaktır (Kahraman vd., 1999: 29).

Mouffe'a göre (1999: 30) demokrasinin eşitliği ve özgürlüğü birleştiren yeni bir vizyona sahip olması, toplumsal bağın ve bu bağlara tekabül eden özne pozisyonlarının çokluğunun bilinmesi ile gerçekleşebilmektedir. Burada ise, kişilerin kendini özne olarak geliştirmeye ve muhafazaya imkan sunan kurumsal güvencelerin varlığı, demokratik yönetimin terk edilemez bir kriteri olarak öne çıkmaktadır. Demokrasi Touraine'in ifadesi ile (1999: 30) "aynı bütünün içinde birbirlerinden farklı, hatta birbirlerine karşıt olan, kısaca aynı zamanda hem birbirlerine benzeyen hem de birbirlerinden ayrılan birey ve öbekleri bir arada yaşatmak"

4.4. Küreselleşmenin Kamu Gelirleri ve Kamu Harcamaları Üzerindeki Etkisi

Küreselleşmenin etkisi ile güçlenen piyasaların iktisadi düzende kamu alanlarındaki azalması, ilk olarak kamudaki harcamalarının azalması ile ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu durum iktisadi dengeleri hassas ve zayıf ülkelerde kamu harcamalarının azalması yerine hızlı bir şekilde artmasına sebep olmuş ve kamu maliyesinin işlevlerinin gerçekleştirilmesini zorlaştırmıştır. Bilhassa ağırlaşan kamu

finansman yükü sebebi ile bütçedeki faiz giderlerinin yükselmesi, ülkeleri açık, borç, faiz gibi çıkmaz bir döngüye doğru sürüklerken, kamu harcamalarının da ana fonksiyonlarını gerçekleştirilememesine sebep olmuştur. Gerçekleşen bu durumlar karşısında ülkelerin bir çoğu kamu harcama politikalarının reforma uğramasının kaçınılmaz bir durum olduğunu kabul etmişlerdir. Kabul edilen bu reform çalışmaları, çok yıllık bütçe uygulamaları, mali disiplini ve buna bağlı olarak makro iktisadi sürekliliği kuvvetlendirmek için belirli bir kurumsal alanın oluşturulması ve kamu kurumlarının başarısının yükseltilmesi için teşkilat davranışının teşvik edilmesi gibi çabalar kamu harcamalarına yönelik yapılan çalışmalarıdır. Bu reformun esas özelliği ise; klasik merkezi harcama öncesi denetimler yerine harcama sonrası denetimlerin ve hesap verilebilirliğin ön plana alınıp uygulamaya alınmasıdır (Hazine Müsteşarlığı, 2001: 18).

Ülkelerin vergi yapılarındaki mühim düzenlemeleri gerçekleştirmeleri yerli ekonomilerin dünya piyasaları ile entegre olması ve iktisadi karar süreçlerinin dünyadaki sermaye birikimine yönelik dinamikler ile belirlenmesinden kaynaklanmaktadır (Susam ve Oktayer, 2010: 3). Çifte vergileme, transfer fiyatlaması, vergi rekabeti, elektronik ticaret, küresel işbirliği ve çevre vergilendirme alanlarında yapılan bazı yeni değişikliklerdir (Yıldız, 2005: 19).

Kamu kurumlarının görevlerini ifa etmeleri için uyguladıkları diğer araçlardan biriside borçlanmadır. Bu uygulamanın temel sebebi ise küreselleşme ile gelişmekte olan devletlerin çoğalan kamu farklarının dış ve iç borçlarla kapatılabilir hale gelmesi, borçlanmayı olağan bir gelir kalemi haline getirmiştir. Bu bağlamda, Merkez Bankası'ndan avans alınması sureti ile oluşan kamu borçlanma politikasında sınırlama getirilmesi özel kesimden farklı bir uygulamaya tabi tutulması öngörüldüğü için uygulanmıştır (Altay, 2001: 19).

4.5. Küreselleşme ve Evrensel Değerlerdeki Değişim

Günümüzün iş dünyasındaki rekabette üstünlük, geleneksel çalışma modellerinden teknolojinin desteği ile yeni nesil çalışma modellerine çalışanların bilgi ve beceri düzeylerinin gelişmesiyle sağlanabilmekte, uluslararası rekabette eğitim ve öğretim kuramlarının stratejik bir önem kazansı ile gerçekleşmektedir. Çağımızda rekabet üstünlüğünün vazgeçilmez kriterlerinden olan yetişmiş ve kalifiye insan gücü gün

geçtikçe daha da önem kazanmaktadır. Bu rekabet üstünlüğünün pazardaki işletmelerce gerçekleştirilebilmesi için, ürettikleri mal ve hizmeti uluslararası pazara kalite standartlarına uygun olarak zamanında üretmesi gerekmektedir. Bu durum, kaliteli işgücünün önemini ve ona olan ihtiyacı gün yüzüne çıkarmaktadır. İşletmelerin yüksek kaliteli işgücüne sahip olabilmeleri için süratle piyasa şartlarına ayak uydurabilmeleri gerekmektedir (TİSK, 1997: 96-97).

21. Yüzyılda pazara ayak uydurma hızının önem kazanmasının önemli bir unsurunda bilginin hızla eskimesidir. “*Bilgi, bilgisayar teknolojisinde 1 yıl, elektronikte 2 yıl, muhasebe ve tıpta 3 yıl, işletmecilikte 4 yıl, diş hekimliği ve tıbbi operasyonlarda 10 yıl ve inşaat tekniklerinde 15 yılda eskimektedir.*” Böyle hızlıca değişen bilgi gücüne yetişebilmenin en büyük etken faktörü yaşam boyu eğitim ile sağlanabilir (ILO, 1997: 7).

İletişim ve bilgilendirme alanında 21. Yüzyılın başlarına doğru küreselleşme ile hız kazanan bu gelişmeler yalnızca iş dünyasını değil bütün insanlığı etkisi altına almıştır. Gerçekleşen bu gelişmeleri yakalayamamak işletmeler açısından adeta bir kabaşa dönüşmektedir. Özellikle internet ve onun etki alanı, her alanda olduğu gibi iş dünyasında ihtiyacı olan birçok bilgiyi dağınık ve ücretsizde olsa kapsamaktadır (Kocabaş, 2002: 48).

İnsanların farklı farklı amaçlarla, birçok alanlarda işbirliği yapması zorunlu hale geldiğinden artık aşılabilir bir engel haline gelen “küresel komşuluk” kaçınılmaz olmuştur. Bu amaçlar arasında, iklim değişimini durdurmak ya da azaltma, çölleşmeyi önlemek, kirlilikle mücadele etmek, uyuşturucu kaçakçılarını engellemek, silahların yaygınlaşmasını durdurmak, barış ve düzeni sürdürmek, teröristleri caydırmak, nadir kaynakları paylaşmak, açlıkla mücadele etmek, hastalıklarla savaşmak, gen ve tür çeşitliliğini korumak, ekonomik faaliyetleri genişletmek ve ekonomik durgunluğu alt etmek, gibi bir çok faaliyetlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bunların yanı sıra göç ticareti, terörizm, uyuşturucu ticareti, insan hakları ve çevre kirliliği gibi ana başlıklı konular hızla ülke sınırlarını aşarak, uluslararası alanlarda nitelik kazanarak ortak sorunları haline gelmiştir (Yıldırım, 1993: 12).

Küreselleşme sürecinde, insanların gündelik hayatını ilgilendiren sosyal politikalar, çevrenin korunması ve geliştirilmesi, ekonomik faaliyetler, insan haklarına

saygının sağlanması, güvenlik politikaları, daha adil ve eşitlikçi bir toplumsal düzen sağlanması gibi konular küresel düzeyde değerlendirildiği zaman, münferit çözümlene yöntem ve çabalarından daha kolay bir şekilde çözüme kavuşabilme oranlarında artış görülebilmektedir (Yıldırım, 1993: 12). Ülkelerin karşılaştıkları bu sorunlar ile çözüm başarıları büyük oranda bu küresel dinamiklere ayak uydurabilmelerine bağlıdır (DPT, 1995: 1).

4.5.1. İnsan Hakları ve Demokrasi

20. yüzyılda önem kazanan ve aynı yüzyılın ortalarında bölgesel ve uluslararası alanlarda imzalanan insan haklarının korunması konusu gün geçtikçe daha da önem kazanmaktadır. Bu önemin oluşmasındaki en önemli faktör ise sivil toplum kuruluşlarının bölgesel ve evrensel alanlarda kamuoyu oluşturmaları ve insan hakları ihlallerinin önlenmesi veya azaltılması konusunda kayda değer başarılar imza atmalarıdır. Oluşan bu toplum bilinci insan hak ve özgürlüklerinin genişlemesi ve gerçekleşmesi günümüzde en geniş anlamda kabuleilen bir kuramdır. Fakat dünya üzerinde yaşanan ekonomik sorun ve sıkıntılar yüzünden, dünya üzerindeki bulunan her şeyin varolma sebebi olan insan haklarına gerekli değerin verilemediği ve bu değerin gitgide azaldığı görülmektedir. (Köse, 2003: 15).

Her ne kadar da küreselleşme bazı demokratik hak ve özgürlüklerin uygulama alanlarındaki yaşanan daralmalara sebep olsada, insan hak ve özgürlüklerinin kullanılmasının kolaylaşmasını sağlayan en büyük etken olarak kabul edilmektedir. Bu durum II. Dünya Savaşı'ndan sonra birçok ülkenin bağımsızlığını ilan etmesine ve 20. Yüzyılın “demokrasi çağı” olarak adlandırılmasında yol açmıştır (Köse, 2003: 15).

4.5.2. Çevre

Günümüzde yaşanan çevre sorunları artık yerel ve bölgesel sorun olmaktan çıkmış küresel bir sorun olmuştur. Oluşan bu etkileşimli durum çerçevesinde ülkeler sorunlar karşısında ortak planlama ve hareket etme zorunluluğunda olduklarını kabul etmişlerdir. Bu amaç ile Birleşmiş Milletlerin öncülük ettiği birçok sempozyum düzenlenmiş, ön görülen sorunlar ve çözümler ile ilgili çeşitli çalıştaylar gerçekleştirilmiş ve ülkeler arasında çeşitli antlaşmalar imzalanmıştır (Köse, 2003: 15).

Birleşmiş Milletler'in yanı sıra bazı uluslararası sivil toplum kuruluşları çeşitli etkinlikler yaparak bu konun önemine dikkat çekmişlerdir. Bu sivil toplum kuruluşlarından biri olan ve ülkemizin Sayıştay Başkanlığı seviyesinde üyesi olduğu Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Örgütü (INTOSAI) 180'den fazla ülke üyeye sahiptir. Bu örgüt 1995 yılında Kahire'de düzenlediği Çevre konulu zirvede, çevre koruma ihlallerinin ve koruma bilincinin ulusal denetim örgütlerince denetim faaliyetleri sırasında önemle dikkate alınmasını sağlamayı amaçlamıştır (Köse, 2003: 15).

4.5.3. Sivil Toplum

Küreselleşme insanların kendi hak ve özgürlüklerini tanımlamada kazanıma ve hak ettikleri seviyeye gelebilmek için gereken şart ve uygulamaları talep etmelerine olanak sağlamıştır. Gerçekleşen bu durum karşısında bireyler, sivil toplum kuruluşları ve bunlarla ilişkili demokratik süreçleri de güçlenmiştir (Köse, 2003: 15). Sivil toplum kuruluşlarının önemine ve hızına ivme katan bu güçlenme, insanların kendi hayat standartlarını daha iyi bir şartlarda belirlenmesinde etkin rol almalarının da beraberinde getirmiştir. Kadınlar için daha iyi fırsatlar tanınması, geniş eğitim kolaylıkları, enformasyona ve siyasal ilerlemeye daha kolay erişilebilmesi sürece etkisi olan unsurlardır. Bazı hükümetler, siyasi partiler ve gerçekleşen bu olaylar ile etkileşimli kuruluşlarda bireylerin daha da yetkilendirilmesi ve güçlendirilmesi ışığında mücadeleler vermiştir (BM, 1996: 49).

Geçen 50 yıl içerisinde yaşanan değişim ve gelişimler arasında sivil toplum örgütü kavramı popülaritesini arttırarak önem kazanmıştır. İletişim teknolojisinin ilerlemesi ve kullanım yaygınlığının artması ile yeryüzündeki insanların birbirleri ile iletişim kurabilmeleri basitleşmiş ve vazgeçilmez bir durum olmaya doğru ilerlemektedir. Sivil toplum kavramı birçok gönüllü kurum ve kuruluşları ve ağ şebekelerini, ticaret odalarını, çevre gözcülüğü derneklerini, sendikaları, kadın gruplarını, dine dayalı kuruluşları, tarım ya da konut kooperatiflerini gibi birçok eşdeşlerini de kapsamaktadır.

4.5.4. Küresel Isınma ve İklim Değişikliği

Yeryüzünün yaklaşık dört buçuk milyar yılla yakın tarihi boyunca defalarca kez dönüşüm eğilimi göstermiş olması küresel iklim sisteminden kaynaklanmaktadır. Bilinçsiz arazi kullanımı, ormansızlaşma, insan etkinlikleriyle demografik ve ekonomik

ilerleme, atmosferdeki gaz oranlarında artışa sebep olmuştur. Yaşanan bu artış Güneş ışınlarının dünyadan uzaklaşması yerine dünyada kalmasına sebep olmuştur. Bu durum nazif olan iklim sisteminin denge ve düzeninin değişmesine sebep olmuştur (Babuş, 2005: 1). Genellikle iklim değişikliği ile küresel ısınma aynı manada kullanılmaktadır. Ancak iklim değişikliği belirli bir bölgedeki nem oranını, sıcaklığı ve yağışı önceki durumuna göre farklılıklarını izah ederken, küresel ısınma, yeryüzünün tesbit edilen ortalama sıcaklık değerlerindeki iklim değişikliğine sebep olabilecek bir artışı anlatmaktadır (Çepel ve Ergün, 2007).

Gerçekleşen küresel ısınma ve ön görülen iklim farklılaşımına ilişkin gelişmeler genellikle iki ana faktör üzerinden değerlendirilmektedir. Bunlar, günümüzde sanayinin hızlı bir ivme yakalaması ve vazgeçilemeyen yakıt kullanımı olmaktadır. doğa düşmanı kirletici sanayiler, yalıtımsız binalar, verimsiz ve ekonomik ömrünü tamamlamış taşıtlar yüzünden karbondioksit emisyonları devamlı çoğalmaktadır (Bradley, 2005: 46). Küresel ısınma ile ilgili yeryüzünde gerçekleşecek ısı yükselmesi ile ilgili ön görüler, ortalama değerlerdir. Bilim adamları tarafından, tahmin edilen ısı yükselmeleri yerküre üzerinde eşit oranda dağılmayacağı şeklinde ifade edilmektedir. Küresel ısınma ile gerçekleşecek olan problemler çok karmaşık gibi gözükse de çoğunlukta kabul görmüş bir görüşe göre birçok ekosistemin, içinde bulunan canlı varlıklar ile birlikte büyük bir dönüşüm ile karşı karşıya kalınacağı ön görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİM YAPILARI VE BELEDİYELERİN DÖNÜŞÜMÜ

5.1. Yerel Yönetim

Yerel yönetimler, yerel bölgede yaşayan vatandaşların yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak üzere, ekonomik, iktisadi, sosyal ve kültürel değerlere ilişkin yerel görevleri gerine getirmek için kurulmuş yönetim birimidir (Köse, 2004: 9). Belirli bir coğrafi alanda bulunan gruba, grup ile alakalı konularda hizmet etme amacı ile kurulan, karar mercileri bölge vatandaşınca seçilen kişiler ile oluşan, yasalar ile belirlenmiş görev ve sorumluluklara, kendi gelir kaynaklarına, bütçe ve personel kadrosuna sahip, merkezi yönetim ile ilişkilerinde özerk bir şekilde davranabilen bir kamu tüzel kişisidir (TODAİE, 1991: 1)

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 1982 tarihli ve 123. maddesi gereğince, idarenin kuruluş ve yetkileriyle birlikte bir bütün olduğunu ve yasa ile düzenleneceği hükmünü belirlemektedir. Yine 123. maddenin devamında, yönetimin sorumluluklarını ve kuruluşunun, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına göre uygulanacağı belirtilmektedir. 1982 Anayasası’nın 127. maddesi “Mahalli İdareler” başlığını taşımakta ve şu şekildedir ifade edilmektedir:

Yerel yönetimler; şehir veya köy halkının mahallî ortak yaşamsal gereksinimlerini karşılamak amacıyla, kuruluşu yasalar ile belirtilen ve karar organları yine yasada belirtilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulmuş kamu tüzel kişisidir. Yerinden yönetim esasına göre yasalar ile belirlenen yerel yönetimlerin kuruluş ve görevleri, beş yılda bir yapılan yerel yönetim seçimleri ile göreve gelen idarecilerce uygulanır. Merkezi idarenin, kamu yetki ve sorumluluklarında hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, birliğin sağlanması, yerel gereksinimlerin uygun olan en iyi şekilde sağlanması ve toplum menfaati ön planda olması amacıyla, yasada belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yerel yönetimler üzerinde idarî vesayet yetkisi bulunmaktadır (Ulusoy ve Akdemir, 2010: 165-166).

1983 yılından sonra genel çerçevede yerel yönetimlerin karşılaştığı problemlerin çözülmesi konusunda önemli hamleler yapıldığı ve bu konuda merkezi hükümetin keskin tavır değişikliği sergilediği görülmektedir. Özellikle belediyelere yeni sorumluluk alanları belirlenmesi ve gelir arttırımı konularında merkezi yönetimin

oldukça bonkör davrandığı ve büyük belediyelerin kaynak açısından merkeze güdümlülüğünün azaldığı görülmektedir (Görmez, 1997: 142).

5.1.1. Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanma Nedenler

Yerel yönetimlerde yeniden yapılanmanın temelinde hali hazır duruma ya da aksaklıkları ve noksanlıkları olan yönetim sisteme daha iyi bir seçenek vardır ihtimali bulunmaktadır. Yerel yönetim sistemin ve yönetim kadrosunun aksaklığı ve noksanlığının nasıl algıladığı ya da sağlıklı bir yönetim sistemin nasıl bir sistem olduğuna ilişkin tesbitler, değerlendirmelere göre farklılık göstermektedir. Bu bağlamda yönetsel iyileştirmenin amacı yönetim sistemde aksayan, işlevleri yerine getiremeyen yapıları düzelterek veya kaldırarak sorunlu iş ve işlemleri önleyecek, başarıyı sağlayacak yeni yapıları yönetim sistemi ile bütünleştirmek (Coşkun, 2005: 18). Yerel yönetimlerde yeniden yapılanmada nedenleri 7 aşamada incelenmektedir;

- a) Küreselleşmenin yerele yayılması; Sanayi devriminden sonra oluşan temsili demokrasi, klasik yönetim, ulus devlet kavramları ile bu kavramlar arasındaki ilişkiler küreselleşme ile birlikte tekrar adlandırılarak kurumsal, ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel değişimler yaşanmaya başlamıştır (Aktaran: Emimi, 2009: 37).
- b) Vergi Mükellefiyeti/Bütçe Oluşturucu; Vatandaşlar hem doğrudan yerel yönetimlere verilen vergiler (Çevre Temizlik, Evsel Atık, İlan ve Reklam Bedeli vs.) için, hem de sağlanan hizmetlerden istifade ettikleri için kamusal hizmetleri ile doğrudan ilişkilidir. Kamusal hizmetlerin kalitesinden şikâyetçi olan vatandaşlar, daha etkin ve daha verimli hizmet beklentisinde olmaktadır. Bu durum reform zorunluluğunu beraberinde getirmektedir.
- c) Mali ve Finansal Yetersizlik; Yerel halkın talep artışlarına bağlı harcamaların artmasına karşılık yerel yönetimlerin kaynaklarının kısıtlı olması, hizmetlerin üretilmesinde verimlilik ve etkinlik gibi problemlerin meydana gelmesini sağlamıştır. Kısıtlı kaynaklarla hizmette etkinlik ve verimlilik sağlamak, borçlarla boğuşmak, yeni hizmet ve yatırım ihtiyaçları için kaynak oluşturmak gibi finans ihtiyaçlarına karşı idarede yeni düzenleme ve reform elzem bir hal almıştır.
- d) Geleneksel Yönetimden Küresel Yönetime; Küresel yönetim anlayışının günümüze entegre olması ile birlikte hesap verebilirlik, saydamlık, gibi

kavramlarında beraberinde getirmiştir. Bu kavramlar karşısında da kamu idaresinin yeni düzenlemeleri gerçekleştirmesi elzemlik kazanmıştır (Ar, 1983: 67).

- e) Uluslararası Kuruluşlar; IMF, WTO, AB, OECD gibi uluslararası örgütlerin yayınlamış oldukları, bazen tavsiye bazen de zorlayıcı nitelikteki raporlar vatandaş nezhinde kabul görmüştür. Bu raporların uygulanması yönünde kamu oluşturarak idarecilerin mecbur bırakılması söz konusudur.
- f) Nitelikli Personelle Duyulan İhtiyaç; Kamu kurum ve kuruluşlarında insan kaynakları yönetimi günümüz şartlarına uyum sağlayamadığı için ihtiyacı karşılayamamaktadır. Memurluk mesleğinin anayasa ve yasalarca güvence altında olması, alt kademedeki çalışanların görüşlerine başvurulmaması, performans değerlendirme sisteminin bulunmaması nedenlerinden dolayı kamu örgütlerini hantal bir yapı sarmış ve beklenen faydayı ve verimliliği sağlayamamaktadır (Alıntı: Memişoğlu, 2006: 12).
- g) Akademik ve Kuramsal Alanda Meydana Gelen Gelişmeler; Merkezi ve yerel yönetimler ile doğrudan ya da dolaylı olarak etkileşimde olan, yönetim, kentselleşme, yönetim gibi kavramlar hakkında yapılmış olan akademik çalışmalar Yeni Kamu Yönetimi Anlayışını ortaya çıkarmıştır. Yönetim yerine idare kavramını tercih eden bu yaklaşımın en önemli özelliği işletme idaresinde kullanılan kavram ve idarelerin kamu idaresi alanında da tercih edilmesidir (Yılmaz, 2001: 6).

5.2. Yerel Yönetim Türleri

5.2.1. İl Özel İdaresi

1982 Anayasası'nın 126. maddesinde "Türkiye merkezi idare ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, iller; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılı" hükmü yer almaktadır. 4 Mart 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5302 sayılı il özel idaresi yasasında, bölgede hayatını sürdüren vatandaşın yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan ve karar organı beş yılda bir yapılan Mahalli idareler seçimine seçmenler tarafından seçilerek yetkilendirilen, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmaktadır. İl özel idaresinin yetki alanı belediyelerdeki gibi sadece belirli alanı kapsamaz ilin tamamına hizmet sağlamak için kurulmuştur (Sayan, 2013: 9). Bir bölgede il özel idaresi kurulması, o bölgenin il statüsünde olmasına bağlıdır.

Diğer bir ifade ile bir yerleşim biriminin kanunla il statüsüne alınması, başka herhangi bir işleme gerek olmaksızın, o bölgede il özel idaresinin de kurulmasını sağlayacaktır. Bu durum, merkezi yönetimin taşra örgütü olan il ile yerel yönetim birimlerinden birisi olan il özel idarelerinin hizmet alanlarının aynı olduğu göstermektedir. Bununla birlikte il genel yönetimlerinin başı olan valiler, il özel idarelerinin yürütme organıdır. İl genel yönetimi ile il özel idaresi arasındaki bu benzerlikler, bu iki yönetim biriminin sıklıkla karıştırılmalarına neden olmaktadır (Eryılmaz, 2015: 180).

İl özel idaresi örgüt yapısı; genel sekreterlik, sağlık, malî işler, imar, hukuk işleri tarım ve insan kaynakları birimlerinden oluşur. İlde gerçekleşebilecek nüfus artışı, ekonomik durum, fiziki ve coğrafi yapı, sosyal ve kültürel özelliklerinde gelişme gibi ihtimaller göz önüne alınarak, norm kadro sistemine ve ihtiyaca göre oluşturulacak birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi il genel meclisinin kararıyla gerçekleşmektedir. Büyükşehirlerde yer almayan il özel idarelerinin bu uygulamaları büyükşehir belediyelerinde daire başkanlığı ve müdürlük şeklinde kurulur (Sayan, 2013: 10).

Vali; İl özel idaresinin amiri ve tüzel kişiliğinin temsilcisi olan vali, örgütün işleyiş ve idaresi ile sorumludur. İl özel idaresi işleyişinde il genel meclisinin meclis kararı ile belirlemiş olduğu stratejik planı esas alır ve faaliyetleri bu programa göre belirler. Bunun yanı sıra personelin başarı değerlerini hazırlar, uygular, izler, değerlendirir ve bunlarla ilgili raporları il genel meclis başkanlığına sunar. 2005 yılından önce il genel meclisine vali başkanlık ederken 2005 yılındaki düzenleme ile meclis başkanlığına meclis üyeleri kendi içerisinde birisini seçerek belirlemeye başlamıştır. Böylece uygulamanın ve kararın organının başında bulunan vali, meclisin gündemini belirleme yetkisiyle doğrudan yönettiği meclis üzerindeki gücünü yitirmiştir (Güler, 2009: 287). İl encümeni başkanlığı ise devam etmektedir.

İl Genel Meclisi; il özel idaresinin karar organı olan il genel meclisi ilgili yasada belirtilen usul ve esaslara göre ildeki seçmenler tarafından seçilmiş üyelerden oluşmaktadır. Bu üyeler ildeki ilçe sayısına ve nüfusuna göre seçilmekte ve halkın doğrudan seçtiği tek organdır. İl genel meclisinin, asli görevleri;

İl özel idaresi faaliyetlerini, stratejik plan ile yatırım ve çalışma programlarını, Personelin performans ölçütlerinin değerlendirilip karara bağlanmasını,

Kesin hesap ve bütçeyi kabul etmek,

Belediye hudutları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç il çevre düzeni planı ile belediye hudutları dışındaki bölgelerin imar planlarını görüşülmesini ve karara bağlanmasını,

Borçlanmaya ve miktarına karar vermek;

Taşınmaz mal satımına, alımına üç seneden fazla kiralanmasına ve süresi yirmi beş yılı aşmamak şartıyla bunlar üzerinde kısıtlı ayni hak tesisine karar vermek;

İl özel idaresine ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek, il özel idaresi adına imtiyaz verilmesine ve il özel idaresi yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılanmasına, gibi görevleri bulunmaktadır (Sayan, 2013: 10).

İl Encümeni; 12 Kasım 2012 tarihli 6360 sayılı yasa ile il encümeninin yapısı değiştirilmiş, vali başkanlığında, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl il genel meclis üyeleri içerisinde seçeceği üç üye ile valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği iki üyeden oluşması kararı alınmıştır. İl encümeninin başlıca görevleri şu şekilde sıralanabilir; yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararı almak ve uygulamak, stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip il genel meclisine görüş bildirmek, belediye sınırları dışındaki halka açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemektir, kanunda öngörülen cezaları vermek gibidir (Sayan, 2013: 11).

5.2.2. Belediyeler

5.2.2.1. Büyükşehir Belediyeleri

Büyükşehir Belediye Kanunu 2014 tarihli 5216 sayılı yasa ile son halini almıştır. Yasada Büyükşehir Belediyesi, “Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi” şeklinde tanımlanmaktadır. Böylelikle il özel idaresinin görev ve yetkileri, belediyelerin sınırları, il mülki sınırları olarak genişletilmiştir. Bunun yanı sıra yasa, ildeki *“toplam nüfusu yedi yüz elli binden fazla olan şehirlerin il belediyelerinin yasa ile büyükşehir belediyesine dönüştürülebileceği hüküm altına alınmış olup, illerin fiziki*

yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeylerine ilişkin kıstas kaldırılmıştır” (Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004). Büyükşehir belediyelerinin nazım imar planı, stratejik plan, ruhsatlandırma, toplu taşımacılık, su ve kanalizasyon, çevre sağlığı, anayol ve cadde yapımı, merkezi ısıtma, sosyal ve kültürel hizmetler, kültür ve tabiat varlıklarını koruma gibi pek çok görevi bulunmaktadır. Büyükşehir belediyesinin yönetim organları, büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir meclisi ve büyükşehir encümenidir.

Büyükşehir Belediye Meclisi: Büyükşehir belediyesine bağlı ilçe belediyeleri için belirlenen belediye meclisi üye sayısının, her ilçe için beşte biri alınmak suretiyle bulunacak toplam sayı kadar üyeden meydana gelir. Büyükşehir belediyesi ve bazı durumlarda ilçe belediyelerinin karar merciidir. Meclis çalışmalarını her ayın ikinci haftası toplanarak gerçekleştirmektedir. Meclis, Büyükşehir belediye meclis üyeleri, her ilçe için seçilmiş olan asıl üyelerin seçiliş sıralarına göre başlayarak yeter sayıya kadar inilmek suretiyle hesaplanmaktadır. Üyelikler için ayrı bir seçim yapılmamakta ve seçim yalnızca ilçe belediye meclisi üyeleri için olmaktadır. Meclisin hizmetlere ilişkin ücret tarifelerini belirlemek, büyükşehir nazım imar planını yapmak, belediyenin plan, program ve bütçesini görüşüp karara bağlamak, mahalli idare birliklerine katılmaya, şirket kurmaya, borçlanmaya karar vermek, cadde, meydan, sokak ve parklara isim vermek gibi görevleri bulunmaktadır.

Büyükşehir Belediye Encümeni: Belediye başkanının başkanlığında toplanan encümen, bir yıllığına gizli rey ile, belediye meclisinin kendi içerisinde seçmiş oldukları üyeler ile beş üye ile biri genel sekreter, biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından belirleyeceği beş kişiden meydana gelmektedir. Belediye encümeninin görev ve yetkileri Belediye Kanununda belirlenmiştir. Buna ilaveten Büyükşehir Belediye Kanununda tanımlanan görevleri yaparlar.

Büyükşehir Belediye Başkanı: Büyükşehir tüzel kişiliğini temsil eden ve yürütme organı olan başkan, belediye meclisi içindeki seçmenler tarafından çoğunluk usulüne göre doğrudan beş yıllığına seçilmektedir. Başlıca görevleri;

Belediyeyi yasalara ve stratejik plana uygun olarak yönetmek;

Bütçeyi uygulamak,

Belediye çalışanlarını atamak etmek

Belediye ve bağılı kuruluşları işletmek ve denetlemek,

Meclis ve encümene başkanlık edip onların aldıkları kararları uygulamak,

Belediye ve bağılı kuruluşları ile işletmelerin etkin ve verimli şekilde yönetilmesini sağlamak

Belediyenin alacak, gelir, hak ve menfaatlerini izler ve tahsil etmek,

Yargı mercilerinde belediyeyi temsil etmek,

Gerekli durumlarda nikâh kıyamak,

Hizmetlerin gerçekleştirilmesinde birlik ve beraberlik sağlar (Sayan, 2013: 15).

5.2.2.2. İl İlçe Belde Belediyeleri

Bir yerleşim biriminin belediye teşkilatına sahip olabilmesi için 2005 yılında yayınlanan 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre en az 5000 nüfusunun bulunması gerekmektedir. İl ve ilçelerin merkezlerine belediye kurulmasını zorunlu tutan kanun, köy ve köy kısımlarının birleşerek belediye kurabilmeleri için ise meskûn bölgeye olan uzaklığı azami 5000 metre olarak koşullandırmaktadır (Belediye Kanunu, 2005).

Belediye Meclisi: Belediye sevk ve idaresinde karar organı olan meclis, il, ilçe ve belde kentinin nüfus oranına göre üye sayısını belirlemektedir. Meclis, belediye faaliyetlerini, personelin performans ölçütlerini, stratejik plan ile yatırım ve çalışma programlarını görüşmek ve bütçe ve kesin hesabı kabul etmektedir. Ayrıca imar planlarını ve programlarını görüşmek ve onaylamak, borçlanmaya, belediyeye ait işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek, belediye ücret tarifelerini düzenlemek, gibi bazı görevleri yürütmektedir.

Belediye Encümeni: Belediye başkanının ve meclisin yürütme ve danışma organıdır. Başkanının başkanlığında; il belediyelerinde ve nüfusu yüz binin üzerindeki belediyelerde yedi, diğer belediyelerde beş kişiden oluşur. Haftada birden az olmamak üzere, her toplantı sonrası belirlenen gün ve saatte veya önceden belirlenen gün ve saatte toplanır. Encümen, bütçe ve kesin hesabı inceler, stratejik plan ile yatırım ve çalışma programları hakkında belediye meclisine görüş bildirir. Ayrıca kamularda

öngörülen cezaları vermek, yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararı almak ve uygulamak görevlerini gerçekleştirmektedir (Sayan, 2013: 13).

Belediye Başkanı: Belediye tüzel kişiliğinin temsilcisi ve belediye yönetiminin başıdır. Belediye başkanı beş yılda bir yapılan mahalli idareler seçimleri ile doğrudan halk tarafından seçilmektedir ve bu durum belediye organları içinde başkanın konumunu güçlendirmektedir (Sayan, 2013: 12).

5.2.3. Köyler

1924 yılında yürürlüğe giren Köy Kanunu, 2 binden az nüfuslu ve belediye teşkilatı bulunmayan yerleşim bölgelerini köy olarak tanımlamaktadır. Kanunun 7. maddesinde köyler; taşınabilen ya da taşınamayan malları olan ve kanunun yüklediği görevleri gerçekleştiren bir “Şahsı manevi” varlık olarak ifade ettiği köyler malını devlet malı olarak nitelendirmektedir. Demokrasi ve tam katılımı destekleyen yapısı ile Köy Kanunu günümüzde hala uygulanabilmektedir (Köy Kanunu, 1924). 1924 yılında yürürlüğe giren 442 sayılı Köy Kanunu köylere ve ihtiyar heyetine tüzel kişiliğın verilmesi bakımından önem taşımaktadır. En az 150 kişinin yerleşik olduğu bölgenin köy ilan edilmesine olanak sağlayan kanun günümüze kadar belirgin bir değişikliğe uğramamıştır (Cevher, 2010: 38).

Muhtar: Köy idaresinin başıdır. Köy halkı tarafından ve yine köy halkı içerisinde beş yılda bir yapılacak olan seçimle göreve getirilen muhtarlar, Köy Kanunu’nda devletin memuru olarak kabul edilmektedir. Köy idaresinin yürütme organı olarak çalışan muhtarlar, ihtiyar meclisinin kararlarını yürütürler. Kanun, köy işlerinde söz söyleme, emir verme ve emrini uygulatma hususlarına muhtara yetki vermektedir (Köy Kanunu, 1924). Muhtarın görev ve yetkileri;

Köy tüzel kişiliğinin başı olması nedeniyle, davacı ya da davalı olarak yargı yerlerinde, resmi dairelerde ve törenlerde köyü temsil etmek veya ettirmek,

Köyün hak ve çıkarlarını gözetmek,

Köyün taşınır ve taşınmaz mallarını yönetmek,

Alınan kamulaştırma kararlarını hayata geçirmek,

Taşınmaz mal satışına, takasına ve kullanım hakkına istinaden alınan meclis kararlarını gerçekleştirmek ve süresi üç yılı geçmemek şarttı ile kiralanmasına karar vermek,

Köyün gelir ve alacaklarının takipçisi olmak ve tahsil etmek,

Köy meclisinin kararlarını gerçekleştirmek,

Köy meclisinin kararına istinaden köy adına sözleşme yapmak,

Köye gelen veya köyde görev yapan kamu personellerine yardımcı olmak, Köyde birlik ve huzurun muhafazası ile köylünün sağlığının korunması ve çevrenin kirlenmesini önleyici çalışmalar gerçekleştirmek, bu konular ile alakalı olarak lüzum halinde mahallin en büyük mülki idare amirine başvuruda bulunarak çözüm yollarını aramak, mahallin en büyük mülki idare amirince kendisine verilen görevleri yapmak (Erdoğan, 2016: 50).

İhtiyar Meclisi: Köy öğretmeni ve köy imamının doğal üye oldukları köy ihtiyar meclisi, köy idaresinin iki temel organından birisi olmakla birlikte genellikle işlerin nasıl yapılacağı gibi konularda karar alma görevinden sorumludur. Yapılması gereken işlerin köylü tarafından ya da para ile işçiler tarafından yaptırılacağı hususunda karar alan ihtiyar meclisi 1000'den az nüfusa sahip köylerde 8, 2000'e kadar olan köylerde 10 ve 2000'in üzerindeki köylerde 12 üyeden oluşmaktadır (Cevher, 2010: 39). Köy yönetiminin karar, yürütme ve denetim organı olan ihtiyar meclisleri, seçimle ve "tabii" olarak belirlenen üyelerden oluşur. Köy derneğinin çoğunluk usulüne göre ve tek dereceli seçimle belirlediği üyeler beş yıl için görevlendirilirler. İhtiyar meclislerinin seçiminde aday gösterme usulü uygulanmamaktadır. Muhtar için bir adet, ihtiyar meclisi üyeliği için üye sayısının bir katı kadar ismi koydukları zarfla oy kullanmaktadırlar. İhtiyar meclisinin görevleri;

Köyün ihtiyacı olan işlerin yapılması hususunda köylü ile konuşup, yapılacak olan işlerin hangilerininin köylülerce yapılacağına ve hangi işlerin ücret ile veya amele ile yapılacağına karar verir.

Zorunlu ve elzem olan işleri yapmak için gereği halinde köy hududu içindeki gayrimenkulleri değeri ölçüğünde satın alır.

Tarlası olmayan veya yetişmeyen köylüye köyün hudutlarında boz halliden bir parça ayırıp vermek ve tasarrufu mal sandığına veya sair dairelere geçmiş olan araziye köy adına satın alıp arazisi olmayanlara vermek ve bedelini taksitle köy sandığına ödetmek mecburidir.

Köy işi için köylüden alınacak paranın tutarını belirler.

İhtiyar heyeti zamanla kanunun bildirdiği görevleri gerçekleştirememiş ve eksik kalmıştır. Heyet karar verme iradesini tamamı ile kayıp etmiş ve merkezi idare etkin duruma getirilerek köye gereken hizmetler yerine getirilmiştir (Selçuk, 2014: 76-77).

5.3. Belediyelerden Beklenen Hizmetlerin Dönüşümün Sebepleri

İçinde bulunduğumuz yüzyılda şehirler giderek dahada önem kazanmakta ve bu duruma bağlı nüfus artışı gerçekleşmektedir. Dolayısı ile yerel yönetim birimlerinden olan belediyelerin yetki ve sorumlulukları çoğalmaktadır. Bu bağlamda sunulan hizmetlerin kalitesi ve vatandaş memnuniyet tesbitindeki gerçeklik payı güçleşmektedir. Belediye hizmetleri kapsamında genel kabul görmüş alanlarda bile bu durum oldukça zor gözükmektedir.

Küreselleşme ile gerçekleşen hızlı değişim ve yerel yönetim bağlamında hizmet kavramı, yönetim olgusunada bakış açısını değiştirmektedir. İletişimin, üretimin, eğitimin, ilişkilerin, hizmetlerin, kısacası gündelik hayatı etkileyen teknolojik gelişmeler, özel sektörü, STK'ları, kamu kurum ve kuruluşları olduğu gibi, yerel yönetimlerin de etkilemektedir. Bu etki iş ve işleyişleri kolaylaştırmakta ve hızlandırmaktadır.

5.3.1. Halka Dönük Yönetim Anlayışı

Gelişen ve değişen olgular karşısında belediyeler kendi halkının şikâyet ve isteklerini kısmen değiştiremediği, fakat çeşitlendiği gözlenmektedir (Ertekin,1995: 8). Bu durum karşısında belediye hizmetlerinde, vatandaşın ihtiyacı olan hizmetlerin, belediyelerin mali kaynaklarının israf edilmeden verimli bir biçimde kullanılması, kamu yararına ve hukuka saygılı bir biçimde yürütülmesi, her şeyden önce hizmetler yürütülürken insanın ön plana alınması sorumlu ve saygılı bir davranış içinde olunması, vatandaşa karşı duyarlılığın dikkate alınmasının önemi büyüktür (Yalçındağ 1995: 15). Günümüzde belediye yönetimlerinden vatandaşa yönelik bir hizmet anlayışı beklenmekte ve belediye yöneticileri ile çalışanların gerçekleştirmekte

oldukları hizmetleri, kendilerine bu görevi tevdi eden seçmenlerine hesap vermekle yükümlü oldukları bilinci ile hareket etmeleri istenmektedir.

5.3.2. Halkının Belediye İşleyişine Katılma Arzusu

Küreselleşme ile birlikte gelen gelişmeler sayesinde vatandaş şehir yönetimine ortak olan ve onu kontrol eden aktif bir rol alıcı haline gelmek istemektedir. Bu durum belediye yönetimince; kendilerini ve yapmak istedikleri hizmetleri vatandaşlara anlatmak, vatandaşın ve şehirin çehresi ile kurumsal ve toplumsal yönden bütünleşmek, karşılıklı bilgi ve hizmet alışverişinde bulunmak ve aynı zamanda yürüttükleri hizmetlerin kapsamını, boyutlarını ve niteliklerini olumsuz yönde etkileyen karmaşık bir sorunlar yumağı olarak da ortaya çıkmaktadır. Bu sorunların oluşmasına sebep olan olaylar belediyelerin kuruluş, yönetim, örgütlenme, finansman ve denetim alanında karşı karşıya kaldıkları yapısal takılmalardan kaynaklanmaktadır. (Saran, 1996: 18).

5.3.3. Kalite ve Etkin Hizmet Kavramlarının Güçlenmesi

Belediye faaliyetlerinin daha etkin ve kaliteli gerçekleştirilebilmesi için belediye faaliyetlerinde vatandaş anlayışının geliştirilmesini gerekmektedir. 21. Yüzyıl da kentliler belediye hizmetlerinde müşteri/vatandaş odaklı bir yaklaşıma geçilmesini istemektedirler. Bu bağlamda tüketici odaklı yeni örgütsel ilkelerin belirlenmesi gerekmektedir. Kentlilerin değişen taleplerini dikkate alan yöneticiler, yarınlarıda kapsayan kaliteli hizmet sunmuş olacaklardır. Belediyelerin değişen etkin ve kaliteli hizmet anlayışına süratli bir biçimde ulaşabilmeleri için bu değişime hemen cevap verebilmeleri gerekmektedir. Vatandaş odaklı bir hizmet alanında çalışanlar, gerçekleştirmekte oldukları faaliyetleri hızlı ve güncel bir biçimde geliştirmeye çalışmaktadırlar (Akgeyik, 1997: 4).

5.3.4. Hızlı ve Güncel Bilgi Paylaşımının Sağlanması

İletişim hızının çok yüksek olduğu bu günlerde vatandaşın belediye yönetimlerinden doğal olarak beklentileride hızlı bilgi akışının sağlanmasıdır. Aynı hız beklentisi belediye hizmetlerinin kendisine ulaşımında da gerçekleşmesini istemektedir. Eğer belediye yönetimi gerçekleştirdiği faaliyetlerde yaşanan gecikmeleri ve aksaklıkların sebeplerini zamanında vatandaşa aktarabilirse bu durum vatandaşlar tarafından hoş karşılanır. Yönetim, mevcut ve değişen yasaları, tüzükleri, yönetmelikleri vatandaşa bildirmek ile sorumludur ve bunların yürürlüğe girmesi ve

uygulanmaları, yayınlanmaları koşuluna bağlıdır. Fakat, yayınlanmış yasaları bilmemek özür sayılmaz ve vatandaşların sorularına, belirli bir süre de cevap vermek belediye yönetiminden beklenen görevlerindedir (Tortop, 1997: 100).

5.3.5. İletişim ve Geri Bildirime Açıklık

Belediye yönetimleri vatandaşı doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendiren konularda onların istek ve tercihlerini tesbit etmeğe çalışmalıdır. Yönetimin gerçekleştirmeye çalışacağı bu çalışmaların yanı sıra, vatandaşta istek ve taleplerini duyurmak için farklı seçeneklere başvurabilir. Vatandaş belediye yönetiminin kendi istek ve taleplerini beklemez ve farklı çözüm yolları arayarak yönetime etkide bulunmaya çalışır. Vatandaş, istek ve taleplerini ve kendisine tanınmış olan haklarını savunmak için yönetimi rahat bırakmaz. Örneğin, vatandaşın yazılı dilekçe ile başvurması, yönetimin kamuoyunu yoklaması, bireysel olarak başvurması, aracı kişiler göndermesi, sosyolojik araştırma veya anket yapmak yollarına zorlaması, referandum yapılmasını istemesi bunlar arasında sayılabilir (Tortop, 1997: 99-102). Halkla ilişkiler, süratli ve geri bildirimli doğrudan iletişim sağlayan, kişi ya da kurumun hedef kitlesi ile devamlı, kuruluş felsefesini oluşturan, hedef kitleden gelen yankılarla çalışmalarına yön veren, önemli bir yönetim görevidir. Bu doğrultuda doğru hedefe doğru mesajı sunmakla görevli olan, araştırma ve iletişim tekniklerini kullanan halkla ilişkilerin hedef kitlesine yönelik tutarlı izlenim oluşturulması gerekmektedir (Mengü, 2003: 148).

5.3.6. Yeni Belediye Hizmetleri Anlayışının Çeşitlenmesi

Yerel yönetim yapıları içerisinde yer alan belediyelerin hizmet sunumundaki artan önemi, vatandaş odaklı yönetim konusunda da ilgiyi yerel yönetim yapılarına çekmiştir. Modern yaşam içerisinde belediyelerin sunmuş olduğu hizmetler vatandaşın beklendileri nezhinde çoğalmış ve çeşitlenmiştir. Sunulan bu hizmetler daha önceden yalnızca gerçekleşmiş olması yeterli gelirken, bugün bu hizmetlerin daha süratli, kaliteli ve en önemlisi vatandaşın memnun olması gerekmektedir. Bu bağlamda toplam kalite yönetimi anlayışının temel anlayışı içerisinde büyük bir yer kaplayan müşteri odaklılığının kamu kurum ve kuruluşlarınca da sahiplenilmesi hizmetlerin daha kaliteli ve etkin gerçekleşmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Sezer, 2008: 153). Bu çeşitlenme ve dönüşümü gerektiren bu kamu hizmetleri ile ilgili de bazı yeni

yöntem ve uygulamalar gerçekleştirilmektedir. Bunlardan bazıları (Denhardt ve diğerleri, 2000: 554-556):

- a) Bizzat hizmet sunumundan ziyade hizmetlerde yönlendirme, bu yeni yönelimde, kurumda görevli personelin orada bulunma sebebinin ana unsuru olan vatandaşa hizmet sağlar iken sıkı bir biçimde sorgulamak ve yönlendirmek yerine vatandaşa yardımcı olarak ortak çıkarların paylaşılmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda idare de birçok konuda farklı gruplarla etkileşim içinde bulunarak karar verecektir. Bu yeni anlayışta kamu görevlisi vatandaşa artık sadece “evet” ya da “hayır” diye cevap veren bir anlayıştan sıyrılmaktadır
- b) Üretim değil, kamusal çıkar temel amaçlı yaklaşım, yerel idareciler, kamu menfaatlerinin paylaşılması fikrinin egelişmesi ve etkinleşmesi kapsamında bütüncül bir katkıda bulunmalıdırlar. Buradaki esas amaç, kişisel tercihler tarafından şekillenen süratli çözümlerin bulunmasının yerine, ortak çıkarların bulunması ve sorumlulukların paylaşılmasıdır
- c) Stratejik düşünmek ve demokratik davranmak; Politika ve programlar gereği, kamusal ihtiyaçların karşılanmasındaki kamusal gereksinimler, ortak çabalar ve işbirliği süreci ile daha kolay çözüme kavuşturulması sağlanmasıdır
- d) Hizmeti müşterilere değil, vatandaşa sağlamak; Bireysel çabaların toplamından ziyade değerlerin paylaşılmasındaki diyalogdan oluşan kamusal çıkar önemlidir. Bu durumdan ötürü, hizmet sağlayıcı personel sadece müşterilerin taleplerine cevap vermez bununla birlikte vatandaşlar arasında işbirliği ve güven ilişkilerini de geliştirmeye çalışır
- e) Sorumluluk olgusunun kazandırmak; hizmet sağlayıcı personel, günümüz koşullarında artık özel sektördeki görevlilerden daha dikkatli olmalı; aynı zamanda vatandaş çıkarlarında, profesyonel standartlarda, topluluk değerlerinde, politik kurallarda, anayasaya ve yasalara uygunluğu gözetmelidir.

İnsanların en önemli değeri sadece etkinlik değildir. Kamu kuruluşları ve diğer organizasyonlar katılımı özendirilmeli, bütün insanlar için saygıya dayalı paylaşılan liderliği ve işbirliği sürecini hayata geçirmelidirler.

ALTINCI BÖLÜM

6. BELEDİYE HİZMETLERİNİN KÜRESELLEŞME SÜRECİ İLE YAŞADIĞI DÖNÜŞÜMLER VE DÜZCE BELEDİYESİ

6.1. Örgütsel Yapı İle Yönetim Anlayışındaki Dönüşüm

Merkeziyetçi, hiyerarşik, mevzuatçı, bürokratik idare kültüründen dolayı etrafında oluşan güncelleşmelerin gerisinde kalan, kendisinden beklenen etkiyi verimli bir şekilde gerçekleştiremeyen (Tortop vd., 2007: 477) yerel yönetimlerde reform çalışmaları, 1960 yılında planlı kalkınma dönemine geçiş ile (Keleş, 1994: 377) hız kazanmıştır. Ancak mütehasıs kişilerce oluşturulan raporlardan ve belirli dönemlerde hazırlanan kalkınma planlarından ibaret olan iyileştirme çalışmalarında kamu yönetimi sistemi bir bütün olarak kabullenilmiş ve mahalli idarelerin problemlerine çözüm yolları ayrıntılı olarak yer almamıştır.

Türkiye’de mahalli idarelerin yerel, ulusal, ekonomik, sosyal, kültürel hedeflerine ulaşmasına yardımcı olacak şekilde güncellenmesi ve tekrar düzenlenmesi (Sürgit, 1972: 30) amacıyla gündeme getirilen yenilik çalışmaları, 80’li yıllarda küreselleşme dalgası ile oluşan yeni kamu yönetimi anlayışı ile kalıcı ve etkin bir değişimin aracı olmuştur. 80’lerden günümüze kadar gerçekleştirilen iyileştirme çabaları, yönetimin reformu, bürokrasinin en az seviyelere düşürülmesi, kamu borçlarının indirilmesi, milli tasarrufun yükseltilmesi, demokrasinin tekrardan etkileştirilmesi ile birlikte STK’ların yönetime katılımlarının isteklendirilmesi, hükümetin yönetim becerisinin yükseltilmesi, siyasi ve idari iyileştirmeler ile serbest pazar prensiplerinin etkinleştirilmesi, mali iyileştirme, özelleştirme (Ateş, E.T: 23.06.2016) ve yerelleşme konularını kapsamaktadır.

Örgütsel değişimin gerçekleştirilmesi, teorisinden daha zordur. Örgütsel değişimin hem farlı sebepleri, bölümleri, çeşitleri bulunmasından hem de değişimin, oldukça karışık bir süreç olmasından dolayı, değişim idaresi için belirlenmiş sabit bir çıkış yolu bulunmamaktadır. Her örgütteki kültür, yapı, idare anlayışı ve liderlik özelliği, süreç dizaynları, kaynak şekli, çalışma şartları ve yöntemleri, çalışanlar ve onların istekleri ve iş yaptıkları çevrenin özellikleri birbirinden farklıdır (Öztop, 2014: 54). İlk olarak, değişimin oluşmasına sebep olan faktörlerin iyi anlaşılması, ulaşılmak istenen amacın yeni durumun tespit edilmesi ve istenilen amaca ulaşmak için örgütün özelliklerine

uygun tatktik ve stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir. (Mavin & Bryans, 2000: 143).

Değişim, devamlı örgütsel problemler çıkartan ve çözüm bulunması mecburi bir durum haline gelen olgu olarak karşılaşılmaktadır. Bu olgu hem bir şart hem de bir süreç olarak anlaşılabilir. Şart olarak değişim, etrafta gerçekleşen olayları anlatır ve insanların içinde olmamasına rağmen onları etkiler. Süreç halindeki farklılaşım ise insanları da kapsar ve örgütlerin değiştirilmesi amacıyla yapılan liderlik ve yöneticilik eylemlerini gösterir (Çalık, 2003: 538-557). Değişimin istikrarının ve devamlılığının sağlanması için, ilk olarak süreklilik gösteren değişimin doğasının ve kaynağının öğrenilmesi gerekir.

Türkiye’de Kamu Yönetiminde etkinliğin gerçekleştirilebilmesi, katı bürokrasinin ve kadrolaşma çabalarının kaldırılabilmesi için uygulanması gereken tedbirlerin, orta ve uzun vadeli olarak oluşturulması lazımdır. Bürokratik örgüt kuramcısı Max Weber’e göre, bürokrat ve etkileşimdeki kişilerin dökümanlaştırılmış hiyerarşik yapısı, görev ve sorumlulukları belgelenecek muhafaza edilmelidir. Bu uygulama örgütün çalışmasında etkinlik ve verimlilik sağlayacaktır (Yağmurlu, 2004: 33-38). Dünyada ve Türkiye’de etkinliğini muhafaza eden bu yaklaşım ülkemizde bürokratik yapının içe dönük, sert ve karmaşık bir duruma gelmesini de sağlamıştır. Bu durum bürokrasinin, kararlarını yalnız başına uygulayan ve asli varoluş amacı olan vatandaşın söz sahibi olamadığı, dolayısıyla da vatandaşa karşı bir mecburiyeti olmayan ve vatandaş muhatap almayan bir yapı olarak ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Yüce, 2013: 4).

Yönetim anlayışındaki dönüşüm, öncelikle STK’ların gündem oluşturma sürecindeki etkinliği ve yönetim uygulamalarındaki paydaşlığı ile gerçekleşmeye başlamıştır. Bu dönüşüm, âdemimerkeziyet, sorumluluk paylaşımı, otonomi gibi kavramlara dikkat çekerek, klasik yönetim düşüncesini bırakarak, şeffaflığı, iletişimin ve etkileşimin önemini kavramış, insan kaynakları, örgüt ve performans yönetimleri gibi işletme odaklı uygulamalar ile elektronik devlet uygulamasının artılarını da kullanarak yönetimde saydamlığı gözetilen bir yapıyı ifade etmektedir. Bunun ise hızla gelişen dünyada devletlerin yenilenen teknolojiye ayak uydurması ve teknolojik

yeniliklere uyum sağlayarak vatandaşların taleplerine karşılık verebilme gücüne sahip olduğu görülmektedir (Yüce, 2013: 6).

6.2. Hizmetsel Dönüşüm

Dünyanın hızla küreselleşmesi ile birlikte karşılaşılan en önemli etkilerden birisi de dönüşümdür. Bu duruma bağlı olarak devletler yeni dünya düzeninde var oluşlarını sürdürme bilmek adına etrafındaki değişimleri fark etmeli, onlara uyum sağlama sekmeleri üzerinde çalışmalı ve uygulama stratejileri belirlemek zorundadırlar. İyileştirme, yönetim şeklinin işleyişinde, niteliğinde ve etkinliğinde gerçekleştirilen köklü değişimi anlatmaktadır. Bu dönüşümün, idarenin kısıtlı imkânlarının (Tutum, 1994: 5-6) hukukilik, iktisadilik, siyasete uygunluk, merkeziyet ve âdemimerkeziyet ilkelerine göre (Saçlıoğlu, 1991: 392) etkin bir biçimde aktifleştirilmesi ile alakalıdır. İyileştirme çabalarının ana unsuru, değişen ve gelişen ihtiyaçlara ve evrensel şartlar karşısında değişebilecek güçte ve yapıda bir kamu idare sistemi kurmaktır (Dinçer ve Ersoy, 1974: 82; Polatoğlu, 2000: 14). Bu bağlamda, yönetsel sistem kendini öz kaynakları ile güncellemeyi gerçekleştirip basit bir şekilde dönüşümün üstesinden gelebilecek kapasitede olursa iyileştirmeye ihtiyaç hâsıl olmayacaktır şeklinde ifade edilebilir (Caiden, 1999: 820).

Yerel yönetimlerin geleneksel kamu yönetimi anlayışından yeni kamu yönetimi anlayışına geçişinde kamu bilinci daha duyarlı hale geldi ve örgütlerin daha sosyal olarak sorumlu olması talep edildi. Bu durum yerel yönetimlerin “yeni bir paradigma” ya da dünyaya bakışını, daha duyarlı, esnek ve paydaşların taleplerinin beklentilerine uyarlanabilecek şekile getirilmesi gerekiyordu. Pek çok kuruluş geleneksel “yukarıdan aşağı”, “katı” ve “hiyerarşik yapıları” daha “organik” ve akışkan biçimlere doğru dönüştürmüştür (McNamara, Tarih Belirtilmemiş).

Yeni Paradigma'da Marilyn Ferguson; Liderlik ve Örgütsel Değişim için Gelişen Stratejik eski ve yeni paradigma arasındaki farklılıkların özetini sunuyor.

Tablo 3. Liderlik ve Örgütsel Değişim için Gelişen Stratejik Paradigmalar

Eski Paradigma	Yeni Paradigma
Tüketimi teşvik etmek	Uygun tüketim

Mesleğe uygun insanlar	İnsanlara uygun meslekler
Dayatılan hedefler, yukarıdan aşağıya karar verme	Otonomi teşviği, çalışan katılımı
İş ve görevlerde bölümlendirme	Geniş uyumluluğu görerek uzmanlarca çapraz verimlilik
İş ile özdeşleşme	Kimlik iş tanımını geçer
Saat / clock model şirket	Belirsizliğin farkına varılması
Agresiflik, rekabet	İş birliği
İş ve eğlence ayrı	İş ve eğlence bir arada
Manipulasyon ve baskınlık	Doğa ile iş birliği
Stabilite / istikrar mücadelesi	Değişim
Nicel	Nicel olduğuna kadar nitel
Katı ekonomik motivasyonlar / güdüler	Manevi değerler maddi kazanımı geçer
Polarize	Polaritenin ötesinde
Dar görüşlü / Uzağı göremeyen	Ekolojik olarak duyarlı
Rasyonel	Rasyonel ve sezgili
Kısa dönemdeki / kısa vadedeki sonuçlara odaklı	Uzun vadeli verimliliğin uyumlu / uygun çalışma ortamını dikkate alma farkındalığı
Merkezi operasyonlar / işlemler	Mümkün olduğunda merkezi olmama
Kontrolsüz, aşırı teknoloji	Uygun teknoloji
Semptomların alopatic tedavisi	Bütünü anlama çabası, uyumsuzluğun altında yatan sebepleri belirleme

Kaynak: Carter McNamara, "New Paradigm in Management",
<https://managementhelp.org/management/paradigms.htm>, E.T: 06.04.2018

Sosyal belediyecilik; belediyelerin alışılmış belediyecilik faaliyetleri olarak isimlendirilebilecek ana faaliyetlerinden oluşan hizmet ağını genişleterek; şehirlerin sosyal yapısına tesir edecek kültür, sağlık, eğitim, refah seviyesi gibi branşlarda da faaliyet gösteren idari kuruluşlar haline gelmelerini içeren süreci izah etmektedir. Artan hizmet isteleri belediye faaliyetlerine konu olmuş, belediye imkanları ve yetkileri zaman içerisinde önemli bir çeşitlenme göstermiştir. Sosyal belediyecilik kavramı da normal olarak belediyelerin gelişimi ile beraber gelişmiş, işleyişine yeni olgular eklenmiştir (Şahinoğlu, 2014: 68). Sosyal belediyecilik kavramının aşamaları şu şekilde sıralanabilir (Akdoğan 2006: 33-36; Toprak ve Şataf, 2009: 15; Pektaş, 2010: 14; Arslan, 2013: -41-42; Beki, 2009: 60):

- a) Toplumun sosyalleştirilmesi ve rehabilite edilmesi, belediyelerin belirlemiş oldukları düzene ve bu düzene aykırı davranışlara uyguladıkları farklı uygulamalarla vatandaşa sosyal beklentilere uygun davranış, kural ve değerler kavramlarını kazandırma anlamında sosyal kontrol mekanizması işlevi görmektedirler. Mahalle toplantıları, halk günleri, işyeri ziyaret gezileri, afişler ve reklam çalışmaları aracılığıyla belediyeler vatandaşlarına daha etkin bir mesaj verebilmektedirler.
- b) Toplumun yönlendirilmesi, toplumsal kesimlere yönelik olarak danışmanlık faaliyetleri gerçekleştirme, onları belirli gün ve olaylarda yönlendirme, halka problemlerini ne şekilde ve hangi kurum ve kuruluşlar aracılığıyla çözebilecekleri konusunda yardımcı olma gibi işlevler belediyelerce gerçekleştirilmektedir.
- c) İhtiyaç sahiplerinin korunması, belediyeler, hizmet alanı içerisindeki vatandaşların maddi durumları hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar. Sosyoekonomik durumları itibari ile yardıma ihtiyacı olan vatandaşların gıda, sağlık, eğitim gibi ihtiyaçlarını belirlemekte ve karşılamaktadırlar. Ayrıca belediyeler ihtiyaç sahiplerine yardım etmek isteyen kurum ve kuruluşlarada aracılık etmektedir.
- d) İstihdam için yatırımların gerçekleştirilmesi, belediyeler, halkın yaşamsal sorunlarını karşılamaya yönelik olarak köklü tedbirler alamamakla birlikte, kolaylaştırıcı bazı faaliyetler uygulamaktadırlar. Sığınma evleri, yardımsal satış mağazaları, sağlık ocakları, aşevleri, ekmek fırınları, otopark hizmetleri,

bunlara örnek olarak gösterilebilir. Bu faaliyetlere yönelik belediyeler serbest piyasada yatırıma girişmeleri bir mecburiyet olarak görülmektedir.

6.3.Düzce Belediyesinde Örgütsel ve Hizmetsel Dönüşüm

Mahalli idareler şehrin yalnızca fiziki ihtiyaçlarını karşılamakla görevli kamu kurumları değildir. Şehirde hayatını idame ettiren vatandaşların temel ihtiyaçlarını karşılamakla da görevlidirler. Bu sebeple belediyeler, şehirlerin ekonomik, kültürel ve gelişiminden de sorumludur (Kaya, 2007: 13).

Düzce Belediyesi dönüşüm sürecine yönelik ortak adımlarını öncelikle dönüşüm ihtiyacının örgütün tüm üyelerine benimsetme çalışmasına başlamıştır. Daha sonra üyelere eski örgütsel ve hizmetsel yapının dönüşümün “aciliyet duygusu” içeriğinde işlenmesini sağlamıştır. Bu iki basamak uygulandığı takdirde, dönüşüm yolunda bir işbirliği oluşturma yönündeki adıma geçilmektedir. Bu sinerjik işbirliği ışığı altında bir örgüt vizyonu ve ortak hedefler belirlemiş, güçlendirilen vizyon ve misyonlara ulaşmayı sağlayacak dönüşüm stratejileri oluşturulmuş ve bu stratejilerin örgüt içine yayılmasıyla tüm çalışanlar dönüşüm yönünde harekete geçirilmeye çalışılmıştır. Dönüşüm sürecinin devamlılığı açısından süreç boyunca, kısa vadeli kazanımlar sağlanmaya çalışılmış, aşılacak dönüşüm basamaklarını sabitleştirmek için tedbirler alınmış, olası sorunları gidermek için geri besleme ve düzeltici tedbirler geliştirilerek dönüşümden geri dönüş ihtimali ortadan kaldırılmıştır. Yapılan bu çalışmalar John P. Kotter’ in “Büyük Değişimler Oluşturmanın Sekiz Adımı” çalışmasından esinlenilmiştir. Bu çalışmanın adımları;

Tablo 4. Büyük Değişimler Oluşturmanın Sekiz Adımı

NO	ADIM	STRATEJİLER
1	Aciliyet Anlayışının Oluşturulması	- Piyasa ve Rekabet Gerçeklerinin İncelenmesi, - Krizlerin, Potansiyel Krizlerin veya Önemli Fırsatların Tanımlanması ve Tartışılması
2	Klavuzluk Sağlayan Bir Koalisyon Oluşturulması	- Değişime Önderlik Edecek ve Yeterli Güce Sahip Bir Grup Teşkili, - Takım Gibi Birlikte Çalışacak Bir Grup Oluşturulması
3	Vizyon ve Strateji Geliştirilmesi	- Değişim Çabasını Yönlendiren Bir Vizyon Belirlenmesi,

		- Bu Vizyonu Başarmak İçin Stratejiler Geliştirilmesi.
4	Değişim Vizyonunun İletilmesi	-Yeni Vizyon ve Stratejilerin Yayılması İçin Her Yöntemin Kullanılması, - Çalışanlardan Beklenen Davranışları Belirleyen, Rehberlik Eden Bir Koalisyon Modeline Sahip Olunması
5	Geniş Tabanlı Güçlendirme	- Engellerin Ortadan Kaldırılması - Değişim Vizyonuna Zarar Veren Sistemler veya Yapıların Değiştirilmesi, - Risk Almayı ve Geleneksel Olmayan Fikirlerin, Faaliyetlerin ve Eylemlerin Teşvik Edilmesi.
6	Kısa Vadeli Kazanımlar Oluşturulması	-Performans veya Kazanımlarda Görünür Gelişmeler Planlanması, - Bu Kazanımların (Planların) Başarılması, - Kazanımları Mümkün Kılan Kişilerin Tespiti ve Ödüllendirilmesi.
7	Kazanımların Pekiştirilerek Daha Fazla Değişim Sağlaması	- Güven Artışının, Dönüşüm Vizyonuna Uymayan Tüm Sistemler, Yapılar ve Politikaların Değiştirilmesinde Kullanılması, - Değişim Vizyonunu Uygulamaya Koyabilecek Kişilerin İş Başına Getirilmesi, Terfi Ettirilmesi ve Gelişimlerinin Sağlanması, - Yeni Projeler ve Değişim Ajanlarıyla Sürecin Canlandırılması
8	Örgüt Kültürüne Yeni Yaklaşımlar Yerleştirilmesi	- Müşteri ve Verimliliğe Odaklanarak, Daha Fazla Liderlik Sergileyerek ve Daha Etkin Yönetim Yoluyla Daha İyi Performans Sağlanması, - Yeni Davranışlar ve Örgütsel Başarı Arasındaki Bağlantıların İyi Şekilde Sunulması, - Liderlik Gelişimini ve Başarısını Sağlayacak Araçlar Geliştirilmesi.

Kaynak: John P. Kotter, "Leading Change", Harvard Business Review Press, Boston/Massachusetts, 2012, s.23

Bunların yanı sıra Düzce Belediyesi bünyesinde bulundurduğu bazı müdürlüklerin isimlerini, kavramsal dönüşüm çerçevesinde değiştirmiş ve

küreselleşme ile değişen taleplere hizmet verebilmek için bazı birimlerin yerlerini değiştirmiştir.

Tablo 5. Düzce Belediyesi Müdürlük ve Birim Değişiklikleri

Dönüşüm Öncesi	Dönüşüm Sonrası
Personel Müdürlüğünün İsmi	İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü Olarak Değiştirilmiştir
Hesap İşleri Müdürlüğünün İsmi	Mali Hizmetler Müdürlüğü Olarak Değiştirilmiştir
Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü	Kültür Müdürlüğü ve Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü İsminde İki Ayrı Müdürlük Olarak Kurulmuştur
Emlak İstimlak Müdürlüğü	İmar ve Şehircilik Müdürlüğü İçerisinde Yeni Bir Birim Olarak Oluşturulmuştur
Dış İlişkiler Müdürlüğü	Özel Kalem Müdürlüğü İçerisinde Bulunan AB Proje Ofisi Birimi İçerisinde Şeflik Olarak Oluşturulmuştur
Hal İşleri Müdürlüğü	Zabita Müdürlüğü İçerisinde Yeni Bir Birim Oluşturulmuştur
Fen İşleri Müdürlüğü Bünyesinde Olan Makine İkmal Birimi	Yeni Kurulan Destek Hizmetleri Müdürlüğüne Aktarılmıştır
Mali Hizmetler Müdürlüğü Bünyesinde Olan Satınalma Birimi	Yeni Kurulan Destek Hizmetleri Müdürlüğüne Aktarılmıştır
Basın ve Yayın Birimi Her Müdürlük İçerisinde Ayrı Ayrı Hizmet Verirken	Özel Kalem Müdürlüğü İçerisinde Birleştirilmiştir
Muhtarlık Hizmetleri Müdürlüklerin İlgili Birimleri İle Gerçekleştirilirken	Muhtarlıklar Müdürlüğü Kurulmuştur

Kaynak: Düzce Belediyesi, <http://www.duzce.bel.tr/maddelist.asp?q=378> E.T: 17.03.2018

Düzce Belediyesi bu çalışmalar ile vatandaşlarının isteklerine duyarlı, saydam, hesap verebilen, katılımcı, halka içinden, kaliteli ve verimli bir idare şekli sağlamak amacı çerçevesinde uygulamıştır. Bu uygulamanın savı, tüm dünyada meydana gelen sosyal ve ekonomik yapıdaki hızlı ve inovatik gelişmeler ile faaliyet çeşitliliğindeki artışa adapte olma ilkesidir.

6.4. Düzce Belediyesinin Sosyal Hizmet Uygulamaları

“Sosyal hizmet; insanların sağlık ve iyilik hallerinin geliştirilmesi, insanların kendilerine daha yeterli hale gelmeleri, başkalarına bağımlı olma hallerinin önlenmesi, aile bağlarının güçlendirilmesi, bireylerin ailelerin, grupların veya toplulukların sosyal işlevlerini başarı ile yerine getirmelerinde yardımcı olmak amacıyla sosyal hizmet uzmanları ve diğer meslek mensupları tarafından gerçekleştirilen etkinlikler ve programların bütünüdür” (Negiz ve Akman, 2013:47).

Yerel yönetimler, sosyal faaliyetlerin gerçekleştirilmesine katkı sağlaması genel sorunların yerel çerçevede tespiti ve çözümünün belirlenmesi açısından önem atfeden etkin bir rol alıcıdır. Sosyal hizmet uygulamalarında, merkezi yönetimlere istinaden yerel yönetimler şehirde yaşayan vatandaşlarının aksayan veya eksik kalan sosyal hizmet ihtiyaçlarının tesbitini daha kolay ve daha çabuk düzeltilebilir, geri bildirimler daha etkin yöntemlerle toplanabilir. Bu bağlamda yerel yönetimlerin sosyal hizmet alanındaki etkisi yasal düzenlemeler ile genişletilmeli ve bu genişletme uygulamaları daha da demokratikleşme adına gerekli bir unsur olarak kabul edilmelidir. Ancak yerel yönetimlerin bu konudaki hizmet sunumlarındaki etki yalnızca yasal düzenlemeler ile yeterli değildir. Bu yeterliliğe ulaşılabilmesi için gerekli bilimsel destekli bir sosyal devlet anlayışının alt yapısı oluşturulmalıdır. Ayrıca bu hizmetlerin sağlanması ve toplum bilincinin oluşturulması evrelerinde uzman kişiler ile çalışmalıdır. Bu çalışanların ve uzman olmayan sosyal hizmet personelinin de vatandaşlık, insan hakları, sömürülme, toplumsal cinsiyet gibi konularda bilinçlendirme eğitimine sahip olmaları gerekmektedir (Topçuoğlu ve Akbaş, 2009: 179).

Düzce Belediyesi sosyal hizmet anlayışını yalnızca yoksullara yardım, işsizlere isdihdam, evsizlere barınma, kimsesizlere yardım etme gibi yardım anlayışı ile sınırlandırmamaktadır. Sosyal fonksiyonları arttıran ve vatandaşların sosyal yaşam içinde aktif hale gelmelerinin sağlanması olarak da genişletmektedir. Bu bağlamda kültürel ve sportif faaliyetleri de sosyal belediyecilik anlayışı içerisinde işlemektedir.

Düzce Belediyesi sosyal faaliyetlerinde etkin ve verimli bir hizmet sağlayabilmek adına sosyal hizmet uzmanları ile çalışmaktadır. Sosyal hizmet uzmanları, ekonomik ve sosyal ihtiyaçlara muhtaç olan kişilere destek olan, katkı sağlayan, bu kişilerin sorunlarını tesbit edip çözüm üretmeye çalışan, aldıkları eğitim ve kazandıkları

deneyimlerle ilgili insanların eksiklerini tamamlayacak en iyi çözümleri verip en iyi hizmeti sunacak meslek insanlarıdır (Seyyar, 2004: 1). Bu uzmanlar, sosyal adalet ilkeleri ve insan hakları ile insan tavrı ve sosyal sistemlere ilişkin diğer teorilerden de faydalanarak insanların çevreleriyle iletişimine müdahale etmekte (Ölmez, 2007: 56), bu süreçte oluşan veya oluşabilecek sorunlara çözüm yöntemleri aramaktadırlar.

6.4.1. Düzce Belediyesinin Sosyal Faaliyetleri

Son yıllarda belediyelerin altyapı faaliyetleri, imar ve zabıta hizmetleri yürüten yerel örgütler olduğu şeklinde yerleşik algının değişmeye başlamasıyla birlikte toplumsal beklentiler de farklılaşmıştır. Bu doğrultuda belediyelerin sosyal ve kültürel alanlarda sunduğu hizmetler çeşitlenerek artış göstermiştir. Yerel hizmetlerle ilgili beklentilerin yükselmesi, bütüncül belediyeçilik yaklaşımı çerçevesinde fiziki belediyeçilik, sosyal belediyeçilik ve kültürel belediyeçilik yaklaşımlarının birbirleri ile olan ilişkileri üzerinde durulmasını gerektirmektedir (Özcan, 2011: 64).

Önceleri büyük kentlerde ve kentin merkezi yerleşim alanlarında konumlanan kültür merkezleri, belediyelerin ve özel idarelerin ortak çalışmalarıyla artık kentin kenar semtlerinde de yer bulmaya başlamıştır. Bu şekilde açılan kültür merkezlerinde faaliyetlerin artmasıyla birlikte belirtilen toplumsal algı değişmeye başlamış, kültürel hizmetler belediyelerin önemli hizmet alanlarını oluşturur hale gelmiştir (Özcan, 2011: 64).

Kültür hizmetlerinin artışı başlangıçta düşük düzeyde olan bu hizmetlere olan talebin giderek artmasına sebep olmuştur. Kültürü fonksiyonel anlamda salt kentli zenginlerin yararlandığı bir alan olmaktan çıkaran bu gelişmelerle, fiziki ve sosyal belediyeçiliğin yanında kültürel belediyeçilik de bir kavram olarak oluşmaya başlamıştır (Özcan, 2011: 64).

Düzce Belediyesi sosyal belediyeçilik anlayışını, ülkenin genel şartları düzeyinde insana yaraşır, çevreleri ile bütünleşmiş bir yaşam sürdürebilmeleri için maddi ve manevi, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik gönüllü kuruluşlar ve devlet tarafından sağlanan hizmetlerin organizasyonunda gücü nisbeten yerine getirmeye çalışmaktadır. Bu hizmetlerin temel amacı o şehirde hayatını ikame eden ve insanlığa yakışır bir şekilde hayatlarını devam ettiremeyen insanlara, genel kabul görmüş insan onurunu zedelemeyen ortam oluşturma, onların ekonomik ve sosyal

sorunların çözümüne yardımcı olmaktır. Vatandaşlarının yaşam kalitelerini yükseltmek, insanların sosyal yaşam içerisinde birbirleriyle olan ilişkilerini iyileştirmek, toplumun kendi ellerinde olmayan nedenlerle muhtaç ve yoksul duruma düşen ya da ruhen veya bedenen bir eksikliğe uğrayan insanlara yardım etmek olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda Düzce Belediyesi gerek yerel gerekse ulusal olmak üzere bir çok platformda konuların önem bilinci içerisinde çeşitli hizmetleri gerçekleştirmiştir. Yaşayan kent içerisinde faaliyet gösteren, ortak amacı toplumun temel ihtiyaçlarına yardımcı olmaya çalışmak olan kurum ve kuruluşlar ile birlikte hareket etmektedir.

Sosyal yardımlar denilince, en az seviyede dahi kendisini ve bakmakla yükümlü olduğu kişileri geçindirme imkânı olmayan insanlara, muhtaçlık durumlarıyla orantılı olarak yapılan ve onları kendilerine yeterli duruma getirmek amacını taşıyan ayni ve nakdi yardımlar anlaşılır (Aydın, 2006: 8). Kuruluş amaçlarındaki yerel kamusal hizmetlerin sağlanmasında verimliliği arttırmak kapsamında sosyal ekonomi politikalarına ayrı bir önem veren Düzce Belediyesi, kentindeki yoksul ve muhtaç insanların tespit edilebilmesi konusunda gerekli hasasiyeti göstermekte ve bu insanların sosyoekonomik durumlarını tesbit edebilmektedir. Yardıma muhtaç insanların asgari yaşam sınırında olanlara gıda, ısınma desteği, ilaç, kırtasiye malzemesi, tekerlekli sandalye ve temel ihtiyaçlar gibi yardımlarla destek olmaktadır. Yoksul insanlara ayni veya nakdi yardımlar yapmakta ve bu yardımlar bünyesindeki Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından organize edilmektedir. Ayrıca toplumda duyarlılık sahibi insanların da bu anlamda yardımlaşma ve dayanışma duygularını pekiştirmeye çalışmaktadır.

Düzce Belediyesi kentteki sosyal sorunların çözümünün minimize edilmesi kapsamında, doğruya yönlendirme, farkındalık oluşturma, klavuzluk ve rehberlik etme gibi fonksiyonları kullanarak sosyal kesimlere yönelik olarak danışmanlık hizmeti vermekte ve onları belli gün ve olaylarda yönlendirmektedir. Bunun yanı sıra halka sorunlarını nasıl ve hangi kurumlarla çözebilecekleri konusunda yardımcı olma gibi işlevleride yürütmektedir.

6.4.1.1.Yaşıllara Yönelik Uygulamalar

Belediyeler, yaşlıların maddi ve manevi eksiklerinin giderilmesi için çeşitli sosyal hizmet sağlamaktadır. Sosyal problemlerin engellenmesi ve çözümlenmesi için de sosyal hizmet merkezleri açmak ve bu faaliyetlerin devam etmesi için çeşitli önlemler alarak hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesi için faaliyetler yapmak amacı ile birtakım hizmetler sunmaktadırlar. Bu hizmetlere örnek olarak yaşlı hizmet merkezleri, yaşlı lokalleri, kurumda ve evde bakım hizmetleri, gezi programları ve hobi kurslarını gösterebiliriz (Pekşen, 2014:45).

Belediyeler yaşlılara yönelik olarak birçok hizmet sunmakta, bu hizmet alanları sağlıktan kültüre kadar geniş bir alanı kapsamaktadır. Belediyelerin bu uygulamaları; huzurevi yapımı ve işletilmesi, ücretsiz sağlık hizmetleri, fizik-tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri, evde bakım hizmetleri, ücretsiz veya ucuz ulaşım hizmetleri sağlanması, kültürel etkinlikler ve geziler düzenlenmesi, ilgili konularda eğitim faaliyetleri düzenlenmesi ayrıca bazı belediyelerden tarafından huzurevi yapılmak üzere il ve ilçe sosyal hizmet müdürlüklerine arsa tahsisi yapılması (Şahinoğlu, 2014: 91).

Düzce Belediyesi evde bakım hizmeti kapsamında, yaşlı, engelli, hasta, bakıma ihtiyacı olan vatandaşlarımıza kişisel bakım hizmeti (saç, sakal tıraşı, banyo) , ev temizliği hizmeti gerçekleştirilmektedir. Bunun yanı sıra isteyenlere okuma yazma eğitimi, özel günler öncelikli olmak ilkesi ile turistik gezi turları, huzur evlerinde yaşayan, kariyeri olan kişiler ile gençleri buluşturarak tecrübe paylaşım toplantıları gerçekleştirmiş ve bunlara benzer sosyal aktivitelerin uygulanmasını sağlamıştır. 2014-2017 yılları sonu itibariyle 85 aile evde bakım hizmetimizden yararlanmış ve 642 kişiye turistik gezi imkanı sağlanmıştır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

6.4.1.2.Engellilere Yönelik Uygulamalar

Engelli Hizmet Birimleri Yönetmeliği 16.08.2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik çerçevesinde yerel yönetimlere engellilere yönelik katılımcı demokrasi, aile, eğitim, sağlık, bakım, bilgilendirme ve bilinçlendirme, istihdam, ulaşım, çevre düzenlemeleri, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler gibi alanlarda önemli görevler verilmiştir. Birçok kaynakta, engellilere yönelik hizmetlerin mimari düzenlemeleriyle, tıbbi rehabilitasyonu, sosyal rehabilitasyonu, hukuki

düzenlemeler, ekipman ve alt yapı boyutlarıyla bir bütün olarak ele alınması gereken bir konu olduğuna ve bu hizmetlerin tamamının da yerel yönetimlerin hizmet alanı içerisinde yer aldığına dikkat çekilmektedir. Buna göre belediyelerin engelliler için engelli rehabilitasyon merkezleri ve engelli lokalleri kurdukları görülmektedir (Pekşen, 2014:50).

“Engelsiz Yaşam” felsefesini şehrin her noktasında uygulamaya çalışan Düzce Belediyesi bu kapsamda, fizik tedavisi ve rehabilitasyon merkezinde tedavi ve bakım hizmetlerinin sağlanması, teknik malzeme yardımı, ulaşım ağında bulunun araçlara engelli rampalarının oluşturulması, kaldırımlara kabartmalar, trafik lambalarına sesli uyarıcılar, merkez bina girişlerine engelli rampaları, şehrin muhtelif noktalarına seyyar engelli wc’leri, oyun parkları, okur yazar olmak isteyenlere öğrenme imkanı ve insanların engellilere bakışını normalleştirme çalışmaları gibi birçok hizmeti gerçekleştirmiştir.

Her yıl Engelliler Haftası nedeniyle farklı mesire alanlarında Engelliler Pikniği düzenlenmiş, Rehberlik Araştırma Merkezi’ne bağlı eğitim kurumlarında faaliyet gösteren eğitimcilerin, öğrenci ve velilerin katıldığı müzik ve eğlence programları ile toplamda 630 kişiye hizmet sağlamıştır. Düzce’de organize edilen Türkiye Engelli Öğrenciler Masa Tenisi Şampiyonası’na katılan özel öğrenciler grubuna Gölyaka Kültür Park’ta müzik eğlence programı düzenlenmiş, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı tarafından hazırlanan proje kapsamında yetim çocuklara tablet bilgisayar hediye edilmiştir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Dezavantajlı Kişilerin Sosyal Entegrasyonu İle İstihdam Edilebilirliklerinin Geliştirilmesi Hibe Programı kapsamında 5 farklı proje hazırlanmıştır. Hazırlanan projeler, dezavantajlı kişilerin sosyal entegrasyonu ve/veya istihdam edilebilirliğinin artırılması, işgücü piyasasına erişimlerinin kolaylaştırılması ve işgücü piyasasına girişlerinin önünde yer alan engellerin ortadan kaldırılmasına hizmet etmek üzere kurgulanmıştır. Hazırlanan projeler ise; Kafe Kusursuz Projesi, Engelsiz İnsan Kaynakları Portalı Projesi, Düzce Üretim Çiftliği, Anne Şefkati Projesi, I’m In TuneWith Düzce Projesi dir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engellilerin Destek Programı kapsamında hazırlanan “Geleceğe Dört Nala” adlı proje onaylanarak hibe almaya hak kazanmıştır. Toplam bütçesi 110.370-TL ve 6 ay süren proje, hipoterapi yaklaşımı ile fiziksel ve zihinsel engelli 30 gence doğada rehabilitasyonlarını sağlamış, atlarla geliştirdikleri dostlukla

etkili ve verimli bir şekilde psiko-sosyal gelişimlerine destek verilmiştir (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

6.4.1.3.Çocuk ve Gençlere Yönelik Uygulamalar

Gençlik, insan hayatının en dinamik dönemi ve bir kimlik arayışı, inşası süreci olarak kabul edilmektedir (Akın, 2014: 10). Bir gençlik politikasının en önemli bileşenleri, vatandaşlık ve gençlik katılımını öğrenme ile bütünleşik bir gençlik politikasının diğer politikalarla olan uyumudur. Gençlik politikasının muhtevasında olmazsa olmaz etken unsurlar; gençlerin demokrasinin aktörleri olması, toplumla bütünleşmeleri, daha ziyade sivil toplum ve emek piyasasında ön planda olmalarını sağlayacak bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirici ve tecrübe kazanmalarının önünü açacak politikalar (Sarıçayır, 2009: 4). Ayrıca gençlik politikaları yalnızca gençleri değil toplumun tüm kesimlerini kuşatan, bugünü ve geleceği etkileyen önemli bir toplum dinamiğidir. Diğer yandan gençlik politikaları, “gençlerin toplumsal yapının her alanına etkin bireyler olarak katılımı ve sahip oldukları beceri ve yeteneklerinin ortaya çıkarılması için vazgeçilmez bir unsurdur (Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi, 4).

Çocuk ve gençleri yetiştirmek ve geliştirmek gayretinde olan Düzce Belediyesi çocuk ve gençliğe yönelik çalışmalarını, onlara farklı boyutlarıyla yönlendirilme, gençlerin dünyasını daha iyi anlama, toplumun ortak değerlerine hizmet noktasında birlikte hareket etme bilinci ile gerçekleştirmektedir. Bu sebeple hızla gelişen ve değişen dünya şartlarına ayak uydurabilme açısından gençliğe farklı boyutlardan da hizmet etmeye çalışmaktadır. Düzce Belediyesi sosyal pedagoji çerçevesinde eğitsel destek hizmetleri kapsamında, aile ortamında yaşama imkanı olmayan çocuklara yönelik kurumsal bakım hizmetlerinin sağlanmış ve bu kapsamda 135 çocuğumuza yardımcı olunmuştur. Üniversitelerin güzel sanatlar bölümü öğrencileri ve tiyatro klüpleri ile işbirliği yaparak, staj ve prova yapma kapsamında gösteri sunma ihtiyacı olan öğrenciler ile tiyatroya gelme imkanı olmayan vatandaşların mahallelerine giderek gösteri düzenlemiş ve bu organizasyon ile iki taraflı katkı sağlamaya çalışmıştır. Gencim-Bilinçliyim-Bağımsızım Projesi Düzce Belediyesi'nin de ortağı olduğu, gençlere madde bağımlılığı konusunda bilgi vermeyi amaçlayan “Gencim-Bilinçliyim-Bağımsızım” adlı proje kapsamında hazırlanan “Maddenin Halleri” adlı tiyatro gösterisi Düzce halkına sahnelenmiştir. Bunun yanı sıra gençlere yönelik olarak

kötü alışkanlıklar ve madde bağımlılığının önlenmesi, meslek edindirme yardımı, eğitim yardımı, iş edindirme çalışmaları, gençlik merkezleri kurulması, eğlence ve spor alanları yapılması, çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetler gerçekleştirilmesi konusunda çalışmalar gerçekleştirmiştir (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

6.4.1.4.Yoksullara Yönelik Uygulamalar

5393 sayılı Belediye Kanunu, belediyenin görevlerini saydığı 14. maddesinin (b) bendinde belediyelerin gıda bankacılığı yapabileceğini hükme bağlamıştır. İlk kez 1967 yılında ABD’de de başlayan Gıda bankacılığı, üreticilerin veya satıcıların stoklarında bulunan ambalaj hatası olan, son tüketim tarihi yaklaşmış, ihracat, üretim veya ihtiyaç fazlası olan gibi sebeplerden dolayı ekonomik değerini yitiren ve çöpe gitme ihtimali bulunan ürünlerin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasını amaçlayan bir sistemdir. Gıda bankacılığı tabitindeki “gıda” kelimesi sebebi ile yalnızca yiyecek ve içecek ürünlerini kapsadığı gibi bir algı oluşmakta olsada aslında gıda bankacılığı, yakacak, temizlik ve giyecek maddelerini de kapsamaktadır. Ülkemizde Gelir Vergisi Kanunu’na eklenen bir madde ile 01.01.2005’ten itibaren gıda bankalarına bağışlanan giyim, gıda, yakacak, temizlik ve ürünlerinin maliyet bedellerinin gelir vergisi matrahından düşülmesine veya yıllık gelir vergisi beyannamesi üzerinde indirim konusu yapılmasına imkân sağlanmıştır (Pekşen, 2014: 48).

Düzce Belediyesi bünyesinde 2015 yılı içerisinde ihtiyaç sahibi insanlara hizmet vermek üzere açılan, içinde gıdandan kırtasiye malzemelerine, temizlik ürünlerinden her türlü giysiye kadar ürünlerin yer aldığı “Hayır Çarşısı”ndan yüzlerce ihtiyaç sahiplerine yardım etmiştir. Yine aynı sorumluluk bilinci ile 2015 yılında sabahları çorba, simit, poğaç ve börek gibi ürünlerin ikram edildiği, öğlenleri ise 4 çeşit sıcak yemeğin ikram edildiği Aşevi açılmıştır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Toplumsal Dayanışma Merkezi (TODEM)’nden İhtiyaç sahibi vatandaşlara 6 adet akülü tekerlekli sandalye, 22 adet manuel tekerlekli sandalye, 6 hasta yatağı, 3.500 adet gıda kolisi, 40 adet hasta bezi, 10 koltuk değneği, 8 aileye kömür, 2.200 kişiye giyim, 60 yeni doğan bebeğe giyim yardımı, eğitim çağındaki 750 çocuğa okul çantası ve eğitim seti yardımı yapılmıştır. Ayrıca Suriye Halep’de kurulan “Düzce Belediyesi

Kemmune Şefkat Çadır Kenti”nde yaşayan savaş mağdurlarına Ramazan Bayramı için hediyeler hazırlanmıştır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

6.4.1.5.Gazi ve Şehit Yakınlarına Yönelik Uygulamalar

“Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarından, Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırlarını korumak ve güvenliğini sağlamak görevi ile harpte veya devletin bekasını hedef alan terör örgütlerine karşı yurt içi ve yurt dışı mücadelede” (Malul Gazi Hakları, E.T: 28.01.2018) yarlanan veya şehit olan kahramanlarımızın destanları unutulmamaktadır. Gazi ve şehit ailelerimize yönelik yapılan her türlü çalışmalar onların yaptığı fedakârlık karşısında hafif kalmaktadır. Bu bilinç ile Gazi ve Şehit ailelerinin kıymet ve önemi bilincinde olan Düzce Belediyesi, bu kapsamda her yıl düzenli olarak gazilere ve şehit ailelerine minnet ve anma programlarında düzenlenmektedir. Gazi ve şehit yakınlarına yönelik toplumsal hayata adaptasyon, tedavi ihtiyaçlarının karşılaması, istihdam sorunlarının giderilmesi, gazi ve şehit yakınlarının alanına giren konularda yapılan yazılı istek ve şikayetleri değerlendirerek cevaplama, gazi ve şehit yakınları arasındaki iletişim ve dayanışmayı güçlendirilmesi gibi amaçlar ile çalışmalar yürütmektedir. Ayrıca onların eğitim ve destek hizmetlerini de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile birlikte koordine olarak aksatmadan yerine getirmektedir (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

6.4.1.6.Sağlık Hizmetlerine Yönelik Uygulamalar

Dünya Sağlık Örgütü, sağlık kavramını yalnızca ruh ve beden hastalıkları ve sakatlığın olmayışı olarak değil, sosyal yönden de tam iyilik durumu olarak tanımlamaktadır (WHO,1946). *“Sosyal yönden tam iyilik hali” yeni ve açıklanması gereken bir kavram olarak sağlığın sadece kişisel bir olgu olmadığını, toplumsal yönünde bulunduğunu işaret etmektedir*” (Fişek 1982). Sağlık hizmetleri en evrensel anlamda, koruyucu ve tedavi edici özellikte faaliyetlerin bütünü olarak tanımlanabilecektir.

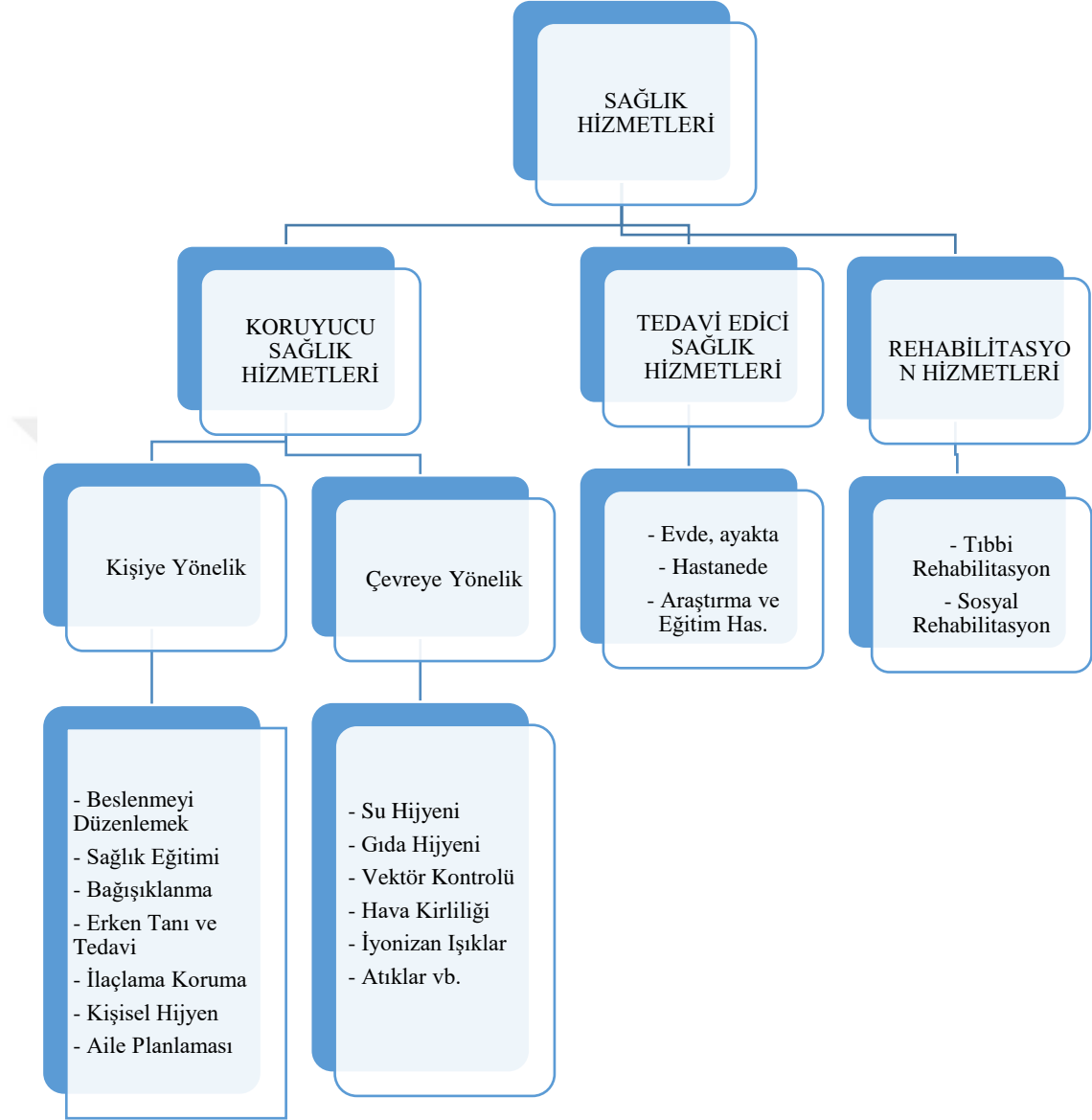
Türkiye’nin sağlık yönetimi ve işleyişi 2000 li yıllara kadar oldukça karışık bir duruma içerisindeydi. O dönemde ülkede Sağlık Bakanlığının dışında birbirinden bağımsız bir şekilde sağlık hizmet veren kurum ve kuruluşlar vardı (Milli Savunma Bakanlığı, Üniversiteler). Ayrıca birçok kamu kurumu ile sosyal güvenlik kurumlarının idaresinde sağlık kurumları ile farklı sosyal güvenlik kurumlarının egemen olduğu bir tüketme sistemi mevcut durumda idi. Türkiye’de 2002 sonrasında

hayat getirilen sağlıkta d6nüş6m programı çerçevesinde Üniversite ve Milli Savunma Bakanlığı hastaneleri dışındaki birçok ayrı kurum hastanesinin Sağlık Bakanlığı yönetimine geçmesi sağlanmış ayrıca sosyal güvenlik kurumlarının tek çatı altında birleştirilmesi sağlanmışdır (Sayım ve Kök, Tarih Belirtilmemiş: 278).

1990 yılında Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından Milano’da düzenlenen “Sağlığın Muhafaza Edilmesi” konusunda Yerel Yönetimlerin gerçekleştirmesi gereken birçok faaliyetlerin yayınlandığı “Sağlığa Uygun Kentler Milano Bildirisi” sağlıklı şehirler grubundaki üst düzey politikacılarında hazır bulunduğu bir toplantı gerçekleştirildi. 1998 yılında Atina’da Avrupa kentleri üst düzey politikacıların katıldığı toplantı sonucu yayınlanan “Atina Sağlık Kentler Deklarasyonu “ çerçevesinde değerlendirildiğinde yerel yönetimlerin sağlık alanında yapacağı hizmetler oldukça önemlidir (Sayım ve Kök, Tarih Belirtilmemiş: 278).

Şekil 1: Belediyelerde Sağlık Hizmetleri

Kaynak: Ferhat Sayım ve Mualla Kök, "Sağlık Hizmetlerinde Yerel Yönetim Yatırımları"

<http://www.ferhatsayim.net/index.php/faaliyetler/research/125-makale/1739-saglik-hizmetlerinde-yerel-yoenetim-yatirimlari>, E.T: 18.01.2018

Düzce Belediyesi konu ile ilgili vizyonunu “Ülkemizin sağlık yönetimi kalitesini uluslararası standartlara ulaştırmak, tüm sağlık yöneticilerinin dayanışmasını ve bilgi paylaşımını tesis etmektir.” şeklinde belirlemiştir. Bu bağlamda sağlık yönetiminin kalitesini artırmak için araştırma, geliştirme çalışmalarının yanı sıra sağlık idarecilerinin eğitiminin temini için kurs, seminer ve sempozyum çalışmaları gerçekleştirmiştir. Kamu kurumlarının ve özel kuruluşlardaki bütün sağlık idarecilerinin tecrübe paylaşımının sağlanması için sağlık yönetimi ve sağlık mevzuatları hakkında sempozyumlar, eğitim toplantıları ve seminerler yapmıştır. Bunların yanı sıra bütün sağlık yöneticilerin özlük ve sosyal haklarını korumak, iyileştirmek çalışmalar gerçekleştirmiştir.

Düzce Belediyesi danışma merkezine farklı konu ve ihtiyaçları kapsayan 924 danışan müracaatı gerçekleşti. Aile danışmanları 397 aileye çeşitli konularında (davranış problemi olan çocuklara sahip aileler, aile içi iletişim, ailede yas, ergen, çift terapisi, aldatma, cinsellik, iletişim, şiddet) danışmanlık hizmeti verilmiştir. Danışma merkezinde, görevli psikolog, 522 danışanla enürezis, cinsel problemler, çocuklarla iletişim, aile içi problemler, depresyon ve panikatakonularında danışmanlık hizmeti verilmiştir. Alkol, uyuşturucu madde bağımlısı olan insanlara tıbbi ve psiko-sosyal rehabilitasyon hizmetleri kapsamında, çeşitli bilgilendirme seminerleri ve rehabele edici şehir turları düzenlenmiş ve 1295 kişiye destek sağlanmıştır. Diğer yandan özel psiko-sosyal niteliği olan hastalıklara yakalananlara, tabii afetlerde mağdurlara, tutukevi ya da cezaevinde bulunanlara, sığınmacılara, göçmenlere, sokak çocuklarının ıslahına benzer birçok madur insana yönelik kurumsal rehabilitasyon hizmetleri verilmiştir. 2014 -2017 hizmet yılı içinde, koruyucu hekimlik ve tedavi hizmetleri çerçevesinde toplam 3.418 kişiye poliklinik muayenesi yapılmıştır. Bu hastaların bir kısmı muayene edilip reçeteleri hazırlanmış, bir kısmı da daha ileri tetkik ve tedavi için başka sağlık kuruluşlarına sevk edilmiştir. 320 kişiye işe giriş için sağlık raporu, 248 kişiye sporcu sağlık raporu, 162 kişiye evlilik işlemleri için sağlık raporu ve 32 kişiye de sürücü ehliyeti için sağlık raporu düzenlenmiştir. Toplam poliklinik işlem sayısı 4.180’dir (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

6.5.Düzce Belediyesinin Sportif Faaliyetleri

Spor, kültürel, sosyal ve ekonomik kalkınmanın ana unsuru olan insanın, ruh ve beden sağlığını geliştirmek, bilgi beceri ve yetenek kazandırarak çevre ile

bütünleşmesini kolaylaştırmak kişiliğin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini ve kaynaşmasını sağlamak, kişinin mücadele gücünü artırmak, kişiler toplumlar ve uluslararasıda dayanışma, belirli düzenlemelere göre, mücadele ölçüleri içerisinde rekabet etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada galip gelme amacı ile gerçekleştirilen uygulamalar olarak adlandırılabilir. Bu özelliklerinden dolayı, günümüzde spor çok yönlü, çok gerekli ve etkili, çok amaçlı ve çok çeşitli boyutlar kazanmış ve evrenselleşmiştir (Yetim, 1992: 1).

Düzce Belediyesi, yaş, yetenek ve gelir durumu ne olursa olsun, her birey için, spor ve boş vakitlerini değerlendirebileceği olanakların sağlanmasını vatandaşların en temel hakları olarak benimsemektedir. Bu bağlamda spora verdiği önem nezdinde bünyesinde barındırdığı Düzce Belediye Gençlik ve Spor kulübünden de anlaşılmaktadır. Kulübün bünyesinde A Takım olarak, erkek basketbol, kadın basketbol, erkek voleybol, karete, güreş ve santraç takımları bulunmaktadır. Altyapı kadrolarında ise, atletizm, altyapı futbol, altyapı erkek basketbol, altyapı kadın basketbol ve altyapı kadın voleybol olarak hizmet vermektedir. Her yaştan vatandaşın spor yapabilmelerine yönelik etkinliklerle, semt gençleri arasında spor oyun ve yarışmaları düzenlemiştir. Bunların yanı sıra 2018 yılı itibari ile 58 mahallesi bulunan Düzce Belediyesi, “Herkes İçin Spor, Yaşam Boyu Spor” projesi kapsamında, mahalle içi nüfus oranına göre toplamda 19 park ve 43 spor aletleri kurmuştur. Ayrıca merkez mahallelerin 2 adetine kapalı fitness ve aktivite salonları yapmıştır. Yapılan bu yatırımların temel amacı ise, vatandaşın sporu bir yaşam biçimi olarak kabul etmesini ve düzenli olarak spor yapmasını sağlamaktır. Bu amaca ulaşabilmek adına vatandaşların istek ve ihtiyaçlarına uygun spor tesis alanlarının yapılmasını sağlayan Gençlik ve Spor Bakanlığı ile birlikte hareket etmektedir (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

6.6.Düzce Belediyesinin Kültürel Faaliyetleri

Kültür, insanların kendi haricindeki çevreleri keşfetme yolu olarak insan hayatına bir anlam yüklenmesinin yanında, toplumların da demokrasi yarışında yükselebilmelerini sağlayıcı bir fonksiyona sahiptir. Kültür ve sanat, insanlara bir birey olduklarını hissettirmek, yaşam sevinçlerini ve yaşam kalitelerini arttırmak suretiyle çok önemli işlevler başarmaktadırlar (Pektaş, E.T: 05.11.2017). Yerel yönetimlerde kültür alanı içinde yer alan hizmetler, çocuklukla sahne sanatları, müzik,

güzel sanatlar, sinema, yayın ve kütüphanecilik ile ilgili olan hizmetlerden oluşmaktadır (Pektaş, E.T: 05.11.2017).

Düzce Belediyesi, kanunların kendisine verdiği görev ve yetkiler kapsamında, vatandaşlarının kültür taleplerini karşılamaya yönelik farklı hizmetler sunmaya çalışmaktadır. Düzce Belediyesi her yıl vatandaşlarının ilgili ve alakalı oldukları alanlarda kültür ve sanat etkinlikleri ve festivaller düzenlemekte ve ildeki diğer paydaşlarının yaptıkları organizasyonlara katkı sağlamaktadır. Yapılan etkinlikler kapsamında sergiler, ödüllü yarışmalar, çeşitli müzik topluluklarının, sanatçıların konser ve söyleşileri düzenlemektedir. Böylece vatandaşlarına sanatsal ve kültürel yönden katkı sağlamanın yanında, yerel yönetimlerle halk arasında iletişim bağının güçlenmesini sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu etkinliklerin yanı sıra çeşitli bilimsel etkinlikler, meslek ve beceri kursları düzenleyerek halkın bilgi, beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi için çaba sarf etmektedir.

Sivil toplum örgütlerinin sergilemekte oldukları tiyatro, halk oyunları, el işi sanat sergileri ve diğer gösteri ve dinleti sanatlarına destek olmuş ve onların kurmuş oldukları, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve Türk Tasavvuf Müziği toplulukları ile ortak programlar gerçekleştirmiştir. İlk ve Orta Öğretim öğrencilerinde Gençlik Korusu ve Çocuk Korusu kurlarına destek olmuştur. Ulaşım ağı hizmetinden çıkarılan eski araçları ekonomik durumlarına göre gezici kütüphane ve sabit kütüphane şeklinde değerlendirerek okuma alışkanlığı kazandırmaya çalışmıştır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Yetişkinlere, gençlere ve çocuklara yönelik değişik kategorilerde kitaplar, dergiler ve broşürlerin yayımlanmasını sağlamış ve kentin tarihi, turistik ve kültürel değerlerini yerli ve yabancı turistlere tanıtmak amacıyla hazırlanan kitaplar, haritalar, broşürler yayımlarında basımına katkı sağlamıştır. Düzce Belediyesi her yıl İl Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliği ile Okullar Arası Genel Kültür Bilgi Yarışması düzenlenmiştir. Dereceye giren okullara plaket, öğrencilere çeşitli hediyeler ve katılım belgeleri verilmiştir. Düzce Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından çocukların yaz tatillerini değerlendirmeleri amacıyla spor ve kültür olmak üzere 2 farklı alanda açılan yaz okullarından 501 öğrenci faydalanmıştır. 1 aylık süre zarfında sona eren yaz okullarında; yaz kültür kursları ile görsel sanatlar, drama, satranç branşlarında, yaz

spor kursları ile futbol, basketbol, yüzme branşlarında eğitim verilmiştir (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Eğitim öğretim dönemine tekabül eden aylarda, 532 kursiyer ile başlamış olan Meslek Edindirme Kursları; aşçılık, yönetici asistanlığı, gitar, ebru, nakış, mefruşat, bağlama, resim, takı, kırkyama, giyim, telkari, karakalem, hat, ahşap boyama, tiyatro-drama, çini ve diksiyon branşları, olmak üzere 18 branşta eğitim verdi. Kurs süresi sonunda katılımcıların yapmış olduğu ürünler sergi salonlarında sergilenmiş elde edilen gelirler ihtiyaç sahiplerine dağıtılmıştır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Düzce Belediyesi'nin 8 farklı kültür derneği işbirliğiyle düzenlediği Kültür Günleri kapsamında dernekler; Balkan Kültür Günü, Abaza Kültür Günü, Kırım Türkleri Kültür Günü, Roman Kültür Günü ile Düzce Belediye binası önünde kurulan stantlarda kültürlerini tanıttı. Kültürlerine özgü dans gösterileri sergilenmiştir. Düzce Otları Tyche Bereket Festivali Düzce Belediyesi Kent Konseyi Kadın Meclisi tarafından düzenlenen Düzce Otları TYCHE Bereket Festivali düzceli vatandaşların ilgisine sunulmuştur. Üç gün boyunca Düzce'de yetişen endemik bitkilerin tanıtıldığı, yemek yarışması, kortej yürüyüşü ve panellerin yer aldığı festival gerçekleştirilmiştir (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Konuralp Gazi Anma Programı Düzce Belediyesi Kültür İşleri Müdürlüğü tarafından her yıl geleneksel olarak düzenlenen Konuralp Gazi Anma Günü ve "Konuralp Dünya Turizm Destinasyonu Oluyor" Projesi kapsamında tarihi yaşatılması amacıyla kurulan "Konuralp Gazi Otağı" açılış töreni ile birlikte yapılmıştır. Bu uygulamaların yanı sıra İl sınırları içerisindeki, 2 adet huzur evine, 19 adet sağlık merkezine, 23 adet okula, 5 adet kültür sanat merkezine, 93 adet ibadethane gibi bakanlık bünyesindeki sosyal ve kültür alanlarında gereken desteği vermektedir (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

6.7.Düzce Belediyesinin Eğitim ve Akademik Faaliyetleri

"Geleneksel yönetim yaklaşımından bilimsel yönetim yaklaşımına kadar tüm yönetimlerde hizmet içi eğitim; bir işte çalışanlara, işin yerine getirilmesinde, bilgi, beceri, tutum ve davranış bakımından duyulan eksiklik ya da gerekliliğin sonucu olarak önem kazanmış bir kavramdır." Çalışma hayatındaki bütün örgütlerde ve çeşitli

alanlarda güncel ve mevcut uygulamaları bilmek yada belirlenen bütün işleri gerçekleştirmek için yeni girdi ve gelişmeleri izlemek günümüzde kaçınılmaz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilgilenmeden öte eğitimi mecburlaştıran bu yeni girdi ve gelişmeler sonucunda yönetimde eğitimin amacı personelin kültür seviyesini yükseltmek değil, personelin kurum ve kuruluş tarafından hedeflenen niteliklere sahip olmasını sağlamaktır (Güneş, 2013: 29).

İş hayatında eğitimin çeşitlikleri hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim olmak üzere iki aşıda incelenmektedir. Basit ifade ile hizmet öncesi eğitim, kurum ve kuruluşların kendi işleyiş amaçlarına uygun personel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kendi içlerinde açtıkları okullarda ve genel öğretim kurumlarında hizmet öncesinde yürütülen faaliyetlerin tümüdür (Güneş, 2013: 29). Hizmet içi eğitim, *“kişiyi işi ile kesin hukuki ilişkinin kurulduğu tarihten itibaren, işten ayrıldığı tarihe kadar geçen süre içinde, işin gerektirdiği performans düzeyine ulaşması için gereken bilgi beceri ve davranışın sistemli bir şekilde öğretilmesidir”* (Can, Akgün ve Kavuncubaşı, 1998: 185).

Hizmet içi eğitim üç ana unsurdan oluşmaktadır. Bunlar (Tortop, 2005: 188):

- Personelin çalışmakta olduğu işi en üst verimlilik ile gerçekleştirmesini sağlamak amacı ile gereken bilgi ve beceriyi kazandırmak ve geliştirmek,
- Personele üst görevlerde çalışabilmesi için gerekli olan yeterliliği kazandırmak,
- Personelin örgüt ve işe karşı davranışlarını olumlu yönde değiştirmektir.

Mahalli idarelerin idari çalışanlarının geliştirilmesi konusunda, hizmet içi eğitime duyduğu ihtiyaç ortadadır. *“TEPAV’ın (Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı)Türkiye genelindeki araştırmasında ankete katılan belediye personelinin, hizmet içi eğitimden % 86,5 oranında yarar sağladıklarını ifade etmiş olmaları, hizmet içi eğitimin önemini ve faydalı yönünü ortaya koymaktadır”* (Tepav, 2007: 76).

Düzce Belediyesi hizmet kalitemizin artırılması, arazide zor koşullarda çalışan personellerimizin iş güvenliğinin daha üst seviyelere taşınması ve evsel atık toplama ve kent temizliği faaliyetlerinin etkin bir şekilde devam ettirilmesi amacı ile evsel katı atık toplama ve kent temizliği başlıklı hizmet içi eğitim seminerleri verilmiştir. Düzce Belediyesi Arşivinin Dijitalleştirilmesi İçin Destek Talebi çerçevesinde, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı'nın katkılarıyla belediye personeline düzenlenen seminerle,

edevlet, e-belediye temalı belge, doküman ve arşiv yönetimi konularında farkındalık yaratma amaçlı eğitim verildi. Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Akademisyeni Dr. Bahattin YALÇINKAYA' nın sunduğu 2 günlük eğitim seminerinde belge, doküman ve arşivlerin düzenlenmesi konularında farkındalığı artırmak, e-devlet, e-belediye kavramlarının olgunlaştırılması ve bunun kamu hizmet kalitesine yansımaları için genel bir eğitim ve bilgilendirme yapılması sağlanmıştır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Düzce Belediyesi'nin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile ortaklaşa hazırladığı "Düzce'ye sizin gözünüzden ve gönlünüzden bakıyoruz" sloganıyla yola çıkılan "Düzce Şehir Kimliği Çalıştayı" gerçekleştirilmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirlenen akademisyenlerin moderatörlüğünde 12'şer kişilik 14 çalışma grubu Düzce'nin yarınları için ortak akıl, ortak irade felsefesiyle çeşitli çalışmalarda bulunmuştur. Çalıştay, 2 oturum şeklinde gerçekleştirilmiş ve 6 saat sürmüştür. Çalıştayda, moderatörler önderliğinde ele alınan konular; Şehrin diğer şehirlere benzeyen ve benzemeyen yanları, coğrafi konumu, tarihî ve kültürel birikimi, tabii güzellikleri, Teknik ve ekonomik gelişmişliği, üretim alanları ve konuları, İç ve dış turizm potansiyeli, Bilimsel ve akademik altyapısı, İnsan kaynakları ve demografik durumu, Sahip olduğu sabit değerlerle bu sabit değerleri stratejik değerlere dönüştürme potansiyeli, Şehre ait başlıca simgeler, unutulmuş ve yaşayan simgeler, unutulmuşların yeniden hatırlatılması, yaşayanların güçlendirilmesi için yapılması gerekenler, Şehrin temel çevre sorunları ve çözüm önerileri, şehirle ilgili kentsel dönüşüm ve gelişim politikaları hakkındaki tespitler ve teklifler, ile şehrin geleceğine dair kısa, orta ve uzun vadede yapılabilecekler ele alınmıştır. Düzce Şehir Kimliği Çalıştayı'ndan elde edilen veriler, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kitap haline getirilmek üzere arşivlenmiştir (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Düzce Belediyesi tarafından "Uluslararası Düzce Tarih ve Kültür Sempozyumu" düzenlenmiş ve 47 akademisyenin Düzce ile ilgili araştırmalarını paylaştığı sempozyum, öğrenciler ve Düzceli vatandaşlara sunulmuştur. Araştırmacı ve akademisyenlerin ortak birikimleri ile hazırlanan ve Düzce Belediyesi Kültür Yayınları arasında yerini alan "Düzce'de Tarih ve Kültür" ve 1831 Nüfus Sayımına Göre Düzce" isimli kitapların dağıtımı yapılmıştır (Düzce Belediyesi Faaliyet

Raporları, E.T:17.03.2018).

6.8. Düzce Belediyesinin Kurumsal Kimlik ve Kurumsal İletişim Faaliyetleri

Günümüzde özel yada kurumsal kurumların bir kimliğe sahip olmaları, onların hedef kitlelerinde hatırlanır kılmakta oldukça önemlidir. Kamuya hizmet yolunda faaliyet gösteren bir çok kurum farklı bölgelerde aynı hizmeti gerçekleştirmektedir. Fakat bu hizmet gerçekleştirme esnasında belirli bir kurumsal kimlik ile faaliyet gösterenlerin başarılı olma ihtimalleri daha yüksektir. *“Kurumsal kimliğin gerçek anlamda uygulandığı stratejik dönem, bir kimliğin yalnızca dizayndan oluşmadığını, bunun yanı sıra kurum felsefesine dayanan, kurumsal davranışı da içererek, kurumun tüm iletişimini belli bir düzen içerisinde hedef kitlesine yöneldiği bir kimlik anlayışı sergiler”* (Okay, 2005: 11).

Düzce Belediyesi ISO Kalite Belgesi almak için ilk başvurusunu 2006 yılında yapmıştır. Yapılan düzenlemeler ile 2007 yılında belge almaya hak kazanmış olup, her yıl belgenin gerektirdiği denetleme ve yenileme çalışmalarını düzenli olarak yapmaktadır. 2014 yılı Kalite Sistem Birimi olarak yapılan çalışmalar, Kalite Yönetim Sistemi Dokümantasyonunun genel değerlendirilmesi ve kontrolü amacıyla tüm müdürlükler ile birebir toplantılar gerçekleştirmiş, müdürlüklere ait ISO 9001:2008 Klasörleri incelenmiş ve yanlış, eksik veya revize gerektiren dokümanlar ile ilgili gerçekleştirmeleri gereken işlemler toplantı katılımcılarına tutanak ile tebliğ edilmiştir. Kalite Kayıtları Planı oluşturulmuş, Kalite El Kitabı revize edilmiş, Kalite El Kitabında tanımlanan Proseslere ait Proses Planları oluşturulmuştur. Bu süreç zarfında Kalite Sistem Biriminde bulunan mevcut tüm dokümanlar ve klasörler gözden geçirilmiş ve tespit edilen eksiklikler ve diğer zorunlu dokümanlara ilişkin revizyonlar tamamlanmıştır. ROYALCERT firması bağımsız denetçisi tarafından gerçekleştirilen Dış denetim başarıyla tamamlanmış ve Düzce Belediyesi ISO 9001:2008 Kalite Belgesinin devamlılığına hak kazanmıştır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

6.9. Düzce Belediyesinin Bilişim Teknolojileri ve Gelişim Faaliyetleri

Günümüzde yerel hizmetlerin sunumunda teknoloji den faydalanmanın önemi herkes tarafından kabul gören bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilişim teknolojileri, yönetim ve karar alma süreçlerini güçlendirmek amacı ile uygulanan veri toplama, toplanan verileri işleme, depolanma ve dağıtılmasını sağlayan bileşenlerin

tümünü ifade eder (Laudon ve Laudon, 1996: 9). Geçen yüzyılda, haddinden fazla genişlemiş, hantallaşmış, artan maliyetle daha az iş yapar bir hale gelmiş olan kamu yönetiminin teknoloji destekli reformist bir çözüm yoluna ihtiyaç duyduğu açıkça ortaya çıkmıştır (Aktan, 2003: 242). Kamu yönetiminde hizmetlerin vatandaş odaklı olması, gerçekleştirilen hizmetlerin daha şeffaf ve hesap verebilir olması ve sağlanan hizmetlerin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi modernleşme çabalarının esas ilkesi olarak kabul edilmektedir (Griffin ve Halpin, 2005: 13). Bunların yanı sıra genel hizmetlerinin yayılması ve bu hizmetlere sanal ortamlarda erişimin sağlanması, kamu yönetiminde verimliliğin artırılması açısından önemsenmektedir (UNDP, 2004). Bu bağlamda kamu yönetimlerine hizmet kalitesi açısından ciddi oranda fayda sağlayan ve artık vazgeçilmez bir hal alan e-devlet (Melitski ve Holzer, 2007: 6), kamu kurumlarının vatandaşlara ve etkileşimde olduğu kurum ve kuruluşlara verimli hizmet sunduğu bu alanın yanı sıra maliyetleri azaltmak içinde vazgeçilmez bir hal almaktadır (Willoughby vd., 2010: 51; Brendan ve Nicholson, 2003: 90-91). E-devlet kavramı, modernleşme ile bütünleşik olan toplam kalite yönetimi, vatandaş memnuniyeti gibi çevirici kavramlardan biri olarak değerlendirilmektedir (Yıldız, 2003: 307).

E-devlet kavramı, vatandaşa kaliteli hizmet sağlamanın yanı sıra yerel yönetimlerin modernleşmesi sürecinde vatandaş ile idare arasındaki ilişkilerin güncellenmesi açısından oluşturacağı katkılar ile de gündeme gelmiştir (Enticott, 2003: 52). Bunların yanı sıra kağıtdan tasarruf ederek, verilerin etkin ve tekrar kullanılabilir ortamlarda saklanabilmesi (Kırçova, 2003: 23), işlemlerin daha hızlı ve hatasız yapılması (Yozgat, 1998: 41), sıkıcı ve hantal bürokratik işlemlerin kolaylaştırılması (Altınok, 2005: 135), maliyetlerde azalma, vatandaşların kamusal bilgilere rahatça ulaşabilmesi (Balcı, 2003: 268), mesai menfusunun ortadan klakması ile devlet hizmetlerinin 7 gün 24 saat sunulması sağlamaktadır (Yıldız, 2003: 306; Kösecik ve Karkın, 2004: 119; Kırçova, 2003: 23). Mahalli idarelerde e-devlet kavramı gibi bilişim teknolojileri kullanımı ile vatandaş ve personel ile iletişimli olan hizmet birimlerinden yazı işleri, insan kaynakları ve personel işleri, mali işler gibi yönetim süreçlerinde otomasyonunun sağlanması, vatandaşın talep ve şikâyetlerinin, ruhsat alma, izin, bilgi alma, başvuru ve ödeme işlemlerinin internet üzerinden yapılması, mahalli idarelere ait bilgi ve verilerin, ilgili kurum ve kuruluşlar ile paylaşılması sağlanabilmektedir (Güler, 2009). Böylece tek bir otomasyon sistemi

içinde tüm hizmetler takip edilebilmektedir.

Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmeliğin 5. maddesi gereğince kurumlara, sundukları tüm kamu hizmetlerine ait Hizmet Envanteri Tablolarının oluşturulması ve söz konusu tabloların kurumların resmi internet sayfaları ile e-devlet kapısında yayınlama zorunluluğu getirilmiştir. Bu kapsamda kurumlara ait hizmet envanteri tablolarının aynı standartlar çerçevesinde merkezi bir sistemde tanımlanması ve tanımlanan hizmetlerin birbiriyle ilişkilerinin ortaya çıkarılması, kurumsal ve ulusal düzeyde kamu hizmetlerine ait süreç analizlerinin yapılması amacıyla Başbakanlık tarafından KAYSİS (Elektronik Kamu Bilgi Yönetimi Sistemi) ve alt uygulaması HEYS (Hizmet Envanteri Yönetim Sistemi) geliştirilmiştir. Başbakanlığın yürüttüğü HEYS uygulamasında mahalli idareler arasından Düzce Belediyesi pilot kurum seçilmiş ve 14.07.2014 tarih 170 sayılı Başbakanlık yazısı ile kurumumuza bildirilmiştir. Yapılan çalışmalar kapsamında Düzce Belediyesinin her harcama biriminden iki personel “Veri Giriş Görevlisi” olarak görevlendirilmiştir. Ana hizmet birimleri tarafından resen veya başvuru neticesinde sunulmakta olan, hizmetlerin adlarını ve dayandığı mevzuatı içeren “Birim Hizmet Adları Listeleri” VGG’ler tarafından oluşturulmuştur. Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı ile yapılan görüşmeler neticesinde Düzce Belediyesi 108 adet hizmeti veri girişi için uygun bulunmuştur. Veri giriş işlemleri ilerleyen yıllar içerisinde de devam etmekte olup onaylanan hizmet bilgileri www.kaysis.gov.tr adresinde yayımlanmaktadır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Kent Bilgi Sistemi, kent ve kentliye ait bilgilerin belirli yöntemlerle toplanması uygun yazılım ve donanımlar kullanıp bir veritabanına aktarılması, veriler arasında ilişki kurulması, yönetilmesi ve doğru sorgulamalar oluşturup analizlerin yapılarak kentin her türlü ekonomik, sosyal, kültürel, idari ve diğer hizmetlerinin en iyi şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacı ile kurulan Kent Bilgi Sistemi Düzce Belediyesinde 2007 yılında kurulmuş olup Halihazır/ Kadastral haritalar, Ortofoto, Mahalle, Yol, Bina/bağımsız bölüm ve kapı numarası veri katmanlarını içeren veri tabanına aktarılmıştır. Kent Bilgi Sisteminin önemli altlıklarından biri olan kadastro verilerinden Düzce merkez için daha önce tamamlanmış olup veri tabanına aktarılmış, yapılan değişiklikler Kadastro müdürlüğünden temin edildikçe veri tabanına işlenmesine devam edilmektedir. Kent Bilgi Sistemi için gerekli diğer bir altlık olan

Numarataj haritalarının güncelleme çalışmalarına devam edilmektedir. Kent Bilgi Sistemi (KBS) veri güncellemesine ArcGIS Coğrafi Bilgi Sistemi yazılımıyla devam edilmektedir. KBS de üretilen sorgulanabilir Kent Rehberi ve numarataj haritasına Düzce Belediyesi'nin web sayfasından ulaşılabilir. İmar planlarının veri tabanına aktarılması çalışmaları tamamlandığında aynı harita üzerinden imar durumu sorgulamaları da mümkün olacaktır. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile birlikte yürütülen MAKS (Mekânsal Adres Kayıt Sistemi) projesi güncellemelerle devam etmektedir. Bu projeye ruhsat ve iskan belgeleri ile CBS haritası birleşerek Mekansal Adres Kayıt Sistemini oluşturmaktadır. MAKS' a işlenen bütün verilerin İçişleri Bakanlığı Serverlarında da oluşmasından dolayı merkezi denetim ve kontrol kolaylığı sağlanmaktadır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Belediye otomasyon programı geliştirilmesi konusunda Türkiye Belediyeler Birliği ile çalışmalar ortak olarak yürütülmektedir. Yürütülen çalışmalar neticesinde tüm ilçe ve belde belediyelerinin de yararlanabileceği bir otomasyon programı geliştirilmesi hedeflenmektedir. Programa test server açılması sağlanmış olup, çalışmalar devam etmektedir. Ayrıca EBYS Projesi ve elektronik doküman yönetimiyle ilgili TS13298 uyumlu bir yazılımla tüm ıslak imzalı belgelerin yerine dijital imzalı belge alışına ve arşivine geçirilmesi çalışması Türkiye Belediyeler Birliği ile devam etmektedir. Kamu Sertifikasyon Merkezi ile ilk etapta Yazı İşleri Müdürlüğü'nü kapsayacak şekilde Elektronik İmza başvuruları yapılmıştır. İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nün bina durumlarını yerinde tespiti için mobil bir program geliştirilmiştir. 3G mobil internet üzerinden incelenen bina ile ilgili bilgilerin sisteme girişleri yapılmaktadır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

6.10. Düzce Belediyesinin Çevre Bilinci ve Geri Dönüşüm Faaliyetleri

İnsanların yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak adına tabiattan yararlanma arzusu ve eylemi sonucundan oetaya çıkan olumsuzluklar çevre sorunlarını oluşturmaktadır. Bu duruma kentleşme, endüstrileşme, nüfus artışı, bilinçsiz doğa kullnımı ile oluşan tahribatları da içerir (Mutlu, 2001: 31-47). Mahalli idareler hizmet alanlarındaki doğa tahribatına sebep olan, çevre kirliliğine yol açan olayları denetim ve önleyici unsurları gerçekleştirmektedir. Bunların başlıcaları, hava kirliliği ile mücadele, gürültü ve görüntü kirliliğinin engellenmesi, çöp kirliliğine önleyici tedbirler, atık suların kontrolü, park ve yeşil alanların oluşturulması ve korunması, ve diğer kirlilik

türlerinde yapacakları denetimlerle bu sorunları çözmeye çalışmaktadırlar (TÇV, 2003).

İçinde bulunmakta olduğumuz tüketim çağının getirileri arasında yer alan bahçe atıkları, evsel atıklar, sanayi atıkları ve maden atıkları şehirlerin ve toplumun refahının artmasına bağlı olarak gittikçe artış göstermektedir. Bundan 40 yıl önce kişi başına yaklaşık 1,5 kg olan katı atık miktarı günümüzde yaklaşık 2,5 kg.a çıkmıştır. Buradaki ana sorun her geçen gün hızını yükselten atıkların tekrardan ekonomiye nasıl kazandırılacağıdır (Soysal, 2007: 89).

Atıkların toplanması, taşınması ve farklı metotlar ile yok edilmesi, geri dönüştürülmesi veya enerji elde edilmesine katı atık yönetimi denilmektedir. Atık yönetimi kaynağından ayrı ayrı toplanması atık yönetiminin olmazsa olmazlarından. Bu konuda çıkarılan 1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile katı atıkların yönetimi konusunda belediyeler görevlendirilmiştir. Belediyeler katı atıkların korunması hususunda çıkarılan yasal mevzuatlara uymakla yükümlüdürler (Soysal, 2007: 90).

Düzce İli Katı Atık Bertaraf Tesisi 1.Etap inşaatı 2014 yılında tamamlanmıştır. Tesis Çevre Bakanlığı Hibesi ve İller Bankasının Kredi finansmanı ile Düzce Merkeze, 7 ilçesine ve 2 beldesine hizmet vermektedir. Tesisin tamamlanmış olan 1. etabında 309.000 m²'lik alan ile inşası devam eden 2. etabın tamamlanması halinde 1.150.000 m³ lük kapasiteli çöp depolama sahası faaliyete alınmış olacaktır. 1. etap kapsamında yapılan çöp depolama sahası Düzce'nin 10 yıllık çöp depolama ihtiyacını karşılayacaktır. Proje kapsamında depolama sahası kazı-dolgusu, taban ve şev izolasyon çalışmaları, sızıntı suyu toplama havuzu, kantar, kantar binası, tekerlek yıkama ünitesi, idari binalar, çevre aydınlatma sistemi ve su deposu gibi yardımcı tesisler inşa edilmiş olup, depolama sahasının doğal afetlerden korunması amacı ile de yaklaşık 1 km uzunluğunda kuru dere yatağı ıslah edilmiştir (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Tıbbi atıkların bertaraf edilmesi ise, Sakarya Büyükşehir Belediyesi'nin bölgesel olarak Düzce ve Adapazarı illerindeki tüm sağlık kuruluşlarından kaynaklanan tıbbi atıklarının bertaraf edilmesi amacıyla kurduğu Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisine,

Düzce ilinde oluşan tıbbi atıkların 10 yıl süre ile verilmesi için Sakarya Büyükşehir Belediyesi ile protokol imzalanmış; böylelikle Düzcede sürdürülebilir bir tıbbi atık yönetimi oluşturulması sağlanarak, ildeki tıbbi atıkların bertarafı sorunu çözülmüştür. Düzcede hizmet veren sağlık kuruluşlarından kaynaklanan tıbbi atıkların kanun ve yönetmeliğe uygun lisanslı araçlarla ve hizmet içi eğitime tabi tutulmuş personellerle toplanması sağlanarak, yıllık ortalama 350 ton tıbbi atığın Sakarya Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi'nde bertaraf edilmesi sağlanmıştır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Düzce Belediyesi ve Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisansına sahip Kolza Biodizel San.Tic.A.Ş arasında 03/03/2008 tarihinde protokol imzalanarak, il sınırları içerisinde bitkisel atık yağların toplanması projesi aktif olarak gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Protokolün imzalanmasından bugüne kadar 60'a yakın atık yağ üreticisinin lisanslı firma ile sözleşme yapması sağlanmıştır. Sözleşmenin imzalanmasıyla bitkisel atık yağ üreticisine toplama bidonu bırakılarak, atık yağları toplamanın öneminden bahsedilmiştir. Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında, belediye yetki sahasında bulunan lokantalar, sanayi mutfakları, oteller, yemekhaneler, hazır yemek üretimi yapan işletmelerden ve evlerden kaynaklanan bitkisel atık yağlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı taşıma ve bertaraf lisanslı firmalarca toplanarak, yıllık ortalama 34.670 kg bitkisel atık yağın mevzuatlara uygun olarak bertaraf edilmesi sağlanmıştır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Ekonomik ömrünü tamamlamış lastiklerin kontrolü yönetmeliği gereğince, EÖTL'lerin çevreye zarar verecek şekilde doğrudan veya dolaylı olarak alıcı ortama verilmesinin önlenmesi ve ekonomik ömrünü tamamlamış lastiklerin geri dönüşümünün sağlanması amacıyla EÖTL taşıma yetkisi olan lokman geri kazanım A.Ş ile protokol imzalanmıştır. Yetkili taşıyıcı firma tarafından İl genelindeki lastik tamirhaneleri, kaplamacılar, perakende satış noktaları, oto sanayi ve benzeri yerlerden yönetmeliğin 14 üncü maddesinde belirtilen özelliklere sahip araç ile ve Ulusal Atık Taşıma Formu düzenlenerek alınan 434 ton EÖTL'nin, geri kazanım konularında lisans almış tesislere veya geçici depolama alanlarına taşınması sağlanmıştır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Atık PİL ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği gereği, Çevre ve Şehircilik

Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş kuruluş olan “Taşınabilir Pil Üreticileri ve İthalatçıları Derneği İktisadi İşletmesi (TAP) ile atık pillerin toplanması, taşınması ve geri kazanımı/bertarafı konularında 2006 yılında başlayan işbirliği sürdürülmektedir. Bu kapsamda şehirdeki tüm ilk ve orta öğretim okulları, üniversite kampüsü, kamu kuruluşları, hastaneler, işyerleri ve sanayi kuruluşları olmak üzere 121 adet iç mekan, 9 adet dış mekan atık pil toplama noktası oluşturularak, atık pil toplama faaliyetleri devam ettirilmiştir. Yıllık ortalama 1.228 kg atık pil toplanmış ve TAP Derneğine teslim edilerek, mevzuatlara uygun olarak bertaraf edilmesi sağlanmıştır (Düzce Belediyesi Faaliyet Raporları, E.T:17.03.2018).

Yerel demokrasinin gelişim seviyesindeki en önemli kriter, vatandaşın yaşadığı şehir ile alakalı alınan kararlara sağladığı katkı oranıdır. Sağlanan katkının büyüklüğü ise, gerçekleştirilen katkı oranı ile denk olduğu söylenebilir. Yerel meclisler, idarecilerin küçük ölçekli şehirlerde yaşayan vatandaşlarla birlikte sürekli irtibatla olunmasını sağlayan en etkili organdır. Buralardaki seçilmiş bireyler, yerel vatandaşın taleplerini dinlemek ve bu talepleri kanun çerçevesinde irdelemek zorundadırlar. Bu demokratik işleyiş etkin bir biçimde uygulanabilir ve sürekliliği korunabilirse, ulusal meclislerin başarısına da katkı sağlayacak ve onlar için iyi birer emsal oluşturacaklardır (Tortop, 1992). Bu bağlamda Düzce Belediyesi; uygulayacağı bazı istisnai kararları referandum sonucuna göre hareket etmektedir. Örneğin mevcut bir caddenin trafiğe kapatılıp kapatılmaması, şehrin sembol olmuş noktalarındaki uygulamaların sorulması şeklindedir. Vatandaşın şehir yönetime ait karar organlarında, karar alma sürecine daha etkili bir şekilde katılabilmeleri için gerekli önlem, uygulama ve denetimleri gerçekleştirmiştir. Mahalli seçimler sonucu oluşacak olan belediye meclisinin, mahalle esasına göre oluşturmuş ve mahallelerin mecliste nispî temsil ilkesine uygun olarak temsil edilmesini sağlamaya çalışmıştır.

SONUÇ

Tarihi mazisi çok öncelere kadar uzanan fakat, özellikle son yıllarda genel kabul oranını ve gücünü arttıran 1980'lerden sonra gündemdeki yerini yukarıya taşıyan küreselleşme, serbest piyasa ekonomisinin etkinliği ve bu bağlamda özelleştirme, sivil toplum örgütleri yardımı ile gönüllüleştirme ve yerelleştirme çalışmaları da göz önüne çıkmıştır. Yerelleştirme çerçevesinde mahalli idarelere merkezi yönetimden aktarılması düşünülen yetki devri ile mahalli idarelerin güçlendirilmesi, hizmet üretim hızının artırılması ve kolay ulaşılabilirlik hedeflenmiştir. Mahalli idarelere yapılan bu yetki devri, şehirde hayatını sürdüren vatandaşların daha kaliteli, etkileşimli, katılımcı ve refah seviyesi yüksek bir şekilde yaşamalarının da olanak tanımıştır. Elbetteki bu olanakların gerçekleşebilmesi için elzem olan zemin, gerçekleşen dönüşüm sonrası şehir kültürünün yavaş yavaş oturması ile daha da sağlamlaşacaktır. Bununla birlikte, globalleşme sürecinde gerçekleşen yerelleşme aksiyonları, merkezi idarenin mahalli idareler karşısında arka planda kalmasını da beraberinde getirmiştir. Bu durum özellikle gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkeler karşısındaki durumunu güçlendirmiştir.

Modern ülkelerde toplumsal ve bireysel gereksinimlerin çoğalmasıyla beraber dönüşüme uğrayan kamu faaliyetlerinin gerçekleştirilme zorunluluğu devletin, merkezi yönetimlerden mahalli idarelere doğru hassasiyetlerinin artmasına sebep olmuştur. Bu bağlamda, devletlerin siyasi yapısına güdümlü olarak mahalli idarelere atfedilen değer ve günümüz globalleşme sürecinde mahalli idareler daha da güçlenmeye başlamıştır. Bu işleyiş içerisinde, devlet idaresinde yetkilerin bir bölümü mahalli idarelere aktararak, desantralizasyon düşüncesi kabul görmüştür. Gerçekleşen bu durumlar neticesinde; yerelleşme yalnızca faaliyetlerin değil, gelirlerinde merkezi idare ile mahalli idareleri arasında paylaşılması öne sürülmüştür. Toplumsal ve kamusal gereksinimlerin karşılanması için hizmet üreten belediyeler; kamu menfaatinin korunması ve hizmet üretiminde kaliteyi yakalayabilmesi açısından dikkat çeken kurumlardır. Mahalli idarelerin bir kolu olan belediyeler faaliyetlerini gerçekleştirirken parasal ve ekonomik yapıları açısından da ciddi bir öneme sahiptir. Bu durumda belediyeler kendilerine yüklenen ve kendilerinden beklenen hizmetleri istenilen kalitede gerçekleştirebilmeleri için kaynaklarının yeteri kadar güçlü olması gerekmektedir.

Devletlerde veya idare yönteminde farklı misyon için kullanılan yerelleşme, devlet teşkilatlanmalarını yerelleştirilerek, “yerellik” esasının oluşturulması temelinde can bulmuştur. Küreselleşme süreci ile birlikte yönetimde yerelleşme daha fazla değer kazanmıştır. Küreselleşme; ulus devleti, egemenliğini uluslararası teşkilatlanma ile paylaşmaya, diğer taraftan da merkezi yönetimin gücünü azaltarak mahalli idarelerin güçlenmesine doğru bir yol aldırılmaktadır. Yerelleşme; küreselleşme, siyasi, ideolojik ve işlevsel ana başlıkları altında çeşitli nedenlerle ihtiyacın hasıl olduğu bir uygulamadır.

Yerelleşmenin avantajları ise; yerel toplumun yönetime katılımını sağlar, yerel yönetimlere özgüven kazandırır, devlet görevlilerinin toplumla kaynaşmasını sağlar, devlet ve hükümet uygulamalarında verimliliği artırır, taşra birimlerinde çalışanları motive eder, şeffaflığı, hesap verilebilirliği ve sorumluluğu artırır. Dezavantajları ise; merkezi yönetimin koordinasyon ve kontrol yeteneğini azaltır, makro-ekonomik istikrarsızlığa yol açabilir, standart işlemlerin aksamasına yol açabilir, ekonomik kayıplar ortaya çıkabilir, hizmet kalitesinde ve temininde sorunlar yaşanabilir, yerel çıkar grupları ve zengin çevrelerin yönetime müdahalesine ve kontrolü ele geçirmelerine sebep olabilir, yerel ölçüde adaletsizliklere sebep olabilir. Fakat dezavantajların etkisi bölgesel konum açısından ciddi farklılıklarda gösterebilmektedir.

Küreselleşme sürecinde yerinden yönetim anlayışını ve mahalli idareleri öne çıkaran gelişmeler, ulus devlet ve kamu yönetimini değişime zorlayan nedenlerin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum devletin küçültülmesi ve etkinleştirilmesi ve kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması çerçevesinde şehirlerin yapı ve işlevlerinde meydana gelen önemli değişimlerle birlikte de gerçekleşmektedir. Bu süreçte küreselleşme bir taraftan ülkeler arasındaki fiziksel ve ekonomik sınırların önemini azaltırken diğer taraftan küresel ekonomik sistemin temel birimleri de şehirler olmuştur. Küresel ekonomide sermaye, iş ve sosyal yaşamın yoğunlaştığı yerler olarak küresel şehirler ön plana çıkmıştır. Küresel iletişim ve bilgi ağlarıyla birbirlerine bağlanmışlardır.

Merkezi yönetim ile mahalli idareler ilişkileri açısından bazı ülkeler, sosyal, iktisadi ve siyasi nedenlerden dolayı geniş mali ve idari yetkilerle donatılmış özerk

mahalli idare sistemini benimserlerken bazı ülkeler ise, güçlü merkezi yönetim düzenini tercih etmektedirler. Küresel, ulusal ve yerel düzeyde gerçekleşen yönetim anlayışı mahalli idarelerde değişimlere neden olmaktadır. Yerel düzeyde “yerel yönetim” uygulamaları ile mahalli idarelerin halkın katılımına daha çok imkan vermeleri amaçlanmış ve mahalli idarelerde yeni katılım yöntemleri ortaya çıkmıştır. “Yönetim” anlayışı, mahalli idareleri önemli bir aktör kabul ederek merkeziyetçiliğin ortaya çıkardığı olumsuzlukların yerelde yönetimi geliştirerek giderilmesi çabalarında mahalli idareleri güçlendirmek istemektedir. Yerel yönetim sürecinde kamusal, yerel, özel ve gönüllü sektörler arasında işbirliği uygulamalarının geliştiği ve bu işbirliğine yönelik yasal ve kurumsal düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir. Yönetim sürecinin biçimlendirdiği gündem 21 yaklaşımı dünyada birçok ülkede mahalli idarelerde uygulanmış ve olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Küreselleşme, mahalli idarelerin hizmet sunduğu kesimi “vatandaş” “hem şehri” kavramından “müşteri” kavramına dönüştürmektedir. Böylece yerel hizmetler alanı kamu hizmeti etiğinden çıkarak piyasa etiği içerisine çekilse de müşteri odaklılık; halkın istek ve beklentilerine yönelik hizmetlerin gerçekleştirilmesi, sunulan hizmetlerle ilgili olarak daha fazla bilgilendirme ve katılımın sağlanması ile birlikte sorumluluk ve hesap verebilirliğin güçlendirilmesi, hizmetlerin daha kaliteli sunulması açısından yeni bir yönetim kültürünü ortaya koyması açısından önemli dönüşümlere yol açmaktadır.

Türkiye’deki mahalli idarelerde sözü edilen dönüşümlerle birlikte yönetim ve örgüt yapılanmasında bazı değişimler ortaya çıkmaktadır. Vatandaşa (müşteriye) daha yakın olmak için hiyerarşik kademelerin sayısı azaltılmakta, klasik bürokratik organizasyon yapısı taşıyan örgütlenmelerden vazgeçilmektedir. Küreselleşmenin yaygınlaştırdığı yeni teknolojiler bazı hizmetlerin elektronik ortamda sunulabilmesine imkan tanımakta, vatandaşların bilgiye erişimi ve yönetime katılmaları için yeni fırsatlar oluşturulmaktadır. Yöneticiler küresel değişim koşullarında ilişkileri kavrayabilen, dinamik ve aktif bir yönetim anlayışı sergileme çalışmalarını gerçekleştirmektedirler.

Mahalli idarelerin temel sorumluluklarının ve işlevlerinin artması onların klasik yerel idare mantığıyla yönetilmelerini zorlaştırmakta ve sadece hizmet sunan değil,

üretim yapan yeni istihdam alanları oluşturan girişimci yerel yönetimlere doğru bir dönüşüm gerçekleşmektedir. Mahalli idareler geleneksel yönetim anlayışında halkın ihtiyaçları, hizmetlerde eşitlik ve toplumsal denge üzerinde yoğunlaşırken, yeni yönetim anlayışıyla birlikte, ekonomiklik, etkinlik, verimlilik ve kalite ilkelerine yönelmektedir.

Küreselleşme sürecinde yaygınlaşan kamu yönetimi reformu içerisinde insan kaynakları sisteminin yeniden yapılandırılması önemli bir aşamayı teşkil etmektedir. Bu anlamda mahalli idarelerde de klasik personel yönetimi anlayışından insan kaynakları yönetimi anlayışına geçilmektedir. İnsan kaynakları yönetimi anlayışının uygulanması ile birlikte belediye yöntemlerinde sözleşmeli, geçici ya da kısmi zamanlı istihdam modelinin benimsenmesi, bazı hizmetlerin ihale yöntemiyle özel kuruluşlara gördürülmesi böylece fazla istihdamın önüne geçilmesi gibi esnek uygulamalar ortaya çıkmaktadır.

Türkiye’de en işlevsel mahalli idare birimi belediyelerdir. Belediyelerin ekonomik ve toplumsal ve kültürel gelişim sürecinde önemli işlevleri bulunmaktadır. Belediyeleri daha etkin bir mahalli idare birimi haline getirmek amacıyla hazırlanan 5393 sayılı Belediye Kanunu, küresel gelişmeler, AB etkisi ve yeni kamu yönetimi anlayışı doğrultusunda hazırlanmış ve belediyelerde yapısal ve işlevsel olarak bazı değişiklikler öngörmüştür. Dünyanın gelişmiş ülkelerinde 1970’lerden sonra uygulamaya başlanan belediyelerin sayılarının azaltılması, birleştirilmesi ve hizmetlerin etkin ve verimli sunumu için ölçek büyüklüğünün sağlanması konusundaki gelişmelerin Türkiye’de 2000’li yıllardan sonra büyük bir gecikmeden sonra uygulandığı görülmektedir. İlgili kanunla şehirlerde kamu hizmetlerinin büyük çoğunluğu belediyelere verilmektedir. Böylece belediyelere sadece belediye teşkilatını yönetmeye ilişkin değil şehri yönetmeye yönelik görevler verilmektedir.

Belediyelerin görev ve işlevlerine bakıldığında sosyal ve ekonomik işlevlerinin arttığı görülmektedir. Merkezi yönetimin önemli bir görevi olan güçsüzlerin ve düşkünlerin korunması, dar gelirlili insanların durumuna yönelik iyileştirilmelerin yapılması gibi sosyal devlet olmanın gerektirdiği işlevler küreselleşme sürecinde devletin küçültülmesi, sosyal devlet işlevinin erozyona uğraması sonucunda sosyal refah ve sosyo-kültürel gelişimin sağlanması işlevlerinin belediyelere geçtiği

görülmektedir. Bu açıdan ileride yerel düzeyde sosyal refah politikaları geliştirme görevinin de belediyelere geçeceği belirtilebilir. Belediye kanununda halkın yönetime katılımı konusunda da yeni açılımlar getirilmektedir. Bunlardan bazıları, belediyenin faaliyetleri hakkında bilgilenme hakkı, meclis toplantılarının halka açık olması ve meclis kararlarının halka duyurulması, ihtisas komisyonları kararlarının isteyenlere bedeli karşılığında verilebilmesi, ihtisas komisyonu toplantılarına STK'ların ve diğer kuruluşların temsilcilerinin katılabilmesi gibi düzenlemelerdir. Katılımın ve yerelde yönetim sürecinin geliştirilebilmesi için de bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bunlara örnek olarak; kent ölçeğinde hemşehricilik bilincinin geliştirilmesi, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, kent konseylerinin oluşturulması sayılabilir.

Çalışmada irdelenen küreselleşme sürecinin etkisi, merkezi yönetimlerin “geleneksel” ve “mevcut durumu muhafaza” şeklindeki yönetim anlayışları küreselleşme süreci ve kavramı ile örtüşmemektedir. Yerel yönetim yapılarının hizmet sağlarken karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların vatandaş nezdindeki reaksiyonu merkezi yönetim yapılarına göre daha hızlı bir şekilde gözlemlenebilmektedir. Geri dönüşlerin gerçekleştirilebilmesi için küreselleşme sürecine daha çabuk adapte olma zorunluluğu da meydana gelmektedir. Bu zorunluluğun üstesinden diğerlerine göre daha hızlı ve etkili bir şekilde gelebilen yerel yönetim yapılarından biri olan belediyeler, yönetimlerine vatandaş odaklılığı, karar organlarına sivil toplum kuruluşlarının ve temsilcilerin katılımları ile daha etkin bir şekilde gerçekleştirmektedir. Kurum içi teşkilatlanmayı, işlevselliği ve hizmet anlayışını diğer yerel yönetim yapılarına oranla daha hızlı bir şekilde etkileşime göre şekillendirebilen belediyeler, bu konuda diğer yapılara göre daha avantajlı durumdadırlar. Bu avantajın esas sebepleri ise diğer yerel yönetim yapılarına göre belediyelere katılım isteği, şehir üzerindeki etki, hizmet yelpazesindeki genişlik ve idarenin başında seçilmiş kişinin (belediye başkanı) yer alması gibi unsurlardan kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda çalışmada Düzce Belediye'sinin küreselleşme süreci ile birlikte kurum içindeki yapısını ve hizmet çeşitliliği incelenmiştir. İnceleme sonucunda çağın hızına yetişme ve hizmet erklerinin var oluş sebebi olan vatandaşların istek ve taleplerini merkezi hükümetin yüklediği sorumluluklarla birlikte dengeli bir biçimde gerçekleştirebilen yapıların en verimlisinin belediyeler olduğu saptanmıştır.

Küreselleşme ve yerelleşme kavramlarına, bazı insanlar yandaş bazı insanlar ise karşı görüşler içerisinde olsalarda bu kavramlar varlıklarını sürdürmektedirler. Durum bu şekilde olduğu müddetçeki böyle olacağı görülüyor, bu olguları kabul yada red konusunda kabullendirme çabalarından ziyade, ortak fayda üzerinden değerlendirme yapılması gerekmektedir. Kavramsal çerçevede devletlerin siyah yada beyaz ayrışımı yapmadan, kendi siyasal, sosyo-kültürel, ekonomik ve tarihsel durumlarını ön plana alarak, yaşanmakta olan şehirlerin yarınlarında daha güçlü ve bağımsız yerel demokrasi aracılığıyla oluşacağını dikkatlerden kaçırmamak gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Abid, Abdullah “Yönetişim Yaklaşımı ve Belediyeler: Yönetişim Göstergeleri Açısından Malatya Belediyeleri Araştırması”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Dijital Arşiv Sistemi, Konya, 2011
- Akdoğan, Yalçın “Sosyal Belediyecilik”, Yerel Siyaset Dergisi, 2006
- Akın, Mahmut “Gençlik Toplumsallaşmasında Akran ve Arkadaşlık Grupları”, Gençlik Araştırmaları Dergisi, 2014
- Aksoy, Sevgi “Küreselleşme ve Çokuluslu İşletmeler Çerçevesinde Türkiye’de Özelleştirme”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2006
- Aktan, Coşkun Can “Değişim Çağında Devlet”, Çizgi Kitabevi, Konya, 2003
- Aktan, Coşkun Can “Globalleşme, Bölgeselleşme ve Yerleşme”, Dış Ticaret Dergisi, Ankara, 1998
- Aktan, Coşkun Can “İdeal Devlet ve İyi Yönetim: Temel İlkeler, Kurallar ve Kurumlar”, Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 2015
- Aktan, Coşkun Can “İyi Yönetişim Kavramı”, İyi Yönetişim El Kitabı, İstanbul, 2008
- Alankuş, Sevda “Globalleşme, Yerelleşme ve Yerel Medya, Elektronik”, Bianet Bağımsız İletişim Ağı, İstanbul, 2001
- Altınok, Ramazan “E-Dönüşüm Yolunda Türkiye: E-Devlet Stratejisi Hazırlama Süreci ve Yaşanan Sorunlar”, Bilgi Çağında Türk Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması I, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2005
- Ar, Fikret “Türkiye ve Amerika Birleşik Devletlerinde Yapılan Bazı İdari Reform Çalışmaları”, Amme İdaresi Dergisi, 1983
- Aren, Sadun "Küreselleşme, Sosyalizm ve Geleceğin Yönü", NPQ Türkiye, 1999
- Arslan, Miraç “Yerel Yönetimlerde Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri (Arnavutköy Belediyesi Örneği)”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

Anabilim Dalı, İstanbul, 2013

Arslaner, M. Nazan ve Eryücel, Ertuğrul “Küreselleşme Sürecinde Egemenlik Kavramının Dönüşümü”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Erzurum, 2013

Ataay, Faruk “Türkiyede Yönetişim ve Sivil Toplum”, Memleket Siyaset Yönetim Dergisi, 2006

Aydemir, Cahit ve Kaya, Mehmet “Küreselleşme Kavramı ve Ekonomik Yönü”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2007

Aydın, Murat “Yeni Anayasal Düzenlemeler Çerçevesinde Türkiye’de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Görev ve Deneyimlerinin Değerlendirilmesi: Zeytinburnu Örneği”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006

Aydoğan, Muhammed “Kentsel Yönetişim Bağlamında E-Planlama Yaklaşımları İzmir Örneği”, İzmir, 2006

Babuş, Deniz “Küresel Isınma Sorununun Uluslararası Çevre Politikası İçerisinde İrdelenmesi ve Türkiye’nin Yeri”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana, 2005

Badie Bertrand, “Realism under Praise, or a Requiem? The Paradigmatic Debate in International Relations”, International Political Science Review, 2001

Balcı, Asım “E-Devlet: Kamu Yönetiminde Yeni Perspektifler, Fırsatlar ve Zorluklar”, Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003

Bariletti Antonio ve Zoli Mariangela, “On Concepts of Governance: A Survey and Interpretation”, 2006

Başkan, Nemci “Çeşitli Bağlılarıyla Küreselleşme Sözcüğünün Anlamları: Küreselleşme Olgusuna Felsefi Bakış”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2005

Bayar, Fırat “Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye”, Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, İstanbul, 2008

Bayramoğlu, Sonay “Türkiye’de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü”,

İletişim Yayınlar, İstanbul, 2010

Beki, Abdülhakim “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Ümraniye Belediyesi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2008

Belediye Kanunu, T.C. Resmi Gazete, Sayı 25874, 2005

Bevir, Mark “Key Concepts in Governance”, SAGE Key Concepts series, London, 2009

BM Küresel Yönetim Komisyonu, “Küresel Komşuluk”, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Ankara 1996

Boratav, Korkut “Emperyalizm mi? Küreselleşme mi?”, Küreselleşme Emperyalizm Yerelcilik İşçi Sınıfı, İmge Kitabevi, Ankara, 2000

Bozkurt, Veysel “Kürselleşmenin İnsani Yüzü”, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000

Bozkurt, Yavuz “Yerel Demokrasi Aracı Olarak Türkiye’de Kent Konseyleri: Yapı, İşleyiş ve Sorunlar”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Kütahya, 2014

Bradley, Raymond “Küresel Isınma”, Karizma Dergisi, İstanbul, 2005

Bryane, Michael “Theorising the Politics of Globalisation: A Critique of Held et al. Transformationalism”, Journal of Economic and Social Research, 2005

BSHF, “New Frontiers in Good Urban Governance”, Building and Social Housing Foundation, Leicestershire, 2000

Büyükşehir Belediye Kanunu, T.C. Resmi Gazete, Sayı 25531, 2004

Caiden, Gerald E. “Administrative Reform Proceed with Caution”, International Journal of Public Administration, 1999

Çalık, Temel “Eğitimde Değişim Yönetimi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 2003

Can, Halil, Akgün, Ahmet ve Kavuncubaşı, Şahin “Kamu ve Özel Kesimde Personel Yönetimi”, Siyasal Kitapevi, Ankara, 1998

Cansın, Can “Küreselleşme Rüzgarında Küresel Bir Köy: Türkiye”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Eskişehir,

2007

Castells, Manuel “Ağ Toplumunun Yükselişi”, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008

Cebeci, Kemal “Küreselleşme Bağlamında Ulus Devletin Egemenlik Gücünün Dönüşümü”, Sayıştay Dergisi, 2008

Çetin, Cafer “Küreselleşme ve Küresel Ekonomi İçerisinde Türkiye’nin Konumu”, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kars, 2006,

Çetinkaya, Özhan “Belediye Hizmetlerinin Kalitesi ve Vatandaşların Algı Düzeyi: Bursa Büyükşehir Belediyesi Örneği”, Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, Isparta, 2016

Cevher, Yusuf “Türkiye’de Yerel Yönetim Yazını 1992-2007 Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi Üzerine Bir İnceleme”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay, 2010

Cheema, Gulzar Singh “From Public Administration To Governance: The Paradigm Shift in the Link Between Government And Citizens”, 6th Global Forum on Reinventing Government Towards Participatory and Transparent Governance, 2004

Constantin, Lougovoy ve Denis, Huisman “Traite Des Relations Publiques”, P.Ü.F. Paris, 1981 Aktaran Yücel Ertekin, Halkla İlişkiler, TODAİE Yayını, Ankara, 1995

Coşkun, Bayram “Türkiye’de Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Tarihsel Geçmiş ve Genel Bir Değerlendirme”, Türk İdare Dergisi, 2005

Coşkun, Betül “Kent Yönetimine Katılım ve Kent Konseyleri”, Küresel Esintiler ve Yerel Etkiler Sarmalında Türk Kamu Yönetimi, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007

Coşkun, Betül ve Nohutçu, Ahmet “5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun İdari Vesayet Denetimi Açısından Değerlendirilmesi”, Beta Yayınları, İstanbul, 2007

Çubukçu, Muhammed İhsan “Küreselleşme Süreci İçinde Tüketim Toplumu ve Tüketim Kültürü”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1999

- Dağı, İhsan D. "Küreselleşmenin Önşartı: Demokratikleşme", Yeni Türkiye Demokratikleşme ve Yeni Anayasa Özel Sayısı I, 1999
- Demirci, Mustafa "Katılımcı Demokrasi Açısından Kent Konseyleri: Eleştirel Bir Değerlendirme", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 2010
- Denhardt, Robert B. ve Janet, V. Denhardt "The New Public Service: Serving Rather than Steering", Public Administration Review, 2000
- Deniz, Taşkın "Kentleşme, Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri", Elektronik Türk Çalışmaları, 2013
- Diñer, Nabi, Turan Ersoy, "Kamu Yönetiminin Yeniden Düzenleme Çalışmalarıyla İlgili Bir Değerlendirme", Amme İdaresi Dergisi, 1974
- DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), "Kamuda İyi Yönetişim", Dokuzuncu Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2007
- DPT, "Küreselleşme", Bölgesel Entegrasyonlar ve Türkiye, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Yıllık Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 1995
- DPT, "Küreselleşme", Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2000
- DPT, "Yerel Yönetimler", Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara 2001
- Emrealp, Sadun "Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler", Yerel Gündem 21 El Kitabı, İstanbul, 2004/2005
- Enticott, Gareth "Researching Local Government Using Electronic Surveys", Local Government Studies, 2003
- Erdoğan, Cemile "Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Yönetim Yapısı ve Teşkilatlanma", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı, Tekirdağ, 2016
- Erkızan, Hatice Nur "Küreselleşmenin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri Üzerine", Doğu Batı Dergisi, Ankara, 2002
- Eroğul, Cem "Ulus Devlet ve Küreselleşme", Emperyalizmin Yeni Masalı

- Küreselleşme, İmge Kitabevi, Ankara, 1997
- Eryılmaz, Bilal “Kamu Yönetimi”, Umutepe Yayınları, Kocaeli, 2015
- Eser, Uğur “Küreselleşme: Tehdit mi, Yoksa Fırsat mı?”, Gazi Üniversitesi İktisat Bölümü Ekonomik Yaklaşım Dergisi, 1995
- Esgin, Ali “Ulus Devlet ve Küreselleşmeye İlişkin Bazı Tartışmalar”, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sivas, 2001
- Esgin, Ali “Ulus Devlet ve Küreselleşmeye İlişkin Bazı Tartışmalar”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Adana, 2005
- Evcioğlu, Kemal “Amerika Birleşik Devletlerinin Büyük Ortadoğu Projesi”, Umay Yayınları, İzmir, 2005
- Farazmand, Ali “Globalization and Public Administration”, Public Administration Review, 1999
- Farazmand, Ali “Küreselleşme ve Kamu Yönetimi”, Mülkiye Dergisi, 2001
- Fikret, Başkaya “Çığırından Çıkmış Bir Dünya”, Özgür Üniversite Kitaplığı, Ankara, 2004
- Geray, Cevat “Kentleşme Sorunlarının Çözümü Açısından Küreselleşme, Özelleştirme, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 2001
- Gezgin, Suat “Küreselleşmenin Medya ve Toplum Üzerindeki Etkileri”, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, İstanbul, 2005
- Giddens, Anthony “Elimizden Kaçıp Giden Dünya”, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000
- Giddens, Anthony “Modernite ve Bireysel-Kimlik Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum”, Say Yayınları, İstanbul, 2010
- Giddens, Anthony “Modernliğin Sonuçları”, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1994
- Gılpin, Robert “The Nation-State in the Global Economy”, The Global Transformations Reader, Great Britain: Polity Press, 2003
- Gökdere, Ahmet “Küreselleşmeye Genel Bir Bakış”, Avrupa Çalışmaları Dergisi, Ankara, 2001

- Gordenker, Leon ve Weiss, Thomas “Pluralising global governance: analytical approaches and dimensions”, Third World Quarterly, 1995
- Görmez, Kemal “Yerel Demokrasi ve Türkiye”, Vadi Yayınları, Ankara, 1997
- Göymen, Korel “Türkiye’de Yerel Yönetişim ve Yerel Kalkınma”, Boyut Yayıncılık, İstanbul, 2010
- Griffin, Dave ve Eddie, Halpin “An Exploratory Evaluation of UK Local e-Government from an Accountability Perspective”, The Electronic Journal of e-Government, 2005
- Güler, Birgül Ayman “Restructuring the State”, Turkish Public Administration Annual, TODAİE, 2000
- Güler, Birgül Ayman “Türkiye’nin Yönetimi-Yapı”, İmge Kitapevi, Ankara, 2009
- Güler, Birgül Ayman “Yeni Sağ ve Devletin Değişimi: Yapısal Uyarlama Politikaları”, İmge Kitapevi Yayınları, Ankara, 1996
- Gümüş, Fatih “Yönetişim Kavramına Eleştirel Bir Yaklaşım ve Tuzla Kent Konseyi Örneği”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009
- Gündoğan, Ertuğrul “Kavram, Kuram ve Boyutlar”, Yönetişim: Kuram Boyutlar Uygulama, Çizgi Kitabevi, Konya, 2010
- Gündoğan, Naci “Yoksulluğun Değişen Yüzü Çalışan Yoksulluk”, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2007
- Güneş, Mehmet “Yerel Yönetimlerde Personel Niteliğinin Artırılması ve Personel Sorunlarının Çözümünde Hizmet İçi Eğitim Uygulaması”, Savunma Bilimleri Dergisi, 2013
- Günsoy, Bülent “Küreselleşme Bir Varoluş Çözümlemesi”, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa, 2006
- Hablemitoğlu, Şengül “Küreselleşme Düşlerden Gerçeklere”, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 2004
- Hall, Stuart “Kültür, Medya ve İdeolojik Etki,” Medya, İktidar, İdeoloji, Ark Yayınevi, Ankara, 1999

Hazine Müsteşarlığı, “Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü 2001 Yılı Raporu”, Ankara, 2001

Held David ve McGrew Anthony, “Küresel Dönüşümler Büyük Küreselleşme Tartışması”, Phoenix Yayınevi, Ankara, 2008

Henden H. Burçin, “Yönetişimin Kentli Memnuniyetine Etkisi Gündem 21 Çerçevesinde Değerlendirme: Karadeniz Ereğli ve Nilüfer Belediyeleri”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2007

Hirst Paul ve Thompson Grahame, “Küreselleşme Sorgulanıyor”, Dost Kitabevi, Ankara, 2007

Hirst Paul, “Democracy and Governance”, Debating Governance: Authority, Steering, and Democracy, Oxford University Press, New York, 2000

Huntington P. Samuel, “Üçüncü Dalga”, 20. Yüzyıl Sonlarında Demokratlaşma, Kıta Yayınları, Ankara, 2002

İçli, Gönül “Küreselleşme ve Kültür”, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sivas, 2001

Işıklı, Alpaslan “Sosyal Politika Açısından Küreselleşme”, Emperyalizmin Yeni Masalı Küreselleşme, İmge Kitabevi, Ankara, 1997

Jean Marie Guehenno, “Demokrasinin Sonu”, Dost Kitabevi, Ankara 1998

Jessop Bob, “Governance, Governance Failure, and Meta-Governance”, Policies, Governance and Innovation for Rural Areas, International Seminar, University Calabria, 2003

Jürgen Habermas, “Küreselleşme ve Milli Devletlerin Akıbeti”, Bakış Yayınları, İstanbul, 2002

Kahraman, Hasan Bülent, Keyman, E. Fuat ve Sarıbay, Ali Yaşar “Katılımcı Demokrasi, Kamusal Alan ve Yerel Yönetim”, WALD (Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Vakfı Yayını), İstanbul, 1999

Karabıçak, Mevlüt “Küreselleşme Sürecinde Gelişmekte Olan Ülke Ekonomilerinde Ortaya Çıkan Yönelim ve Tepkiler”, Süleyman Demirel

Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Isparta, 2002

Karakurt Tosun, Elif ve Keskin, Enes Battal “AB Üyelik Sürecinde Türkiye'de Yerel Katılım Anlamı Olarak Kent Konseyleri: Bursa Kent Konseyinin Farkındalığının Araştırılması”, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Bursa, 2015

Karakuş, Fatma “Küreselleşme Sürecinin Sosyal Politikalar Üzerindeki Etkileri ve Türkiye Örneği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006

Kaya, Erol “Kent Yönetiminde Yeni Yaklaşım Yerel Kalkınma Yönetimi”, Okutan Yayıncılık, İstanbul, 2007

Keleş, Ruşen “Kentleşme Politikası”, İmge Kitabevi, Ankara, 2004

Keleş, Ruşen “Yerinden Yönetim ve Siyaset”, Cem Yayınevi, İstanbul, 1994

Keleş, Ruşen, Hamamcı, Can ve Çoban, Aykut “Çevre Politikası”, İmge Kitabevi Ankara, 2009

Kenichi Ohmae, “Görünmeyen Kıta Yeni Ekonominin Dört Stratejik Emri”, Mavi Yapım, İstanbul, 2001

Keraudren Philippe ve Mierlo Van Hans, “Theories of Public Management Reform and their Practical Implications”, Innovations in Public Management-Perspectives From East and West Europe, Edward Elgar, Cheltenham, 1998

Kestellioğlu, Gözde “Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği”, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa, 2011

Keyman, Fuat “Globalleşme ve Türkiye: Radikal Demokrasi Olasılığı”, Küreselleşme, Sivil Toplum ve İslam, Vadi Yayınları, Ankara, 1998

Kırçova, İbrahim “E-Devlet Uygulamaları ve Ekonomiye Etkileri”, İTO Yayınları, İstanbul, 2003

Kıvılcım, Fulya “Küreselleşme Kavramı Ve Küreselleşme Sürecinin Gelişmekte Olan Ülke Türkiye Açısından Değerlendirilmesi”, Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi, 2013

Kocabaş, Fatma “Küreselleşeme Sürecinde İşveren Sendikalarında Yeniden Yapılanma Gereksinimi”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Eskişehir, 2002

Koçak, Hüseyin “Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Yerel Demokrasi ve Kentsel Yaşam”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Isparta, 2009

Koçdemir, Kadir “Atatürk Dönemi Kültür Politikası ve Küreselleşme”, Türk İdare Dergisi, 2000

Kömeçoğlu, Uğur “Küreselleşme, Modernleşme ve Modernlik”, Doğu Batı Yayınları, 2002

Köse, H. Ömer “Küreselleşme Sürecinde Devletin Yapısal Ve İşlevsel Dönüşümü”, Sayıştay Dergisi, 2003

Köse, H. Ömer “Yerel Yönetim Olgusu ve Küreselleşme Sürecindeki Yükselişi”, Sayıştay Dergisi, 2004

Kösecik, Muhammet ve Karkın, Naci “Belediye Yöneticilerinin ve Meclis Üyelerinin E-Devlete Bakışı: Denizli Örneği”, Türk İdare Dergisi, 2004

Kotter, P. John “Leading Change”, Harvard Business Review Press, Boston/Massachusetts, 2012

Köy Kanunu, T.C. Resmi Gazete, Sayı 68, 1924

Krahmann, Elke “National, Regional and Global Governance: One Phenomenon or Many?”, Global Governance, 2003

Kürkçü Dumanlı, Duygu “Küreselleşme Kavrami Ve Küreselleşmeye Yönelik Yaklaşımlar”, Türk Online Tasarım, Sanat ve İletişim Dergisi, İstanbul, 2013

Laudon Kenneth C. ve Jane Price Laudon, “Management Information Systems Organisation and Technology”, Prentice Hall Pres, New Jersey, 1996

Löffler Elke, “Public Governance in a Network Society”, Public Management and Governance, Routledge, Oxon, 2009

Manfred B. Steger, “Küreselleşme”, Dost Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2006

Mavin Sharon ve Bryans Patricia, “Management Development in the Public Sector-

What Roles Can Universities Play?" International Journal of Public Sector Management, 2000

Mccawley P. William, "Governance in Indonesia: Some Comments, Asian Development Bank Institute", Discussion Paper, Tokyo, 2005

Melitski James ve Marc Holzer, "Assessing Digital Government at the Local Level Worldwide: An Analysis of Municipal Web Sites Throughout the World", Current Issues and Trends in E-Government Research, Cybertech Publishing, Hershey, 2007

Memişoğlu, Dilek "Yeni Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetimler Reformu", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2006

Mengü, Seda "Halkla İlişkilerde Tutarlı İzlenim Yaratımı", İstanbul Üniversitesi Halkla İlişkiler Kitabı, İstanbul, 2003

Mutlu, Ahmet "Yerel Yönetimlerin Çevre Politikaları: Çorum Örneği", Yerel Yönetimler ve Denetim Dergisi, 2001

Negiz, Nilüfer ve Akman, Elvettin "Sosyal Politika ve Kamu Bileşenleriyle Sosyal Hizmet Temelleri ve Uygulama Alanları" Maya Akademi Yayınları, Ankara, 2013

Newman Christopher; "Realizm: Küreselleşme ve Bağımsız Devlet", Türkiye Günlüğü, 2001

Noelle Burgi ve Philip S.Golup, "Küreselleşme Gerçekten Ulus Devletleri Lüzumsuz Hale Getirdi mi?", Türkiye Günlüğü, 2001

Öğüt, Ayku "Bilgi Çağında Yönetim", Çizgi Kitabevi, Konya, 2007

Okay, Ayla "Kurumsal İletişim Yönetimi", Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir, 2005

Ökmen, Mustafa ve Görmez, Kemal "Türkiye'de Yerel Gündem 21 ve Yerel Yönetişim Uygulamaları", Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları, Küresel, Bölgesel ve Yerel Perspektifler, İstanbul, 2009

Ölmez, Tuba Olcay "Sosyal Yardım İçerisinde Yerel Yönetimlerin Yeri", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007

Öngören, Habibe “Küreselleşme ve Yerel Kültür”, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, İstanbul, 2002

Özcan, Görgün “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Kültür Politikaları ve Kültürel Belediyecilik”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011

Özcan, Lütfi ve Yurttaş, Fatma “Kent Konseyleri Müzakereci Demokrasinin Uygulama Alanı Olarak Düşünülebilir mi?”, Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar, Dora Yayıncılık, Bursa, 2010

Özdemir, Ahmet Turan “Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri”, Sayıştay Dergisi, 2011

Özer, Mehmet Akif “Küresel Rekabet – Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Türkiye”, Sosyal Ekonomik ve Ticari Araştırmaların İncelenmesi Dergisi, 2008

Özer, Mehmet Akif “Yerel Demokrasi, Demokratik Yerel Yönetimler ve Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesi Kavramlarının Tahlili Üzerine”, Türk İdare Dergisi, 2000

Özgökçeler, Serhat “Yerel Kalkınmada Etkin Bir Kavram: Yerel Yönetişim”, “İş, Güç” Endüstri İlişkileri Ve İnsan Kaynakları Dergisi, 2014

Özkan, Abdullah “Küreselleşme ve Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türkiye”, Tasarım Yayınları, İstanbul, 2004

Öztop, Sezai “Kamu Çalışanlarının Örgütsel Değişim Yönetimi Uygulamalarına Yönelik Algısı”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Istarta, 2014

Palabıyık, Hamit “Yönetimden Yönetişime Geçiş ve Ötesi Üzerine Kavramsal Açıklamalar”, Amme İdaresi Dergisi, 2004

Palabıyık, Hamit “Yönetimden Yönetişime: Yönetişim, Kentsel Yönetişim ve Uygulamaları İle Yönetişimde Ölçülebilirlik Üzerine Açıklamalar”, Yerel ve Kentsel Politikalar, Çizgi Kitabevi, Konya, 2003

Payne Anthony, “Globalization and Modes of Regionalist Governance”, The Global Transformations Reader, Great Britain: Polity Press, 2003

Pekşen, Nilüfer “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Ankara Büyükşehir Örneği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2014

Pektaş, Ethem Kadri “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar”, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Akademik İncelemeler Dergisi, Sakarya, 2010

Polatoğlu, Aykut “Yerel Yönetim Reformu Üzerine Düşünceler”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 2000

Robertson, Roland “Globalization: Social Theory and Global Culture”, Sage, London, 1992

Rodrik, Dani “Has Globalization Gone Too Far”, The Global Transformations Reader, Great Britain: Polity Press, 2003

Saçlioğlu, Nahit “Çağdaş İdare (Yönetim) ve İdari Reform”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, Ankara, 1991

Sağlam, Serdar “Küreselleşmeye Yaklaşımlar”, Genç Sosyal Bilim Forumu AGORA, 2007

Şahin, Köksal “Türkiye’de Küreselleşme Işığında Ulus Devlete Bakış”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2006

Şahinoğlu, İlker “Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul, 2014

Sandel Michael, “Ulus Sonrası Demokrasi Elektronik Bonapartizme Karşı”, NPQ Türkiye, 1993

Saran, Ulvi “Belediye Hizmetlerinde Halkı Bilgilendirme ve Halk Denetiminin Sağlanması” Çağdaş Yerel Yönetimler, Ankara, 1996

Sarıçayır, Esra “Avrupa Birliği Gençlik Politikaları Çerçevesinde Gençlik Programı ve Etkileri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009

- Sarıtaş, Zahir Mehmet “Küreselleşmenin Siyasal Boyutu: Yeni Dünyada Siyaset”
Bilgi Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 2006
- Şaylan, Gencay “Değişim, Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi”, İmge Kitabevi,
Ankara, 1995
- Selçuk, Harun “Yerel Yönetimler ve İdari Vesayet”, Yayınlanmamış Yüksek
Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2014
- Şen, Bülent “Küreselleşme: Anlamlar ve Söylemler”, Süleyman Demirel
Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Isparta, 2008
- Şengül, H. Tarık “Yerel Yönetim Kuramları: Yönetimden Yönetişime”, Çağdaş
Yerel Yönetimler Dergisi, 1999
- Şenses, Fikret “Neoliberal Küreselleşme Kalkınma İçin Bir Fırsat mı, Engel mi?”,
ERC Ekonomik Çalışma Kağıdı, Ankara, 2004
- Seyyar, Ali “Sosyal Siyaset Açısından Yoksulluğa Karşı Mücadele”, Köprü
Dergisi, 2004
- Sezer, Özcan “Kamu Hizmetlerinde Müşteri (Vatandaş) Odaklılık: Türkiye’de
Kamu Hizmeti Anlayışı Açısından Bir Değerlendirme”, Zonguldak Karaelmas
Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Zonguldak, 2008
- Smith D. Anthony, “Küreselleşme Çağında Milliyetçilik”, Everest Yayınevi,
İstanbul, 2002
- Smouts Marie Claude, “The Proper Use of Governance in International Relations”,
International Social Science Journal, 1998
- Soner, Ali “Ulusal Egemenlikten Küresel Egemenliğe İnsan ve Azınlık Hakları”,
Küreselleşmenin Yüzleri, Everest Yayınları, İstanbul, 2005
- Soysal, Ahmet “Katı Atıklar ve Yönetimi”, Kent-Çevre ve Sağlık Sempozyumu
Bildiriler Kitabı, Ankara, 2007
- Steger B. Manfred, “Küreselleşme”, Dost Kültür Kitaplığı, Ankara, 2006
- Stiglitz E. Joseph, “Küreselleşme Büyük Hayal Kırıklığı”, Plan B Yayıncılık,
İstanbul, 2002

- Sürgit, Kenan “Türkiye’de İdari Reform”, TODAİE Yayınları, Ankara, 1972
- Susam, Nazan ve Oktayer, Nagihan “Vergi Rekabetinin Türkiye Üzerindeki Yansımaları”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Vergi Atölyesi, 2010
- TÇV (Türkiye Çevre Vakfı), “Türkiye’nin Çevre Sorunları”, Ankara, 2003
- Tekeli, İlhan “Tek ve Çok Kademeli Demokrasi Kurumlarının Ontolojik Kabulleri Üzerine”, Doğu-Batı Düşünce Dergisi, 2004
- Temiz, Hasan Ejder “Küreselleşmenin Sosyal Boyutları ve Türkiye Açısından Etkileri”, DİSK Birleşik Metal İşçileri Sendikası Yayınları, Ankara, 2004
- TEPAV (Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı), “Yerel Yönetimlerde Hizmet İçi Eğitim”, Matsa Basımevi, Ankara, 2007
- TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu), “Hükümet İşçi-İşveren Kesimleri Arasında Uzlaşma ve Üçlü Anlaşmalar”, TİSK Yayınları, Ankara, 1999
- TODAİE (Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü), Kamu Yönetimi Sözlüğü, TODAİE Yayınları, Ankara, 1998
- Tokatlıoğlu Yıldız, Mircan “Küreselleşme ve Kamu Hizmetleri”, Alfa Aktüel Yayınları, İstanbul, 2005
- Tokol, Ayşen “Avrupa Birliği’ne Üye Ülkelerde Sendikal Hareket”, Vıpaş Yayınları, Bursa, 2000
- Toksöz, Fikret “İyi Yönetişim El Kitabı”, TESEV (Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı) Yayınları, İstanbul, 2008
- Tony Bovaird ve Elke Löffler, “Moving from Excellence Models of Local Service Delivery to Benchmarking `Good Local Governance`”, International Review of Administrative Sciences, 2002
- Tony Bovaird ve Elke Löffler, “The Changing Context of Public Policy”, Public Management and Governance, Routledge, Oxon, 2009
- Topçuoğlu, Reyhan Atasü ve Akbaş, Emrah “Küreselleşme Sürecinde Daralan Sosyal Haklar Ve Türkiye’de Sosyal Hizmet Sunumunda Yaşanan Dönüşümün Kuramsal Ve Politik Çerçevesi”, Akdeniz Üniversitesi, Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu Bildiri Kitabı, Antalya, 2009

- Toprak, Düriye ve Şataf, Ceyda “Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı”, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 2009
- Tortop, Nuri “Halkla İlişkiler”, Yaygı Yayınları, Ankara, 1997
- Tortop, Nuri “Kamu Personel Yönetimi – İnsan Kaynakları Yönetimi”, Yargı Yayınevi, Ankara, 2005
- Tortop, Nuri, Eyüp G. İspir, Burhan Aykaç, Hüseyin Yayman, M. Akif Özer, Yönetim Bilimi, Nobel Yayınları, Ankara, 2007
- Tortop, Nuri, “Demokratik Mahalli İdare Anlayışının İlkeleri”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 1992
- Tözüm, Halil “Küreselleşme: Gerçek mi Seçenek mi?”, Doğu Batı Düşünce Dergisi, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2006
- Tutal, Nilgün “Küreselleşme İletişim Kültürlerarasılık”, Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2006
- Tutar, Filiz ve Demiral, Mehmet “Yerel Ekonomilerin Yerel Aktörleri: Bölgesel Kalkınma Ajansları”, Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Eskişehir, 2007
- Tutum, Cahit “Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma”, TESAV (Toplumsal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı) Yayınları, Ankara, 1994
- Ulusoy, Ahmet ve Akdemir, Tekin “Yönetimler Arası Transferler”, Mahalli İdareler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2010
- Üzan, Nizam “Belediyeler ve Yerel Gündem 21”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 1999
- Willoughby Michael, Hermenegildo Gil Gomez, M. Engeles Fernandez Lozano, “Making e-Government Attractive”, Service Business, 2010
- Yağmurlu, Aslı “Örgüt Kuramları ve İletişim”, Amme İdaresi Dergisi, 2004
- Yeldan, Erinç “Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi”, İletişim Yayınları, İstanbul, 2004

- Yeldan, Erinç “Neoliberal Küreselleşme İdeolojisinin Kalkınma Üzerine Değerlendirmeler”, Praksis Dergisi, Ankara, 2002
- Yetim, Azmi “Yönetimde Başarı İçin Yönetici ve Özellikleri”, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Dergisi, 1992
- Yetim, Nalan “Küresel Üretim Yapılanmasına Kültürel Yanıtlar: Ulusal-Yerel?”, Doğu Batı Düşünce Dergisi, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2006
- Yıldırım, Arzu “Türkiye’de Yerel Yönetişimin Uygulanabilirliği ve Yerel Gündem 21 Örneği Üzerinden Bir İnceleme”, Anemon, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Muş, 2014
- Yıldırım, İbrahim “Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004
- Yıldırım, Selahattin “Yerel Yönetim ve Demokrasi”, Yerel Yönetimin Geliştirilmesi Programı El Kitapları Dizisi, İstanbul, 1993
- Yıldız, Habib “Küreselleşmenin Vergileme Üzerine Etkileri”, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2005
- Yıldız, Mete “Elektronik (e)-Devlet Kuram ve Uygulamasına Genel Bir Bakış ve Değerlendirme”, Çağdaş Kamu Yönetimi I: Konular Kuramlar Kavramlar”, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003
- Yılmaz, Osman “Kamu Yönetimi Reformu: Genel Eğilimler ve Ülke Deneyimleri”, DPT Yayınları, Ankara, 2001
- Yılmaz, Sadık “Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Kuruluşların Ulus Devletlerin Ekonomik ve Siyasal Yapılarına Etkileri: Türkiye Örneği”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Muğla, 2011
- Yozgat, Uğur “Yönetim Bilişim Sistemleri”, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1998
- Yüksel, Mehmet “Küreselleşme, Ulusal Hukuk ve Türkiye”, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2001
- Zengingönül, Oğul “Küreselleşme: yoksulluk, gelişmişlik ve iş gücü piyasaları

ekseninde”, Adres yayınları, Ankara, 2004

İNTERNET

Akdoğan, A.Argun “Yeni Yerel Yönetim Yasalarında Katılım”, YAYED (Yerel Yönetim Araştırma Yardım ve Eğitim Derneği), Ankara, 2008, <http://www.yayed.org/uploads/yuklemeler/inceleme-23.pdf>, E.T: 04.02.2018

Aktaş, Coşkun Can ve Şen, Hüseyin “Globalleşme”, 1999 http://www.canaktan.org/canaktan_personal/canaktan-arastirmalari/degisim/aktan-sen Link hatalı

Altay, Asuman “Piyasa Ekonomisine Geçiş Sürecinde Kamu Maliyesi Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Sosyal Bilimler Dergisi, <http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/Manasdergi/sbd/sbd2/sbd-2-03.pdf>, E.T:03.01.2018

Argüden, Yılmaz “Küreselleşme ve Türkiye”, <http://www.arguden.net/tr/makaleler/kuresellesme-ve-turkiye-2/> E.T: 30.11.2017

Ateş, Hamza “Bilgi Çağında Kamu Yönetimi: Geleneksel Bürokrasiden Bilgiselleştirilmiş Bürokrasiye Geçiş”, I. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, http://www.ceterisparibus.net/kongre/kocaeli_1.htm, E.T: 23.06.2016

Baykal, Nazan “Yerelleşme (Desantralizasyon) nedir?”, <https://www.makaleler.com/yerellesme-desantralizasyon>, E.T:18.12.2018

Bayraç, Naci “Yeni Ekonomi’nin Toplumsal, Ekonomik Ve Teknolojik Boyutları”, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/112947>, E.T: 18.12.2017

Bozkurt, Veysel “Küreselleşme: Kavram – Gelişim ve Yaklaşımlar”, İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, <https://www.isguc.org/?p=article&id=87&cilt=2&sayi=1&yil=2000>, E.T: 20.03.2017

Çarkçı, Akif “Üç Açıdan Kentsel/Yerel Politika Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları”, Sivil Toplum Dergisi, 2007 <http://idealdusun.blogspot.com.tr/2011/11/uc-acdan-kentselyerel-politika.html>, E.T: 22.11.2017

Carter, McNamara “New Paradigm in Management”,
<https://managementhelp.org/management/paradigms.htm>, E.T: 06.04.2018

Çepel, Necmettin ve Ergün, Celal “Küresel Isınma ve Küresel İklim Değişimi”,
http://www.tema.org.trtrcevre_kutuphanesikuresel_isinmakuresel_isinma.htm, E.T:
12. 06. 2017,

Düzce Belediyesi, “Faaliyet Raporları”,
<http://www.duzce.bel.tr/maddelist.asp?q=378>, E.T:17.03.2018

Erusta, Murat “Küreselleşme Kavramı”, Paranomist Para Ekonomi Blogu,
<https://www.paranomist.com/kuresellesme-kavrami.html>, E.T: 01.07.2016

Göktürk, Atilla “Bugün Geline Yerde Kent Konseyleri ve Yerel Gündem 21”,
<http://www.yayed.org/uploads/yuklemeler/inceleme-25pdf>, E.T: 07.02.2017

Güler, Birgül Ayman “Yerel Yönetimler ve İnternet”, <http://www.inet-tr.org.tr/inetconf7/Sunum/yerelyonetim.doc>, E.T: 16. 12. 2017.

Koray, Meryem “Küreselleşme Süreci, Ulus Devlet, Ekonomi, Siyaset Tartışmaları”,
<http://www.stratejik.yildiz.edu.tr/makale1.htm>, E.T: 09. 07. 2016

Lubbers, Ruud F. “Globalization: An Exploration Globalization Studies”, Harvard University, <http://www.globalize.org/review.html>, E.T: 14.10.2016

Malul Gazi Hakları, http://www.kastamonusehitgazi.org.tr/?page_id=38. ET:
28.01.2018

Naci, Bayraç “Yeni Ekonomi’nin Toplumsal, Ekonomik Ve Teknolojik Boyutları”,
http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=443, E.T: 18.12.2017

Önder, İzzettin “Küreselleşme ve Ulusal Ekonomiler Açısından Egemenlik Sorunu”,
http://www.teori.org/index.php?option=com_content&task=view&id=77&Itemid=2,
E.T: 12.07.2017

Pektaş, Ethem Kadri “Büyükken! Belediyelerini Eğitim ve Kültür Hizmetlerine Siyasi Parti İdeolojilerinin Yansıması”, <http://basarm.com.tr/yayin/>, E.T: 05.11.2017

Polatlı, Ahmet “Küreselleşme”, <https://www.makaleler.com/kuresellesme>, E.T:
01.12.2016,

Sayan Özkal, İpek “Türkiye’de İdari Sistem ve Örgütlenme”,
<http://www.kas.de/tuerkei/tr/publications/34517/>, E.T: 28.05.2017

Sayım Ferhat ve Kök Mualla, “Sağlık Hizmetlerinde Yerel Yönetim Yatırımları”
<http://www.ferhatsayim.net/index.php/faaliyetler/research/125-makale/1739-saglik-hizmetlerinde-yerel-yoenetim-yatirimlari> E.T: 18.01.2018

TASAM (Türk Asya Stratejik Araştırma Merkezi), “Küreselleşmenin Boyutları ve Etkileri”,
http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/211/kuresellesmenin_boyutlari_ve_etkileri, E.T: 14.12.2016

TODAİE (Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü), 1991, KAYA (Kamu Yönetimi Araştırması Genel Rapor) <http://www.todaie.gov.tr/dosya/kaya.pdf>,
E.T:28.11.2017

Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi,
http://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf, E.T: 15.06.2017

Ulusoy, Yılmaz “Küreselleşme”,
<http://www.yilmazulusoy.com/tr/makaleler/kreselleme>, E.T: 01.03.2017

UNDP, “Türkiye 2004 İnsani Gelişme Raporu, Bilişim ve İletişim Teknolojileri”,
http://www.undp.org.tr/privSecPartDocuments/NHDR_Turkey2004.pdf, E.T:
28.12.2017

UNESCAP (United Nation Economic and Social Commission for Asia and the Pacific),
“What is Good Governance”,
<http://www.unescap.org/pdd/prs/ProjectActivities/Ongoing/gg/governance.asp>, E.T:
03.07.2017

Uysal, Kerman ve diğerleri “Yerel Yönetişim ve Kent Konseyleri”, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınları,
<https://issuu.com/bursakentkonseyi/docs/sempozyum>, E.T: 24.06.2017,

Yücel, Yavuz “Türkiye’de Kamu Yönetimi Anlayışında Dönüşüm”,
<http://akademikperspektif.com/2013/02/15/turkiyede-kamu-yonetimi-anlayisinda-donusum/>, E.T: 15.02.2018